



ชุดวิชา

รายวิชาเลือกบังคับ

การเงินเพื่อชีวิต

1

ระดับประถมศึกษา (สค12021)

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551



สินทรัพย์



หนี้สิน



ความมั่งคั่งสุทธิ



หน่วยงานหรือสถานศึกษา



สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ
เอกสารทางวิชาการลำดับที่ 38/2559

ชุดวิชา
การเงินเพื่อชีวิต 1
รายวิชาเลือกบังคับ

ระดับประถมศึกษา

รหัส สค12021

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551



สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ชุดวิชาการเงินเพื่อชีวิต 1 สค12021 ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใช้กับผู้เรียนระดับประถมศึกษา ชุดนี้ประกอบด้วยเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับว่าด้วยเรื่องของเงิน การวางแผนการเงิน สินเชื่อ สิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้บริการทางการเงิน และภัยทางการเงิน ซึ่งเนื้อหาความรู้ดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียน กศน. มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และตระหนักถึงความจำเป็นของการเงินเพื่อชีวิต

สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ขอขอบคุณธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ให้การสนับสนุนองค์ความรู้ประกอบการนำเสนอเนื้อหา รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำชุดวิชา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดวิชานี้จะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน กศน. และนำไปสู่การเงินเพื่อชีวิตอย่างเห็นคุณค่าต่อไป

สำนักงาน กศน.

กรกฎาคม 2559

คำแนะนำการใช้ชุดวิชา

ชุดวิชาการเงินเพื่อชีวิต 1 รหัสวิชา สค12021 ใช้สำหรับผู้เรียนหลักสูตรการศึกษา
นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับประถมศึกษา แบ่งออกเป็น
2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 โครงสร้างของชุดวิชา แบบทดสอบก่อนเรียน โครงสร้างของหน่วย
การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมเรียงลำดับตามหน่วยการเรียนรู้ และแบบทดสอบหลังเรียน

ส่วนที่ 2 เฉลยแบบทดสอบและกิจกรรม ประกอบด้วย เฉลยแบบทดสอบ
ก่อนเรียนและหลังเรียน เฉลยกิจกรรมเรียงลำดับตามหน่วยการเรียนรู้

วิธีการใช้ชุดวิชา

ให้ผู้เรียนดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดโครงสร้างชุดวิชาโดยละเอียด เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนต้อง
เรียนรู้เนื้อหาในเรื่องใดบ้างในรายวิชานี้
2. วางแผนเพื่อกำหนดระยะเวลาและจัดเวลาให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะศึกษา
ชุดวิชาเพื่อให้สามารถศึกษารายละเอียดของเนื้อหาได้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้ พร้อมทำกิจกรรม
ตามที่กำหนดให้ทันก่อนสอบปลายภาค
3. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนของชุดวิชาตามที่กำหนด เพื่อทราบพื้นฐานความรู้
เดิมของผู้เรียน โดยให้ทำลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้และตรวจสอบคำตอบจากเฉลยแบบทดสอบ
ท้ายเล่ม
4. ศึกษาเนื้อหาในชุดวิชาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้อย่างละเอียดให้เข้าใจ ทั้งใน
ชุดวิชาและสื่อประกอบ (ถ้ามี) และทำกิจกรรมที่กำหนดไว้ให้ครบถ้วน
5. เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแต่ละกิจกรรมแล้ว ผู้เรียนสามารถตรวจสอบคำตอบได้
จากแนวตอบ/เฉลย ท้ายเล่ม หากผู้เรียนยังทำกิจกรรมไม่ถูกต้องให้ผู้เรียนกลับไปทบทวนเนื้อหา
สาระในเรื่องนั้นซ้ำจนกว่าจะเข้าใจ
6. เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระครบทุกหน่วยการเรียนรู้แล้ว ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบ
หลังเรียนและตรวจกระดาษคำตอบจากเฉลยท้ายเล่มว่าผู้เรียนสามารถทำแบบทดสอบได้ถูกต้อง
ทุกข้อหรือไม่ หากข้อใดยังไม่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนกลับไปทบทวนเนื้อหาสาระในเรื่องนั้นให้เข้าใจอีก

ครั้งหนึ่ง ผู้เรียนควรทำแบบทดสอบหลังเรียนให้ได้คะแนนมากกว่าแบบทดสอบก่อนเรียน และควรได้คะแนน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของแบบทดสอบทั้งหมด (หรือ 24 ข้อ) เพื่อให้มั่นใจว่า จะสามารถสอบปลายภาคผ่าน

7. หากนักศึกษาได้ทำการศึกษาเนื้อหาและทำกิจกรรมแล้วยังไม่เข้าใจ ผู้เรียน สามารถสอบถามและขอคำแนะนำได้จากครูหรือแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติมอื่น ๆ

หมายเหตุ : การทำแบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน และทำกิจกรรมท้ายเรื่อง ให้ทำและบันทึก ลงในสมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา

การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

ผู้เรียนอาจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้จากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เช่น ศูนย์คุ้มครอง ผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย โทร.1213, เว็บไซต์ : www.1213.or.th , เฟสบุ๊ก : www.facebook.com/hotline1213 การศึกษาจากอินเทอร์เน็ต พิพิธภัณฑ์ นิทรรศการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเงินการธนาคาร การศึกษาจากผู้รู้ เป็นต้น

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้เรียนต้องวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1. ระหว่างภาค วัดผลจากการทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายระหว่างเรียนรายบุคคล
2. ปลายภาค วัดผลจากการทำข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ปลายภาค

โครงสร้างชุดวิชา

สาระการเรียนรู้

สาระการพัฒนาสังคม

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5.1 มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง สามารถนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต

มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครองในท้องถิ่น ประเทศ นำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เพื่อความมั่นคงของชาติ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการเงินได้อย่างถูกต้อง
- วิเคราะห์ เปรียบเทียบ การชำระเงินผ่านช่องทางต่าง ๆ ตลอดจนบัญชีเงินฝากประเภทต่าง ๆ และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม
- คำนวณอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และดอกเบี้ยบัญชีเงินฝากได้
- ประยุกต์ใช้และเลือกใช้ความรู้ทางการเงินมากำหนดเป้าหมายมาออกแบบวางแผนการเงินของตนเองได้อย่างเหมาะสม
- มีความรับผิดชอบต่อการใช้จ่าย จัดการการเงินได้อย่างเหมาะสม คำนวณ ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ทางการเงิน

สาระสำคัญ

เงินเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของประชาชนทุกคน เนื่องจากเป็นสื่อกลางที่ใช้สำหรับแลกเปลี่ยนกับสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้น “เงิน” ยังเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการลงทุน เพื่อเพิ่มพูนรายได้ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนี้สภาพสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีวิธีการทางการเงินใหม่ ๆ ถูกพัฒนาขึ้นอย่างหลากหลาย เช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต บัตรเอทีเอ็ม การทำธุรกรรมทางโทรศัพท์ ทางอินเทอร์เน็ต การลงทุนทางการเงินประเภทต่าง ๆ เป็นต้น และเมื่อมีการพัฒนาทางการเงินเพิ่มขึ้น ภัยทางการเงินก็เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว เช่น เงินกู้ยืมระบบ แคร่ลูกโซ่ ภัยการเงินออนไลน์ เป็นต้น จึงต้องพัฒนาทักษะความสามารถด้านการเงินให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถออกแบบวางแผน และตัดสินใจทางการเงิน ตลอดจนหลีกเลี่ยง ความเสี่ยงภัยทางการเงิน อันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

ขอบข่ายเนื้อหา

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1. ว่าด้วยเรื่องของเงิน
1. การวางแผนการเงิน
 2. สินเชื่อ
 3. สิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้บริการทางการเงิน
 4. ภัยทางการเงิน

สื่อประกอบการเรียนรู้

1. ชุดวิชา
2. สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบชุดวิชา
3. สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ

จำนวนหน่วยกิต 2 หน่วยกิต (80 ชั่วโมง)

กิจกรรมเรียนรู้

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน ตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม
2. ศึกษาเนื้อหาสาระในหน่วยการเรียนรู้ทุกหน่วย
3. ทำกิจกรรมตามที่กำหนด และตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม
4. ทำแบบทดสอบหลังเรียน และตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม

การประเมินผล

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน
2. ทำกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้
3. เข้ารับการทดสอบปลายภาค

สารบัญ

หน้า

คำนำ

คำแนะนำการใช้ชุดวิชา

โครงสร้างชุดวิชา

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ว่าด้วยเรื่องของเงิน	1
เรื่องที่ 1 ความหมายและประโยชน์ของเงิน	4
เรื่องที่ 2 ประเภทของเงิน	6
เรื่องที่ 3 การฝากเงิน และการประกันภัย	17
เรื่องที่ 4 การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์	39
เรื่องที่ 5 ผู้ให้บริการทางการเงินในประเทศไทย	45
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การวางแผนการเงิน	49
เรื่องที่ 1 การวางแผนการเงิน	51
เรื่องที่ 2 การประเมินฐานะการเงินของตนเอง	54
เรื่องที่ 3 การบันทึกรายรับ-รายจ่าย	60
เรื่องที่ 4 การตั้งเป้าหมายและจัดทำแผนการเงิน	68
เรื่องที่ 5 การออม	80
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สินเชื่อ	86
เรื่องที่ 1 ประเมินความเหมาะสมก่อนการตัดสินใจก่อนนี้	88
เรื่องที่ 2 ลักษณะของสินเชื่อรายย่อย	90
เรื่องที่ 3 วิธีการป้องกันปัญหาหนี้	98
เรื่องที่ 4 วิธีการแก้ปัญหานี้ด้วยตนเอง	99

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้บริการทางการเงิน	102
เรื่องที่ 1 สิทธิของผู้ใช้บริการทางการเงิน	104
เรื่องที่ 2 หน้าที่ของผู้ใช้บริการทางการเงิน	106
เรื่องที่ 3 บทบาทศูนย์คุ้มครองผู้ให้บริการทางการเงิน (ศคง.) และหน่วยงาน ที่รับเรื่องร้องเรียนอื่น ๆ	108
เรื่องที่ 4 ขั้นตอนการร้องเรียนและหลักการเขียนหนังสือร้องเรียน	110
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ภัยทางการเงิน	114
เรื่องที่ 1 หนี้ในระบบ	115
เรื่องที่ 2 แชร์ลูกโซ่	120
เรื่องที่ 3 ภัยใกล้ตัว	122
เรื่องที่ 4 แก๊งคอลเซนเตอร์	124
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน/หลังเรียน	128
เฉลย/แนวตอบกิจกรรมท้ายเรื่อง	129
บรรณานุกรม	168
คณะผู้จัดทำ	171

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ว่าด้วยเรื่องของเงิน

สาระสำคัญ

เงินเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นสิ่งที่ใช้ในการซื้อหาสิ่งของหรือบริการเพื่อให้สามารถดำรงชีพ หรือเพื่อความสะดวกสบาย เงินที่รู้จักกันส่วนใหญ่มี 2 ชนิด คือ ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ โดยในประเทศไทยใช้สกุลเงินบาท อย่างไรก็ตาม หากต้องเดินทางหรือทำการค้าที่ต่างประเทศ ก็จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับเงินตราของประเทศอื่น ๆ ด้วย

เมื่อได้รับเงินจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากการประกอบอาชีพ สิ่งที่ต้องทำ คือ แบ่งเงินบางส่วนไปเก็บออมเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น ไว้ใช้ยามฉุกเฉิน เป็นค่าใช้จ่ายหลังเกษียณหรือเลิกทำงาน แต่บางครั้งการเก็บออมเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉินอาจไม่เพียงพอที่จะรองรับเหตุการณ์ไม่คาดฝัน จึงอาจต้องพิจารณาความจำเป็นในการทำประกันภัยเพื่อรองรับความเสี่ยงที่ไม่คาดคิด เช่น ประสบอุบัติเหตุ หรือเสียชีวิต ซึ่งหากเกิดเหตุการณ์นั้นบริษัทประกันภัยจะเป็นผู้จ่ายเงินไหมทดแทนให้ตามเงื่อนไขที่ตกลงไว้ในกรมธรรม์

ด้วยยุคสมัยปัจจุบันเปลี่ยนไป มีการนำเทคโนโลยีมาอำนวยความสะดวกเพื่อให้ใช้เงินได้ง่ายขึ้น ไม่ต้องพกพาเงินสดจำนวนมาก เช่น บัตรเดบิต และบัตรเครดิต ซึ่งแต่ละชนิดออกแบบมาเพื่อลักษณะการใช้งานที่ต่างกัน

นอกจากเงินจะมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตประจำวันของทุกคน ยังเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้งระบบ ทั้งในด้านการลงทุน การผลิต และการจ้างงาน จึงมีผู้ให้บริการทางการเงินในระบบจำนวนมากซึ่งมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไปในการตอบสนองระบบเศรษฐกิจในแต่ละด้าน โดยสถาบันการเงินมีทั้งที่รับฝากเงิน และไม่ได้รับฝากเงิน ซึ่งผู้ใช้บริการทางการเงินสามารถวางใจและเชื่อถือได้ เนื่องจากมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลอย่างใกล้ชิด

ตัวชี้วัด

1. บอกความหมายและประโยชน์ของเงิน
2. บอกความหมายและความแตกต่างของการให้เงินและการให้ยืมเงิน
3. อธิบายวิธีการตรวจสอบธนบัตร
4. บอกสกุลเงินในกลุ่มประเทศอาเซียน
5. บอกประเภทของบัญชีเงินฝาก
6. บอกประโยชน์และข้อจำกัดการฝากเงินประเภทต่าง ๆ
7. บอกความหมายของดอกเบี้ยเงินฝาก
8. บอกความหมายของการคุ้มครองเงินฝาก
9. บอกบทบาทหน้าที่ของสถาบันคุ้มครองเงินฝาก
10. บอกความหมายและประโยชน์ของการประกันภัยรายย่อย
11. บอกความหมายและประโยชน์ของการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
12. บอกลักษณะของบัตรเอทีเอ็ม บัตรเดบิต บัตรเครดิต
13. บอกผู้ให้บริการทางการเงินในประเทศไทย
14. บอกประเภทและหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์
15. บอกประเภทและหน้าที่ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (ธนาคารของรัฐ)

ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ 1 ความหมายและประโยชน์ของเงิน
- เรื่องที่ 2 ประเภทของเงิน
- เรื่องที่ 3 การฝากเงิน และการประกันภัย
- เรื่องที่ 4 การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
- เรื่องที่ 5 ผู้ให้บริการทางการเงินในประเทศไทย

สื่อการเรียนรู้

1. เว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) www.bot.or.th
2. เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) www.sec.or.th
3. เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจ ประกันภัย (คปภ.) www.oic.or.th

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 12 ชั่วโมง

เรื่องที่ 1 ความหมายและประโยชน์ของเงิน

ความหมายและประโยชน์ของเงิน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของ “เงิน” คือ วัตถุที่กำหนดให้ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนหรือชำระหนี้ ปัจจุบันส่วนใหญ่ คือ ธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ อย่างไรก็ตาม เงินอาจไม่ได้จำกัดอยู่ในรูปธนบัตรและเหรียญกษาปณ์เท่านั้น แต่อาจอยู่ในรูปแบบอื่น ๆ อีก เช่น เงินอิเล็กทรอนิกส์

“เงิน” เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นสิ่งที่ใช้ในการซื้อหาสิ่งของหรือบริการเพื่อให้สามารถดำรงชีพได้ หรือเพื่อความสะดวกสบาย เช่น การซื้อหาอาหาร สิ่งของจำเป็น การศึกษา การรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายเดินทาง ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นต้องประกอบอาชีพ สร้างอาชีพให้ตนเองเพื่อให้มีเงินหรือมีรายได้เลี้ยงตนเองและคนในครอบครัว

เมื่อได้เงินมาแล้วก็ควรรู้จักวางแผนการเงินของตนเอง เพื่อให้ใช้เงินอย่างรู้คุณค่า และมีเงินเพียงพอต่อการดำรงชีพ เช่น เมื่อมีรายได้ให้นำไปเก็บออมส่วนหนึ่งก่อน โดยลำดับแรก ควรออมเพื่อฉุกเฉินเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันจะได้ดึงเงินที่ออมมาใช้จ่ายได้ หรือการรู้จักวางแผนการใช้จ่าย โดยใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นก่อน หรือหากมีเงินออมเพียงพอแล้ว อาจนำเงินออมบางส่วนไปสร้างผลตอบแทนเพิ่มขึ้น เช่น การฝากเงินในบัญชีเงินฝากประจำเพื่อรับดอกเบี้ยที่สูงขึ้น หรือการลงทุนภายใต้ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ เพื่อให้เงินที่หามาได้สร้างมูลค่าที่เพิ่มขึ้น

การให้เงินและการให้ยืมเงิน

การให้เงิน หมายถึง การให้เงินโดยไม่ได้หวังผลตอบแทน และไม่ได้หวังให้มีการนำเงินดังกล่าวมาจ่ายคืนให้ เช่น พ่อแม่ให้ค่าขนมแก่ลูก การบริจาคเงินเพื่อการกุศล

การให้ยืมเงิน หมายถึง การให้เงินโดยคาดหวังให้มีการจ่ายเงินคืนภายในระยะเวลาที่กำหนด และมีการกำหนดอัตราผลตอบแทนของการให้ยืมเงินนั้นด้วย ซึ่งเรียกว่า “ดอกเบี้ย”

เช่น สมชายให้สมหญิงกู้ยืม 10,000 บาท คิดดอกเบี้ย 2% ต่อปีและให้ใช้คืนเมื่อครบ 1 ปี หมายความว่า สมหญิงต้องจ่ายเงินคืนสมชาย 10,200 บาท เมื่อครบ 1 ปี

จะเห็นว่าการให้เงินเป็นการให้เปล่าไม่ต้องคืน แต่สำหรับการให้ยืมเงินเป็นการ คาดหวังให้มีการจ่ายเงินคืน ซึ่งผู้ให้ยืมอาจต้องการดอกเบี้ยหรือไม่ต้องการดอกเบี้ยก็ได้ ดังนั้น ก่อนที่จะให้เงินหรือให้ยืมเงิน ผู้ให้ยืมควรอธิบายให้ชัดเจนและเข้าใจตรงกันว่า ต้องการให้เงิน หรือต้องการให้ยืมเงิน ซึ่งหากเป็นการให้ยืมเงิน ผู้ให้ยืมควรแจ้งอัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาที่ต้องชำระคืน และควรทำเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นหลักฐานการให้ยืมเงินไว้ด้วย

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ความหมายและประโยชน์ของเงิน

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 2 ประเภทของเงิน

เงินตราไทย

เงินตราที่ใช้ในประเทศไทย ปัจจุบันมี 2 ชนิด คือ ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ธนบัตร

ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารจัดการธนบัตรภายในประเทศทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การผลิตนำธนบัตรใหม่ออกใช้หมุนเวียนและทำลายธนบัตรเก่า รวมทั้งประเมินความต้องการใช้ธนบัตรใหม่ในแต่ละปีว่าควรจะมีธนบัตรชนิดราคาใดออกมาจำนวนมากน้อยเพียงใด เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการใช้จ่ายของประชาชนในประเทศ ซึ่งในแต่ละปีปริมาณการผลิตธนบัตรจะผันแปรไปตามความต้องการใช้ธนบัตรที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้มีสิทธิพิมพ์และออกใช้ธนบัตรในประเทศไทย แต่เพียงผู้เดียว โดยปฏิบัติตามที่พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 กำหนดไว้ว่าการนำธนบัตรออกใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจสามารถทำได้ 2 กรณี คือ

1. แลกเปลี่ยนทันทีกับธนบัตรที่ออกใช้หมุนเวียนอยู่แล้วในมูลค่าที่เท่ากัน เช่น ธนบัตรชนิดราคา 1000 บาท 10 ฉบับ มูลค่า 10,000 บาท แลกเปลี่ยนกับธนบัตรใหม่ชนิดราคาเดียวกันหรือชนิดราคาอื่นในมูลค่าที่เท่ากัน อาทิ ธนบัตรชนิดราคา 500 บาท จำนวน 20 ฉบับ
2. แลกเปลี่ยนทันทีกับสินทรัพย์ที่กฎหมายกำหนดให้เป็นทุนสำรองเงินตราในมูลค่าที่เท่ากัน เช่น นำทองคำมูลค่า 100 ล้านบาทมาเข้าบัญชีทุนสำรองเงินตรา แลกเปลี่ยนกับธนบัตรเพื่อนำออกใช้มูลค่า 100 ล้านบาทเท่ากัน

ทำไมธนบัตรจึงมีค่า

การที่ธนบัตรได้รับความเชื่อถือและมีมูลค่าตามราคาที่เราระบุไว้ได้นั้น เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ต้องนำสินทรัพย์ เช่น ทองคำ เงินตราต่างประเทศ และหลักทรัพย์ ต่างประเทศ มาแลกเปลี่ยนเท่ากับจำนวนมูลค่าของธนบัตรที่จะนำออกใช้ ซึ่งสินทรัพย์ดังกล่าว จะโอนเข้าไว้ในบัญชีทุนสำรองเงินตรา โดยธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดูแลรักษาบัญชี และมีสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบเป็นประจำทุกปี ดังนั้น จึงมั่นใจได้ว่าธนบัตรทุกฉบับ มีมูลค่าตามราคาที่เราไว้อย่างแท้จริง

ธนบัตรที่ใช้หมุนเวียนในปัจจุบัน

นับจากปี พ.ศ. 2445 ที่เริ่มนำธนบัตรแบบแรกออกใช้ จนถึงปัจจุบันปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยมีธนบัตรออกใช้หมุนเวียนรวมจำนวน 16 แบบ โดย**ธนบัตรแบบปัจจุบัน คือ ธนบัตรแบบสิบหก¹** มี 5 ชนิดราคา ได้แก่ 20 บาท 50 บาท 100 บาท 500 บาท และ 1000 บาท

 ลักษณะธนบัตรด้านหน้า	ภาพประธาน : พระบรมฉายาสาทิสลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในฉลองพระองค์ครุยมหาจักรีบรมราชวงศ์
 ลักษณะธนบัตรด้านหลัง	ภาพประธาน : ภาพพระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ภาพประกอบ : ภาพการประดิษฐ์อักษรไทย ภาพศิลาจารึกหลักที่ 1 จารึกพ่อขุนรามคำแหง ภาพลายสือไทย ภาพทรงรับเรื่องราวร้องทุกข์ของราษฎร ภาพกระดิ่ง และภาพเครื่องสังคโลก
ขนาด วันประกาศออกใช้ วันออกใช้	7.20 x 13.80 เซนติเมตร ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2555 วันที่ 1 เมษายน 2556

¹ ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2559

 ลักษณะธนบัตรด้านหน้า	ภาพประธาน : พระบรมฉายาสาทิสลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในฉลองพระองค์ครุยมหาจักรีบรมราชวงศ์
 ลักษณะธนบัตรด้านหลัง	ภาพประธาน : ภาพพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ภาพประกอบ : ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ทรงพระแสงดาบนำทหารเข้าตีค่ายพม่า พระบรมราชานุสาวรีย์ ณ อนุสรณ์ดอนเจดีย์ และพระเจดีย์ชัยมงคล วัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ขนาด วันประกาศออกใช้ วันออกใช้	7.20 x 14.40 เซนติเมตร ลงวันที่ 24 มิถุนายน 2554 วันที่ 18 มกราคม 2555
 ลักษณะธนบัตรด้านหน้า	ภาพประธาน : พระบรมฉายาสาทิสลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในฉลองพระองค์ครุยมหาจักรีบรมราชวงศ์
 ลักษณะธนบัตรด้านหลัง	ภาพประธาน : ภาพพระบรมรูปสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภาพประกอบ : ภาพทรงเกลี้ยกล่อมให้ประชาชนรวมกำลังกันต่อสู้ก๊กอริราช ภาพท้องพระโรงพระราชวังกรุงธนบุรี ภาพพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงม้าพระที่นั่งออกศึก และภาพป้อมวิไชยประสิทธิ์
ขนาด วันประกาศออกใช้ วันออกใช้	7.20 x 15.00 เซนติเมตร ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2557 วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2558

 ลักษณะธนบัตรด้านหน้า	ภาพประธาน : พระบรมฉายาสาทิสลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในฉลองพระองค์ครุยมหาจักรีบรมราชวงศ์
 ลักษณะธนบัตรด้านหลัง	ภาพประธาน : ภาพพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ภาพประกอบ : ภาพวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ภาพป้อมพระสุเมรุ
ขนาด วันประกาศออกใช้ วันออกใช้	7.20 x 15.60 เซนติเมตร ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2556 วันที่ 12 พฤษภาคม 2557
 ลักษณะธนบัตรด้านหน้า	ภาพประธาน : พระบรมฉายาสาทิสลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในฉลองพระองค์ครุยมหาจักรีบรมราชวงศ์
 ลักษณะธนบัตรด้านหลัง	ภาพประธาน : ภาพพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช ภาพประกอบ : ภาพพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงม้าพระที่นั่ง ภาพพระที่นั่งอนันตสมาคม และภาพการเลิกทาส
ขนาด วันประกาศออกใช้ วันออกใช้	7.20 x 16.20 เซนติเมตร ลงวันที่ 24 มิถุนายน 2558 วันที่ 21 สิงหาคม 2558

ขนาดมาตรฐานของธนบัตรแบบปัจจุบัน² (แบบสิบหก)

การกำหนดขนาดธนบัตรมุ่งเน้นถึงความสะดวกในการพกพาเป็นหลัก และเพื่อประโยชน์ต่อการสังเกตของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีความบกพร่องทางสายตา ซึ่งสามารถแยกแยะชนิดราคาธนบัตรด้วยการสัมผัสเท่านั้น จึงกำหนดให้ธนบัตรทุกชนิดราคา มีความกว้างเท่ากันคือ 72 มิลลิเมตร แต่มีความยาวที่ลดหลั่นกันชนิดราคาละ 6 มิลลิเมตร

วิธีการตรวจสอบธนบัตรแบบสิบหก

1. สัมผัส

1.1 สัมผัสกระดาษธนบัตร

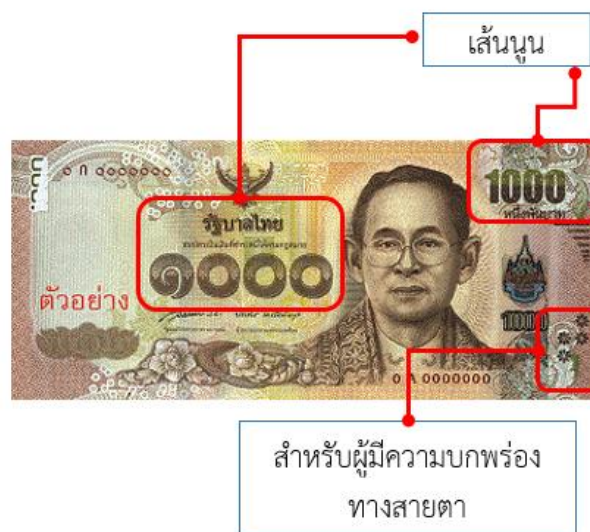
ธนบัตรทำจากกระดาษชนิดพิเศษที่มีใยฝ้ายเป็นส่วนประกอบหลัก จึงมีความแกร่ง ทนทาน ไม่ยุ่ยง่าย เมื่อจับสัมผัสจะให้ความรู้สึกแตกต่างจากกระดาษทั่วไป

1.2 ลายพิมพ์เส้นนูน

สามารถสัมผัสความนูนตามจุดต่าง ๆ ได้แก่ ตัวเลขอารบิกแจ้งชนิดราคา ที่มุมขวาบนของธนบัตร ตัวอักษรคำว่า “รัฐบาลไทย” และตัวเลขไทยแจ้งชนิดราคา ด้านหน้าธนบัตร

นอกจากนี้ ที่บริเวณมุมล่างด้านขวาของธนบัตรทุกชนิดราคาจะมีลายพิมพ์ เส้นนูนรูปดอกไม้ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แจ้งชนิดราคาธนบัตรที่ประยุกต์มาจากอักษรเบรลล์ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่มีความบกพร่องทางสายตา

² ข้อมูล ณ มิถุนายน 2559



2. ยกส่อง

2.1 ลายน้ำ

ลายน้ำเกิดขึ้นในขั้นตอนการผลิตกระดาษที่ทำให้เนื้อกระดาษมีความหนาไม่เท่ากัน เมื่อยกธนบัตรส่องกับแสงสว่างจึงมองเห็นภาพที่มีการไล่ระดับของแสงเงา และตัวเลขไทยตามชนิดราคาธนบัตรที่มีความโปร่งแสงเป็นพิเศษ **ระดับควบคู่ลายน้ำพระบรมฉายาสาทิสลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**



2.2 แแถบสีและแถบสีเหลี่ยมเคลื่อนไหวสลับสี

ธนบัตรทุกชนิดราคามีแถบสีต่าง ๆ ตามชนิดราคาธนบัตรที่ฝังไว้ในเนื้อกระดาษตามแนวตั้ง มีบางส่วนของแถบปรากฏให้เห็นเป็นระยะ ๆ ที่ด้านหลังของธนบัตร เมื่อยกส่องดูกับแสงสว่างจะเห็นเป็นเส้นตรงยาวต่อเนื่อง บนแถบมีตัวเลขและตัวอักษร โปร่งแสงแจ้งชนิดราคาธนบัตรที่มองเห็นได้ทั้งสองด้าน และสามารถมองเห็นการเปลี่ยนสีของแถบนี้เมื่อพลิกเอียงธนบัตรไปมา

ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3 ภาพที่ 4 ภาพที่ 5

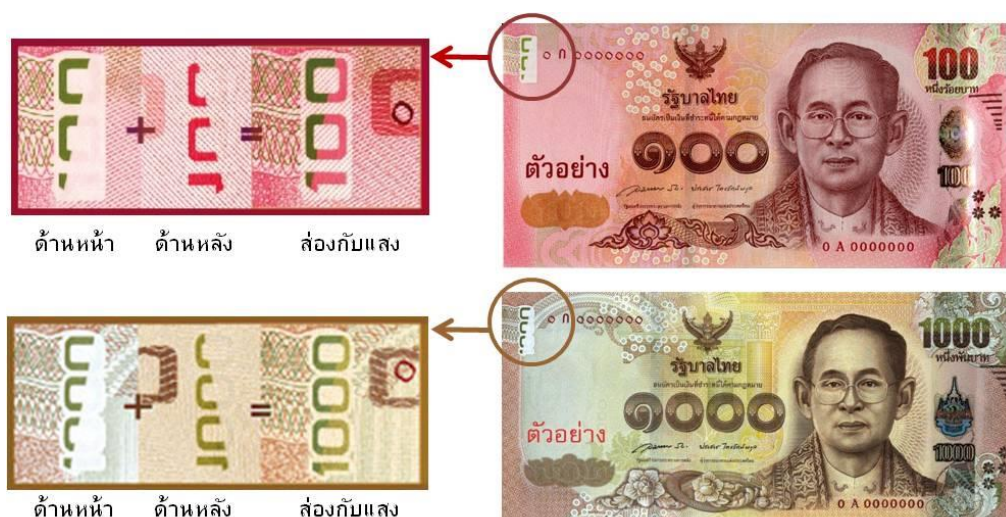


ภาพที่ 1 - 3 เป็นแถบสี ซึ่งมีอยู่ในธนบัตรชนิดราคา 20 บาท 50 บาท และ 100 บาท

ภาพที่ 4 - 5 เป็นแถบสีที่มีสีเหลื่อมเคลื่อนไหวสลับสี ซึ่งมีอยู่ในธนบัตรชนิดราคา 500 บาท และ 1000 บาท

2.3 ภาพซ้อนทับ

บริเวณมุมบนด้านซ้ายของธนบัตร มีตัวเลขอารบิกแจ้งชนิดราคาธนบัตร ที่พิมพ์แยกไว้ในตำแหน่งตรงกันของด้านหน้าและด้านหลังธนบัตร จะมองเห็นเป็นตัวเลข ที่สมบูรณ์เมื่อยกธนบัตรส่องกับแสงสว่าง



3. พลิกเอียง

3.1 หมึกพิมพ์พิเศษลับสี

เป็นจุดสังเกตสำหรับธนบัตรชนิดราคา 500 บาท และ 1000 บาท เท่านั้น โดยให้สังเกตที่มุมล่างด้านซ้ายของธนบัตรเมื่อพลิกขอบล่างธนบัตรขึ้น ลายประดิษฐ์สีทองจะเปลี่ยนเป็นสีเขียว



3.2 แถบฟอยล์ 3 มิติ

แถบฟอยล์ 3 มิติที่ฝังอยู่บนด้านหน้าธนบัตรชนิดราคา 100 บาท 500 บาท และ 1000 บาท จะมองเห็นเป็นหลายมิติแตกต่างกันตามชนิดราคาและจะเปลี่ยนสีสะท้อนแสงวาววับ เมื่อพลิกเอียงธนบัตรไปมา



3.3 ตัวเลขแฝง

ในลายประดิษฐ์มุล่งซ้ายของธนบัตรทุกชนิดราคาเมื่อยกธนบัตรเอียงเข้าหาแสงสว่างและมองผ่านจากมุล่งซ้ายเข้าหาถึงกลางธนบัตรในมุมที่เหมาะสม จะเห็นตัวเลขอารบิกแจ้งชนิดราคาธนบัตรฉบับนั้น



เหรียญกษาปณ์

กรมธนารักษ์ได้ผลิตเหรียญกษาปณ์หมุนเวียนออกใช้ในระบบเศรษฐกิจตั้งแต่ พ.ศ. 2493 เป็นต้นมา ซึ่งมีหลากหลายแบบ โดยได้ปรับเปลี่ยนรูปลักษณะ ลวดลาย และกรรมวิธีการผลิตเรื่อยมา เพื่อให้สะดวกต่อการพกพา การใช้สอยและยากต่อการปลอมแปลง

เหรียญกษาปณ์หมุนเวียน เป็นเหรียญกษาปณ์ที่ใช้หมุนเวียนกันอยู่ทั่วไปในชีวิตประจำวัน มี 9 ชนิดราคา คือ 10 บาท 5 บาท 2 บาท 1 บาท 50 สตางค์ 25 สตางค์ 10 สตางค์ 5 สตางค์ และ 1 สตางค์ แต่ใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจมี 6 ชนิดราคา คือ 10 บาท 5 บาท 2 บาท 1 บาท 50 สตางค์ 25 สตางค์ ส่วนเหรียญชนิดราคา 10 สตางค์ 5 สตางค์ และ 1 สตางค์ มีใช้ในทางบัญชีเท่านั้น

ในปี พ.ศ. 2551 กระทรวงการคลังได้อนุมัติให้กรมธนารักษ์ จัดทำเหรียญกษาปณ์ออกใช้หมุนเวียนชุดใหม่ในระบบเศรษฐกิจ โดยมีลักษณะและชนิดราคา ดังนี้

1. เหรียญกษาปณ์โลหะสองสี (สีขาและสีทอง) ชนิดราคา 10 บาท
2. เหรียญกษาปณ์โลหะสีขา (ทองแดงผสมนิกเกิล เคลือบสีทองแดง) ชนิดราคา 5 บาท

3. เหรียญกษาปณ์โลหะสีทอง (ทองแดงผสมนิกเกิลและอลูมิเนียม) ชนิดราคา 2 บาท

4. เหรียญกษาปณ์โลหะสีขาว (ใส่เหล็กชุบนิกเกิล) ชนิดราคา 1 บาท

5. เหรียญกษาปณ์โลหะสีแดง (ใส่เหล็กชุบทองแดง) ชนิดราคา 50 สตางค์

6. เหรียญกษาปณ์โลหะสีแดง (ใส่เหล็กชุบทองแดง) ชนิดราคา 25 สตางค์

7. เหรียญกษาปณ์โลหะสีขาว (อลูมิเนียม) ชนิดราคา 10 สตางค์ 5 สตางค์ 1 สตางค์

เหรียญกษาปณ์กับการใช้ชำระหนี้ตามกฎหมาย

ตามพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 มาตรา 11 ระบุว่า เหรียญกษาปณ์เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย ไม่เกินจำนวนที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ดังนี้

ชนิดราคา	จำนวนการชำระหนี้ต่อครั้ง
เหรียญชนิดราคา 1 สตางค์	ชำระหนี้ได้ครั้งละไม่เกิน 5 บาท
เหรียญชนิดราคา 5, 10, 25 และ 50 สตางค์	ชำระหนี้ได้ครั้งละไม่เกิน 10 บาท
เหรียญชนิดราคา 1, 2 และ 5 บาท	ชำระหนี้ได้ครั้งละไม่เกิน 500 บาท
เหรียญชนิดราคา 10 บาท	ชำระหนี้ได้ครั้งละไม่เกิน 1,000 บาท

สาเหตุที่กฎหมายต้องกำหนดจำนวนเงินในการชำระหนี้ของเหรียญกษาปณ์ คือ เพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้ในการชำระหนี้

เงินตราต่างประเทศ

ในการดำเนินชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป เราจะใช้เงินสกุลของประเทศไทยคือเงินบาทในการใช้จ่ายใช้สอยในประเทศ แต่หากต้องเดินทางหรือมีการทำธุรกิจระหว่างประเทศเราก็จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับเงินตราของประเทศอื่น ๆ

เงินสกุลในกลุ่มประเทศอาเซียน

ชื่อประเทศ	ชื่อสกุลเงิน	อักษรย่อสกุลเงิน
บรูไน	ดอลลาร์บรูไน (Brunei Dollar)	BND
กัมพูชา	เรียล (Cambodia Riel)	KHR
อินโดนีเซีย	รูเปียห์ (Indonesian Rupiah)	IDR
ลาว	กีบ (Lao Kip)	LAK
มาเลเซีย	ริงกิต (Malaysian Ringgit)	MYR
เมียนมา	จัต (Myanmar Kyat)	MMK
ฟิลิปปินส์	เปโซ (Philippine Peso)	PHP
สิงคโปร์	ดอลลาร์สิงคโปร์ (Singapore Dollar)	SGD
ไทย	บาท (Thai Baht)	THB
เวียดนาม	ดอง (Vietnam Dong)	VND

ซึ่งค่าของเงินในแต่ละสกุลจะไม่เท่ากัน จึงต้องมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนขึ้น

อัตราแลกเปลี่ยน หมายถึง ราคาของเงินตราสกุลหนึ่งเมื่อเทียบกับเงินตราอีกสกุลหนึ่ง เช่น

1 USD เท่ากับ 31 บาท หมายถึง เงินบาทจำนวน 31 บาท แลกเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐได้ 1 ดอลลาร์สหรัฐ

1 EUR เท่ากับ 42 บาท หมายถึง เงินบาทจำนวน 42 บาท แลกเป็นเงินยูโรได้ 1 ยูโร

อัตราแลกเปลี่ยนไม่ได้คงที่แต่มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงอยู่เสมอในแต่ละช่วงเวลาตามปัจจัยที่มีผลกระทบ เช่น ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ เศรษฐกิจโลก ภาวะตลาดการเงิน

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ประเภทของเงิน

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 3 การฝากเงิน และการประกันภัย

การฝากเงิน

เมื่อได้รับเงินจากแหล่งต่าง ๆ เช่น รายได้จากการประกอบอาชีพ สิ่งที่เราควรทำคือ แบ่งเงินบางส่วนไปเก็บออมเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น ไว้ใช้ยามฉุกเฉิน เป็นค่าใช้จ่ายหลังเกษียณหรือเลิกทำงาน การมองหาสถานที่เก็บรักษาเงินจึงเป็นเรื่องจำเป็น โดยแหล่งเก็บเงินที่นิยมกันคือการฝากเงินไว้กับธนาคาร ซึ่งนอกจากมีความปลอดภัยกว่าการเก็บเงินสดไว้กับตัว หรือไว้ที่บ้านแล้ว การฝากเงินไว้กับธนาคารยังทำให้ได้รับผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยเงินฝากด้วย

อย่างไรก็ดี การจะได้รับดอกเบี้ยมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับว่าเป็นบัญชีเงินฝากประเภทใด มีเงื่อนไขอย่างไร เราจึงจำเป็นต้องรู้จักบัญชีเงินฝากแต่ละประเภท เพื่อเลือกบัญชีที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของเรามากที่สุด โดยปัจจุบันบัญชีเงินฝากที่รู้จักและใช้กันมาก เช่น บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ บัญชีเงินฝากประจำ และบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน

ประเภทของบัญชีเงินฝาก

1. บัญชีเงินฝากออมทรัพย์

ลักษณะ

- สามารถฝากหรือถอนเงินเมื่อไหร่ก็ได้
- กำหนดจำนวนเงินฝากขั้นต่ำไว้ไม่สูงนัก เช่น 100 - 1,000 บาท
- จ่ายดอกเบี้ยให้ปีละ 2 ครั้ง ในเดือนมิถุนายนและธันวาคมของทุกปี

ประโยชน์

- ถ้าดอกเบี้ยรับไม่เกิน 20,000 บาท ไม่ต้องเสียภาษี 15% ของดอกเบี้ยที่ได้รับ (รวมรับจากทุกสถาบันการเงินใน 1 ปี) ถ้าเกิน 20,000 บาท ธนาคารจะหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้เลยจากบัญชีเงินฝาก

- มีบริการบัตรเอทีเอ็มหรือบัตรเดบิต สำหรับใช้ถอนหรือโอนเงินที่เครื่องเอทีเอ็มได้สะดวก (บัตรเดบิตยังสามารถใช้ชำระค่าสินค้าและบริการได้ด้วย) แต่หากต้องการเปิดบัญชีเพียงอย่างเดียวก็สามารถทำได้โดยไม่จำเป็นต้องทำบัตรใด ๆ

ข้อจำกัด

- อัตราดอกเบี้ยค่อนข้างต่ำ
- มีค่าธรรมเนียมกรณีบัญชีเงินฝากไม่เคลื่อนไหวและมียอดเงินฝากคงเหลือน้อยกว่าที่กำหนด

- กรณีทำบัตรเอทีเอ็มและบัตรเดบิตมักจะต้องเสียค่าทำบัตรและค่าธรรมเนียมรายปี

บัญชีนี้เหมาะกับใคร

- ผู้ที่ใช้บริการรับโอนเงินเดือนหรือค่าจ้าง หรือค่าสินค้า
- ผู้ที่เบิกถอนบ่อยครั้ง หรือใช้บริการหักบัญชีเพื่อชำระค่าใช้จ่ายรายเดือน เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าบัตรเครดิต และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ
- ผู้ที่ต้องการออมเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉิน เนื่องจากถอนได้สะดวก (ถอนได้หลายช่องทางและถอนเมื่อใดก็ได้)

นอกจากนี้ บางธนาคารมีบัญชีเงินฝากออมทรัพย์พิเศษ ซึ่งให้อัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ แต่จะมีเงื่อนไขที่เพิ่มขึ้นด้วย เช่น เงินฝากขั้นต่ำ 10,000 บาท ถอนได้ไม่เกิน 2 ครั้งต่อเดือน หากถอนตั้งแต่ครั้งที่ 3 เป็นต้นไปในเดือนนั้นจะถูกคิด

ค่าธรรมเนียมครั้งละ 500 บาท ซึ่งบัญชีในลักษณะนี้เหมาะกับการออมเงินมากกว่าที่จะใช้เป็นบัญชีเพื่อชำระค่าใช้จ่าย

คำแนะนำ

1. ควรทำรายการฝาก ถอน หรือโอนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกคิดค่าธรรมเนียมรักษาบัญชีกรณีบัญชีเงินฝากไม่เคลื่อนไหว และมียอดเงินฝากคงเหลือน้อยกว่าที่กำหนด

2. ปรับสมุดบัญชีอย่างสม่ำเสมอเพื่อดูว่ามีเงินคงเหลือในบัญชีเพียงพอสำหรับการหักบัญชีหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กำหนดหรือไม่ เช่น ค่าใช้จ่ายที่จะถูกตัดออกจากบัญชี ยอดเงินขั้นต่ำที่ธนาคารกำหนด เพื่อไม่ให้พลาดการชำระเงินหรือมีเงินไม่พอที่จะชำระซึ่งอาจทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม

3. หากไม่มีความจำเป็นต้องใช้บัตรเอทีเอ็มหรือบัตรเดบิตควรแจ้งยกเลิกบัตร หรือแจ้งเจ้าหน้าที่ว่าไม่ต้องการทำบัตร จะช่วยประหยัดค่าธรรมเนียมที่ไม่จำเป็นได้

2. บัญชีเงินฝากประจำ มีหลายรูปแบบ เช่น

2.1 บัญชีเงินฝากประจำทั่วไป

ลักษณะ

- มีระยะเวลาการฝากหลายแบบ เช่น 3 เดือน 6 เดือน 12 เดือน
- ส่วนใหญ่จะกำหนดจำนวนเงินฝากขั้นต่ำไว้ประมาณ 1,000 บาท
- การจ่ายดอกเบี้ย แล้วแต่เงื่อนไขธนาคาร เช่น บัญชี 3 เดือน 6 เดือน และ 12 เดือน จ่ายดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนด บัญชี 24 เดือน และ 36 เดือน จ่ายดอกเบี้ยทุก 3 เดือน โดยอาจจะนำดอกเบี้ยที่ได้มาฝากเข้าบัญชีเงินฝากประจำ (ทบต้น) หรืออาจจะโอนดอกเบี้ยเงินฝากเข้าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์หรือกระแสรายวัน ซึ่งธนาคารจะแจ้งให้ทราบตั้งแต่ตอนเปิดบัญชีกับธนาคาร

- **กรณีถอนก่อนครบกำหนด** อาจไม่ได้รับดอกเบี้ย หรือได้รับในอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ เช่น ธนาคารอาจกำหนดว่าหากเลือกฝากประจำ 6 เดือน แต่ฝากยังไม่ถึง 3 เดือนแล้วต้องการถอนออกมา จะไม่ได้รับดอกเบี้ย หรือถอนหลัง 3 เดือน ไปแล้วแต่ยังไม่ครบกำหนด 6 เดือน จะได้รับดอกเบี้ยในอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ พร้อมทั้งถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย

นอกจากนี้ บางธนาคารมีรูปแบบการฝากประจำแบบพิเศษ เช่น ให้เลือกระยะเวลาการฝากได้ตามที่สะดวก กำหนดระยะเวลาการฝากเป็นจำนวนวัน (เช่น 99 วัน) หรือจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากตั้งแต่วันที่ผู้ฝากเปิดบัญชี โดยอาจมีเงื่อนไขที่กำหนดจำนวนเงินฝากที่ค่อนข้างสูง เช่น 100,000 บาทขึ้นไป

บัญชีนี้เหมาะกับใคร

- ผู้ที่ต้องการเก็บออมเพื่อเพิ่มรายได้จากดอกเบี้ย
- ผู้ที่มีเงินก้อนและไม่มีแผนที่จะใช้เงินที่ออมไว้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

2.2 บัญชีเงินฝากประจำแบบปลอดภาษี

ลักษณะ

- เป็นบัญชีเงินฝากประจำที่ได้รับยกเว้นภาษี แต่เปิดได้เพียงบัญชีเดียว
- ตามเกณฑ์สรรพากรไม่ได้มีการกำหนดจำนวนเงินฝากขั้นต่ำไว้ แต่มีเพดานฝากสูงสุดอยู่ที่ 25,000 บาทต่อเดือน และเมื่อรวมจำนวนเงินที่ฝากทุกเดือนแล้วต้องไม่เกิน 600,000 บาท ซึ่งต้องฝากต่อเนื่องในจำนวนที่เท่ากันทุก ๆ เดือน เดือนละ 1 ครั้ง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 24 เดือน
- หากเงินฝากครบกำหนด บางธนาคารจะโอนเงินต้นและดอกเบี้ยเข้าบัญชีออมทรัพย์หรือบัญชีกระแสรายวันตามที่ลูกค้าแจ้งความประสงค์ไว้ตอนเปิดบัญชี หรือ

บางกรณีหากลูกค้าไม่ได้ถอนเงินออก ธนาคารก็อาจเปลี่ยนประเภทเป็นบัญชีเงินฝากประจำให้อัตโนมัติโดยมีเงื่อนไขการฝากเงินและอัตราดอกเบี้ยตามประกาศของธนาคารที่ใช้อยู่ในขณะนั้น

- ในระหว่างระยะเวลาการฝาก ขาดฝากได้ไม่เกิน 2 ครั้ง และยังคงต้องฝากให้ครบตามวงเงินที่กำหนด

- กรณีถอนก่อนครบกำหนด ส่วนใหญ่มักกำหนดว่าหากฝากไม่ถึง 3 เดือน จะไม่ได้รับดอกเบี้ย หากถอนหลังจาก 3 เดือนไปแล้วจะได้รับในอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ พร้อมทั้งถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย

- จ่ายดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนดระยะเวลาการฝาก โดยทั่วไปจะโอนดอกเบี้ยไปยังบัญชีเงินฝากออมทรัพย์หรือกระแสรายวัน

ประโยชน์

- ได้รับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงกว่าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์
- ได้ฝึกวินัยการออม (ต้องนำเงินไปฝากทุกเดือน เดือนละเท่า ๆ กัน)
- ดอกเบี้ยที่ได้รับไม่ต้องเสียภาษี

ข้อจำกัด มีข้อจำกัดและเงื่อนไขในการถอน เช่น หากมีการถอนก่อนระยะเวลาที่กำหนดไว้อาจไม่ได้รับดอกเบี้ย และไม่ได้รับสิทธิยกเว้นการหักภาษี ณ ที่จ่าย 15%

บัญชีนี้เหมาะกับใคร

- ผู้ที่ต้องการสร้างวินัยการออม และเพิ่มรายได้จากดอกเบี้ย
- ผู้ที่ไม่มีความจำเป็นที่จะใช้เงินที่ออมไว้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (อย่างน้อย 2 ปี)

คำแนะนำ

ผู้สนใจจะฝากเงินในบัญชีเงินฝากประจำทั้ง 2 ประเภทนี้ ควรศึกษาเงื่อนไขการฝากและถอนเงินให้เข้าใจ และต้องมั่นใจว่ายังไม่มี ความจำเป็นต้องใช้เงินในระหว่าง

ที่ฝากเงินไว้กับธนาคาร เพื่อป้องกันปัญหาการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขและทำให้ไม่ได้รับดอกเบี้ยตามที่กำหนด

3. บัญชีเงินฝากแบบขั้นบันได

ลักษณะ

- จำนวนเงินฝากขั้นต่ำ ส่วนใหญ่มักจะสูงกว่าบัญชีเงินฝากประจำทั่วไป เช่น ไม่น้อยกว่า 5,000 บาท

- กำหนดการจ่ายดอกเบี้ยขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของธนาคาร เช่น จ่ายดอกเบี้ยทุกเดือน โดยจะโอนดอกเบี้ยเงินฝากเข้าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์หรือกระแสรายวัน ซึ่งธนาคารจะแจ้งให้ทราบตั้งแต่ตอนเปิดบัญชีกับธนาคาร

- มักจูงใจผู้ฝากด้วยการโฆษณาว่าให้อัตราดอกเบี้ยสูงมาก แต่ในความจริงแล้ว มักเป็นเพียงช่วงเวลาสั้น ๆ (ส่วนใหญ่มักจะสูงมากเฉพาะเดือนสุดท้าย) และในแต่ละช่วงเวลาการฝากดอกเบี้ยจะค่อย ๆ เพิ่มสูงขึ้น อาทิ

เดือนที่ 1 - 5 อัตราดอกเบี้ย 1% เดือนที่ 6 - 7 อัตราดอกเบี้ย 1.7%

เดือนที่ 8 - 9 อัตราดอกเบี้ย 1.9% เดือนที่ 10 อัตราดอกเบี้ย 8%

ดังนั้น ผู้สนใจฝากต้องมองหาอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยต่อปีของทั้งโครงการที่ธนาคารต้องเขียนไว้ในใบโฆษณา หรือสอบถามจากเจ้าหน้าที่ธนาคารเพิ่มเติมเพื่อขอรายละเอียดที่ชัดเจน

- หากเงินฝากครบกำหนด แล้วไม่ได้ถอนเงินออก ธนาคารมักจะเปลี่ยนประเภทเป็นบัญชีเงินฝากประจำให้อัตโนมัติโดยมีเงื่อนไขการฝากเงินและอัตราดอกเบี้ยตามประกาศของธนาคารที่ใช้อยู่ในขณะนั้น

- ข้อกำหนดในเรื่องถอนก่อนครบกำหนดมีหลายรูปแบบ อาทิ อาจต้องปิดบัญชีเลย หรือต้องถอนทั้งจำนวนของแต่ละยอดการฝาก เช่น ฝากครั้งแรก 10,000 บาท ครั้งที่ 2 ฝาก 20,000 บาท หากต้องการถอนเงินที่ฝากไว้จะต้องถอนเงินที่ยอด 10,000 บาท หรือ 20,000 บาท เท่านั้น ไม่สามารถถอนบางส่วนได้

- สำหรับเรื่องดอกเบี้ย ผู้ฝากที่ถอนก่อนครบกำหนดอาจได้ดอกเบี้ยตามอัตราที่กำหนดไว้ในแต่ละช่วงระยะเวลาการฝาก หรืออาจไม่ได้ดอกเบี้ย หรือได้รับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ธนาคารกำหนด

ข้อจำกัด

- ให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงกว่าเงินฝากออมทรัพย์ แต่ส่วนใหญ่มักอยู่ในรูปแบบของบัญชีเงินฝากประจำจึงจะถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย 15% ของดอกเบี้ยที่ได้รับ
- มีข้อจำกัดและเงื่อนไขในการถอน เช่น กรณีการถอนก่อนครบกำหนด (อย่างทีกล่าวไปแล้ว)

บัญชีนี้เหมาะกับใคร

- ผู้ที่ต้องการเก็บออมเพื่อเพิ่มรายได้จากดอกเบี้ย
- ผู้ที่มีเงินก้อนและไม่มีความจำเป็นที่จะใช้เงินในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ประเภทของบัญชีเงินฝาก



ข้อเสนอแนะการเลือกประเภทบัญชีเงินฝาก

เมื่อได้ประเภทบัญชีที่ต้องการแล้ว ให้หาข้อมูลบัญชีประเภทเดียวกันจากหลาย ๆ ธนาคาร เพื่อนำมาเปรียบเทียบ ซึ่งสามารถหาข้อมูลได้จากเว็บไซต์ของธนาคารแต่ละแห่ง หรือ แผ่นพับหรือโฆษณาที่ธนาคารเผยแพร่ อย่างไรก็ตาม ควรดูประกาศอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารประกอบด้วย เนื่องจากจะมีการระบุรายละเอียดและเงื่อนไขในการจ่ายดอกเบี้ยต่าง ๆ ในส่วนท้ายของประกาศ โดยข้อมูลที่ควรนำมาเปรียบเทียบมีดังนี้

1. **อัตราดอกเบี้ย** ไม่ควรดูเฉพาะในใบโฆษณา แต่ควรดูจากประกาศอัตราดอกเบี้ยในเว็บไซต์ของธนาคารที่เราสนใจจะนำเงินไปฝากด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน
2. **ระยะเวลาการฝาก** ต้องมั่นใจว่าสามารถฝากได้ตามระยะเวลาที่เป็นเงื่อนไขของบัญชีนั้น
3. **เงินฝากขั้นต่ำ และเงื่อนไขการฝาก** เช่น ต้องฝากต่อเนื่องทุกเดือนหรือไม่ และที่สำคัญควรดูความสามารถในการฝากของตนเองด้วย เพราะหากเป็นเงินฝากที่ให้อัตราดอกเบี้ยสูง ก็มักจะกำหนดจำนวนเงินฝากขั้นต่ำไว้สูงเช่นกัน
4. **วิธีการจ่ายดอกเบี้ย** หากเป็นบัญชีออมทรัพย์ทั่วไป ธนาคารจะนำดอกเบี้ยเข้าบัญชีเงินฝากไปสมทบกับเงินต้นให้ แต่หากเป็นบัญชีเงินฝากประจำบางประเภท ธนาคารอาจจะโอนดอกเบี้ยเข้าบัญชีออมทรัพย์หรือบัญชีกระแสรายวันตามที่ได้แจ้งให้ลูกค้าทราบตอนเปิดบัญชี ซึ่งการจ่ายดอกเบี้ยจะมีทั้งจ่ายเมื่อครบกำหนดระยะเวลาการฝาก หรือจ่ายดอกเบี้ยทุก 3 เดือน
5. **เงื่อนไขเกี่ยวกับภาษี** ดอกเบี้ยจะถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย 15% หรือไม่ เพราะหากเสียภาษี อัตราดอกเบี้ยที่จะได้รับก็จะน้อยกว่าที่ธนาคารประกาศไว้
6. **เงื่อนไขการใช้บริการ** ฝาก ถอน โอน หรือเงื่อนไขการถอนก่อนครบระยะเวลา หรือการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม เช่น กรณีบัญชีเงินฝากไม่เคลื่อนไหวหรือมียอดเงินในบัญชีต่ำกว่าที่กำหนดจะถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียมรักษาบัญชี หรือกรณีมีเงื่อนไขเรื่องจำนวน

ครั้งการถอน เช่น ถอนได้เพียง 2 ครั้งต่อเดือน หากถอนตั้งแต่ครั้งที่ 3 เป็นต้นไป จะเสียค่าธรรมเนียมการถอนครั้งละ 500 บาท

ดอกเบี้ยเงินฝาก

ดอกเบี้ยเงินฝาก หมายถึง ผลตอบแทนที่ผู้ฝากเงินจะได้รับจากการนำเงินไปฝากไว้กับสถาบันการเงิน โดยทั่วไปแต่ละสถาบันการเงินจะกำหนดเป็นอัตราดอกเบี้ยต่อปี เช่น 3% ต่อปี อย่างไรก็ตาม แต่ละสถาบันการเงินจะมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกันไป จึงควรศึกษารายละเอียดอัตราดอกเบี้ยตลอดจนเงื่อนไขอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อมูล และเปรียบเทียบ เพื่อเลือกฝากเงินกับสถาบันการเงินที่ให้อัตราดอกเบี้ยสูงภายใต้เงื่อนไขที่ผู้ฝากรับได้ เช่น ระยะเวลาการฝาก เงื่อนไขการเบิกถอน โดยสามารถดูรายละเอียดได้จากเว็บไซต์ของสถาบันการเงินนั้น ๆ หรือจากประกาศอัตราดอกเบี้ยที่จะติดไว้ ณ ที่ทำการของสถาบันการเงิน

สูตรคำนวณดอกเบี้ยเงินฝาก

$$\text{ดอกเบี้ยที่ได้รับ} = \text{เงินต้น} \times \text{อัตราดอกเบี้ยต่อปี} \times \frac{\text{จำนวนวันที่ฝาก}}{\text{จำนวนวันใน 1 ปี}^*}$$

* จำนวนวันใน 1 ปี ขึ้นกับการกำหนดของสถาบันการเงิน ซึ่งอาจเป็น 360 วัน 365 วัน หรือ 366 วันก็ได้ แต่ไม่ว่าจะกำหนดจำนวนวันเป็นเท่าใดก็ตาม สถาบันการเงินจะต้องใช้จำนวนวันเดียวกันสำหรับการคำนวณทั้งดอกเบี้ยจ่าย เช่น เงินฝาก และดอกเบี้ยรับ เช่น สินเชื่อ

กรณีดอกเบี้ยเงินฝากที่ต้องเสียภาษี

ดอกเบี้ยเงินฝากที่ต้องเสียภาษี ณ ที่จ่าย ต้องนำอัตราดอกเบี้ยที่ได้รับหักภาษี ณ ที่จ่ายออกก่อน จึงจะรู้ว่าอัตราดอกเบี้ยหลังหักภาษี ณ ที่จ่ายแล้ว จะได้รับในอัตราเท่าไร มีวิธีคิดดังนี้

วิธีการหาอัตราดอกเบี้ยหลังหักภาษี ณ ที่จ่าย

อัตราดอกเบี้ยหลังหักภาษี ณ ที่จ่าย = อัตราดอกเบี้ย $\times$ 0.85

(เนื่องจากถูกหักภาษีไป 15%)

สลากออมทรัพย์/สลากออมสิน

เป็นทางเลือกการออมอย่างหนึ่งของผู้ที่ชอบลุ้นรางวัล แม้จะให้ผลตอบแทนไม่สูงนัก (หากไม่ถูกรางวัล) แต่จะได้เงินต้นคืนเต็มจำนวนเมื่อครบกำหนด ซึ่งแตกต่างจากการซื้อหวย หรือสลากกินแบ่งรัฐบาล สถาบันการเงินที่ออกสลากในปัจจุบัน³ เป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ

ลักษณะของสลากออมทรัพย์/สลากออมสิน คือ ขายเป็นจำนวนหน่วยและมีการกำหนดอายุที่แน่นอน (เช่น อายุ 3 ปี หรือ 5 ปี) และมักมีการจ่ายดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทนหากถือจนครบตามเกณฑ์ที่ผู้ออกสลากกำหนด ผู้ซื้อสลากสามารถลุ้นรางวัลได้ทุกงวดจนกว่าสลากจะหมดอายุ แต่ก็อาจมีสลากบางรุ่นซึ่งหากถอนก่อนครบกำหนดอาจได้คืนเงินต้นน้อยกว่าที่จ่ายไป หรือมีบริการพิเศษที่สามารถใช้สลากค้ำประกันการกู้เงินได้ด้วย

ทั้งนี้ เมื่อซื้อสลาก สถาบันการเงินที่ออกสลากมักแนะนำให้เปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์คู่กันเพื่อเป็นบัญชีเงินฝากสำหรับการรับเงินหากถูกรางวัล

ข้อจำกัด

1. เงินที่นำมาซื้อสลากออมทรัพย์ควรจะเป็นเงินเย็น หรือเป็นเงินที่ไม่ต้องการใช้ตลอดอายุของสลาก เพราะหากถอนสลากก่อนกำหนด อาจได้รับเงินคืนน้อยกว่าจำนวนที่ซื้อ
2. ควรศึกษาเงื่อนไขให้ละเอียดก่อนซื้อ
3. เมื่อได้สลากมาควรตรวจสอบความถูกต้องทุกครั้ง เช่น ชื่อ นามสกุล จำนวนหน่วย จำนวนเงินที่ซื้อ

³ ข้อมูล ณ มิถุนายน 2559

4. ควรเก็บรักษาสลากให้ดี หากทำหายต้องไปแจ้งความ และติดต่อขอทำสลากใหม่ซึ่งจะมีค่าธรรมเนียมในการออกสลากใหม่ด้วย

5. ควรพิจารณาและเปรียบเทียบผลตอบแทนของสลากแต่ละประเภท หรือแต่ละรุ่นก่อนตัดสินใจซื้อ

การคุ้มครองเงินฝาก

เป็นการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนที่ฝากเงินไว้กับสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นระบบสากลที่ประเทศต่าง ๆ นำมาใช้มากกว่า 100 ประเทศ โดยการกำหนดวงเงินที่รับรองว่าผู้ฝากจะได้รับคืนเป็นจำนวนที่แน่นอนภายในระยะเวลาที่กำหนดโดยเร็วหากสถาบันการเงินถูกปิดกิจการ สำหรับเงินฝากส่วนที่เกินวงเงินดังกล่าว ผู้ฝากมีโอกาสได้รับเพิ่มเติมหลังจากการขายสินทรัพย์และชำระบัญชีสถาบันการเงินนั้นแล้ว

การคุ้มครองเงินฝากในประเทศไทย

ในอดีตหากสถาบันการเงินถูกปิดกิจการ ผู้ฝากเงินจะต้องไปดำเนินการฟ้องร้องเพื่อให้ได้รับเงินฝากคืนเอง ซึ่งไม่มีความแน่นอนว่าจะได้รับเงินคืนหรือไม่ จะได้รับเงินคืนเมื่อใด และจำนวนเท่าไร ดังนั้น ภาครัฐจึงได้จัดให้มีระบบคุ้มครองเงินฝากขึ้น เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ฝากเงินให้ได้รับเงินฝากคืนภายในเวลาที่รวดเร็วหากสถาบันการเงินถูกปิดกิจการ ซึ่งการมีระบบคุ้มครองเงินฝากจะไม่ก่อให้เกิดภาระกับภาครัฐ เนื่องจากมีการเรียกเก็บเงินนำส่งจากสถาบันการเงินต่าง ๆ สะสมไว้ใช้ในการจ่ายเงินให้กับประชาชนผู้ฝากเงิน ซึ่งดำเนินการโดยสถาบันคุ้มครองเงินฝาก

สถาบันคุ้มครองเงินฝาก เป็นหน่วยงานของรัฐ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2551 เพื่อคุ้มครองประชาชนผู้ฝากเงิน โดยมีหน้าที่หลัก คือ

1. จ่ายเงินคืนผู้ฝากภายในวงเงินและระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ในกรณีที่สถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้การคุ้มครองถูกปิดกิจการ

2. ขำระบัญชีสถาบันการเงินที่ถูกปิดกิจการ เพื่อรวบรวมเงินจากการขายสินทรัพย์มาชำระคืนให้แก่เจ้าหนี้ของสถาบันการเงินนั้น รวมถึงเงินฝากส่วนที่เกินวงเงินคุ้มครองด้วย

คุ้มครองอะไรบ้าง

เงินบาทที่ฝากไว้กับสถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้การคุ้มครอง (ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์) แต่ไม่ครอบคลุมถึงเงินที่ฝากไว้กับสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ เนื่องจากมีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น ทั้งนี้ สถาบันการเงินทั้งหมดอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งจะกำกับดูแลความมั่นคงอย่างใกล้ชิด และจะป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นมิให้ต้องปิดกิจการโดยง่าย

เงินฝากที่ได้รับความคุ้มครอง	เงินฝากที่ไม่ได้รับการคุ้มครอง
🎯 เงินฝากออมทรัพย์ 🎯 เงินฝากประจำ 🎯 เงินฝากกระแสรายวัน 🎯 บัตรเงินฝาก 🎯 ใบรับฝากเงิน 🎯 เงินฝากใน “บัญชีร่วม” หรือ “บัญชีเพื่อ”	❌ เงินฝากที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ❌ เงินฝากที่มีอนุพันธ์แฝง ❌ เงินฝากระหว่างสถาบันการเงิน ❌ เงินฝากในบัญชีเงินบาทของผู้มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ (เป็นประเภทบัญชีพิเศษที่เปิดเพื่อทำรายการเฉพาะ ตาม พ.ร.บ. ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน) ❌ เงินฝากในสหกรณ์ (เนื่องจากสหกรณ์ไม่ได้เป็นสถาบันการเงินภายใต้กฎหมายคุ้มครองเงินฝาก) ❌ เงินลงทุนอื่น ๆ เช่น กองทุนรวม หุ้นกู้ ตั๋วแลกเงิน พันธบัตรรัฐบาล สลากออมทรัพย์ (เป็นผลิตภัณฑ์อื่นที่มีใช้เงินฝาก จึงไม่ได้รับการคุ้มครอง)

จำนวนเงินที่ได้รับการคุ้มครอง⁴

จำนวนเงินฝากรวมดอกเบี้ยที่จะได้รับการคุ้มครองตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด
ดังนี้

ระยะเวลา	จำนวนเงินฝากที่คุ้มครอง (ต่อรายผู้ฝาก ต่อสถาบันการเงิน)
11 ส.ค. 2558 – 10 ส.ค. 2559	ไม่เกิน 25 ล้านบาท
11 ส.ค. 2559 – 10 ส.ค. 2561	ไม่เกิน 15 ล้านบาท
11 ส.ค. 2561 – 10 ส.ค. 2562	ไม่เกิน 10 ล้านบาท
11 ส.ค. 2562 – 10 ส.ค. 2563	ไม่เกิน 5 ล้านบาท
11 ส.ค. 2563 เป็นต้นไป	ไม่เกิน 1 ล้านบาท

หมายเหตุ: เงินฝากส่วนที่เกินความคุ้มครอง จะได้รับคืนเพิ่มเติมหลังจากการชำระบัญชี
สถาบันการเงินที่ปิดกิจการ

การประกันภัย

ความหมายและประโยชน์

การทำประกันภัยเป็นการบริหารความเสี่ยงภัยวิธีหนึ่ง ซึ่งจะโอนความเสี่ยงภัย
ของผู้เอาประกันภัยไปสู่บริษัทประกันภัย เมื่อเกิดความสูญเสียหรือความเสียหายจากเหตุการณ์
ไม่คาดฝัน บริษัทประกันภัยจะชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามที่ได้รับความคุ้มครองในกรมธรรม์
ประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัย โดยที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องเสียเบี้ยประกันภัยให้แก่บริษัท
ประกันภัยตามที่ได้ตกลงกันไว้

การประกันภัยจะช่วยสร้างความมั่นคงทางการเงินให้แก่ผู้เอาประกันภัยและ
ครอบครัว กล่าวคือ หากเกิดความสูญเสียหรือความเสียหายต่อสิ่งที่คุณเอาประกันจะไม่ส่ง
ผลกระทบต่อฐานะการเงินของคุณเอ้าประกัน นอกจากนี้ การทำประกันภัยยังช่วยให้

⁴ ข้อมูลนี้อาจมีการปรับเปลี่ยนในอนาคต ดังนั้น ควรสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ สถาบันคุ้มครองเงินฝาก โทร. 1158
เว็บไซต์ www.dpa.or.th

ผู้เอาประกันภัยคลายความกังวลกับสิ่งที่เหนือการควบคุมหรือคาดเดายากว่าในอนาคตจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง เช่น การทำประกันชีวิต โดยหากผู้เอาประกันเกิดเสียชีวิตขึ้นมาในขณะที่ยังมีภาระดูแลครอบครัว ผู้ที่อยู่ข้างหลังจะได้รับค่าสินไหมทดแทนในฐานะผู้รับประโยชน์ตามที่ผู้เอาประกันภัยได้ตกลงไว้กับบริษัทประกันภัย

หลักการพิจารณาความจำเป็นในการทำประกันภัย

อย่างไรก็ตาม ไม่จำเป็นว่าทุกคนต้องทำประกันภัยเสมอไป หากตัวเราเองสามารถรับความเสี่ยงหรือมีแผนการรองรับที่ดีก็ไม่จำเป็นต้องทำประกันภัย โดยมีหลักในการพิจารณาว่าจำเป็นต้องทำประกันภัยหรือไม่ดังนี้

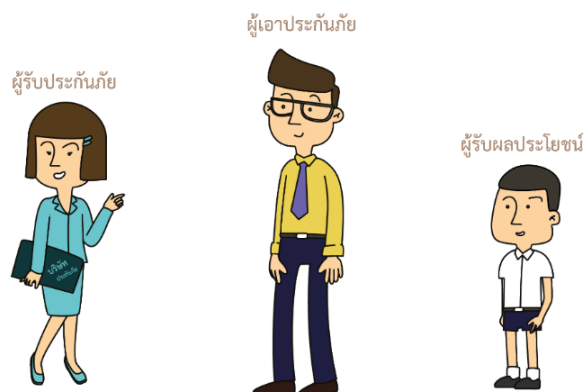
1. **ภาระรับผิดชอบที่มี** หากเราเป็นเสาหลักทางการเงินของครอบครัว เช่น เป็นคนดูแลค่าใช้จ่ายของทุกคนในบ้าน หรือมีภาระหนี้ที่ต้องรับผิดชอบ ถ้าเกิดปัญหากับเราจนไม่สามารถดูแลครอบครัวได้ เช่น เจ็บป่วยหนัก เกิดอุบัติเหตุรุนแรง หรือเสียชีวิต จะสร้างภาระให้แก่คนที่อยู่เบื้องหลังมากน้อยแค่ไหน เรามีแผนการรองรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นแล้วหรือไม่ (ถ้าเรามีเงินเก็บมากพอ มีทรัพย์สินที่ปลอดภาระแล้ว การเสียชีวิตของเราไม่ทำให้ผู้ที่อยู่เบื้องหลังเดือดร้อน ประกันภัยก็อาจไม่จำเป็นสำหรับเรา)

2. **โอกาสความเป็นไปได้ที่จะเกิดความเสี่ยงหรือประกอบอาชีพที่มีความเสี่ยง** เช่น ต้องอยู่ในเขตก่อสร้าง ผลิตสารเคมี หรือเดินทางบ่อย ย่อมมีความเสี่ยงมากกว่าผู้ที่ทำงานในออฟฟิศ ในกรณีนี้ก็ควรทำประกันภัย

ในการประกันภัยจะมีบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย คือ

- **ผู้รับประกันภัย** คือ บริษัทที่ประกอบธุรกิจประกันภัย
- **ผู้เอาประกันภัย** คือ บุคคลที่ต้องการจะทำประกันภัยและมีหน้าที่จ่ายเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้รับประกันภัย
- **ผู้รับประโยชน์** คือ คนที่จะได้รับสินไหมทดแทนตามที่ผู้เอาประกันภัยระบุไว้ โดยผู้เอาประกันภัยกับผู้รับประโยชน์อาจเป็นคนคนเดียวกันได้

ประกันภัยจะมีบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย



รูปแบบประกันภัย

ก่อนซื้อประกันภัย ผู้เอาประกันภัยควรศึกษาทำความเข้าใจ เปรียบเทียบ รูปแบบ ความคุ้มครอง และเบี้ยประกันภัยของการประกันภัยก่อน เพื่อให้ได้รับแบบประกันภัย ที่มีความเหมาะสม ตรงตามความต้องการมากที่สุด ซึ่งสามารถแบ่งประกันภัยออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ (1) ประกันชีวิต (2) ประกันวินาศภัย โดยแต่ละประเภทก็ยังมีรูปแบบ การประกันภัยที่จำแนกย่อยอีก

รูปแบบประกันภัย

ประกันชีวิตแบบพื้นฐาน



ประกันวินาศภัย



1. **ประกันชีวิต** เป็นสัญญาระหว่างผู้รับประกันภัย (บริษัทประกันชีวิต) กับ ผู้เอาประกันภัย โดยเรียกสัญญาดังกล่าวว่ากรมธรรม์ประกันชีวิต ซึ่งกำหนดให้ผู้เอาประกันภัย

ต้องจ่ายเบี้ยประกันภัยให้แก่บริษัทประกันชีวิต หากผู้เอาประกันภัยเกิดเสียชีวิตขณะที่กรมธรรม์มีผลบังคับ (ยังอยู่ในระยะเวลาการคุ้มครอง) ภายใต้เงื่อนไขในกรมธรรม์ เช่น การเสียชีวิตที่ไม่ใช่การฆ่าตัวตาย บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้กับผู้รับผลประโยชน์ เรียกว่าเงินสินไหม

การประกันชีวิตมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละแบบก็จะแตกต่างกันไปตามลักษณะความคุ้มครองและผลประโยชน์ เช่น

- **ประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา** มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองการเสียชีวิตก่อนวัยอันสมควร ผู้เอาประกันภัยจะจ่ายเงินเอาประกันภัยให้แก่ผู้รับประโยชน์เมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต เบี้ยประกันภัยต่ำกว่าแบบอื่น ๆ
- **ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์** มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองการเสียชีวิตและการออมทรัพย์ บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินเอาประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยเมื่อมีชีวิตอยู่ครบกำหนดสัญญา หรือจ่ายเงินเอาประกันภัยให้แก่ผู้รับประโยชน์เมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตลงภายในระยะเวลาเอาประกันภัย โดยในส่วนของ การออมทรัพย์ ผู้เอาประกันภัยจะได้รับเงินคืนในระหว่างสัญญาหรือเมื่อสัญญาครบกำหนด

เบี้ยประกันชีวิต

จะแตกต่างกันไปตามประเภทของประกันที่ทำ เช่น ถ้าเป็นประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ ค่าเบี้ยประกันภัยจะแพงกว่าแบบอื่น ๆ นอกจากนี้ ข้อมูลของผู้เอาประกันภัย เช่น เพศ อายุ ก็มีผลต่อการคำนวณเบี้ยประกันภัยด้วยเช่นกัน

2. ประกันวินาศภัย เป็นการทำประกันภัยเพื่อให้ความคุ้มครองต่อทรัพย์สิน เช่น ประกันอัคคีภัย ประกันภัยรถยนต์ หากทรัพย์สินที่ได้รับการคุ้มครองเสียหาย บริษัทอาจจะจ่ายเป็นตัวแทน หรือซ่อมแซม หรือหาของมาทดแทน หรือทำให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ได้ตกลงหรือกำหนดไว้

เบี้ยประกันวินาศภัย

ค่าเบี้ยประกันภัยก็จะแตกต่างกันตามระดับความเสี่ยงภัย ระยะเวลาที่คุ้มครอง และจำนวนเงินเอาประกันภัย นอกจากนี้ ยังมีรายละเอียดเพิ่มเติม เช่น

- **เบี้ยประกันอัคคีภัย** จะพิจารณาปัจจัยจากสถานที่ตั้งของสิ่งปลูกสร้าง ลักษณะของสิ่งปลูกสร้าง คำนึงถึงความเสี่ยงภัยที่จะเกิด เช่น อยู่ในพื้นที่ที่มีสิ่งปลูกสร้างหนาแน่น การเข้าถึงได้ของรถดับเพลิง หรือสิ่งปลูกสร้างเป็นไม้หรือวัสดุติดไฟ

- **เบี้ยประกันภัยรถยนต์** ผู้รับประกันภัยจะพิจารณาจากหลาย ๆ ปัจจัย เช่น อายุ รุ่น ประเภทของรถยนต์ ขนาดของเครื่องยนต์ ประเภทกรรมกรรม รวมถึงอายุ เพศของผู้เอาประกันภัยด้วย

รู้จักประกันภัยรายย่อย

กรรมธรรม์ประกันภัยสำหรับรายย่อยหรือไมโครอินชัวรันส์ หมายถึง การประกันภัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย-ปานกลาง ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

- เบี้ยประกันภัยราคาไม่แพง
- ความคุ้มครองไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย
- การขอรับเงินค่าสินไหมทดแทนไม่ยุ่งยาก
- ช่องทางการจำหน่ายหลากหลาย เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม
- สามารถเป็นเครื่องมือในการรองรับความเสี่ยงของประชาชนได้ โดยเฉพาะ

ผู้มีรายได้น้อย

รูปแบบกรรมธรรม์ไม่โครินซวร์นส์ ที่เสนอขายในปัจจุบัน

1) เสนอขายโดยบริษัทประกันชีวิต

แบบการประกันภัย	ความคุ้มครอง
1) การประกันชีวิต	1.1) <u>แบบชั่วระยะเวลา (1-5 ปี)</u> คุ้มครองการเสียชีวิตภายในระยะเวลาเอาประกันภัย โดยจำนวนเงินเอาประกันภัยคงที่ตลอดระยะเวลาเอาประกันภัย 1.2) <u>แบบสะสมทรัพย์</u> คุ้มครองการอยู่รอดหรือเสียชีวิตภายในระยะเวลาเอาประกันภัย ทั้งนี้ ไม่รวมผลประโยชน์การคืนเงินระหว่างระยะเวลาเอาประกันภัย
2) สัญญาเพิ่มเติมการประกันสุขภาพ	คุ้มครองผลประโยชน์ชดเชยรายได้ต่อวันระหว่างการเข้าพักรักษาตัวในฐานผู้ป่วยใน เนื่องจากการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บ
3) สัญญาเพิ่มเติมการประกันภัยอุบัติเหตุส่วนบุคคล	คุ้มครองการเสียชีวิต สูญเสียอวัยวะ สายตา หรือทุพพลภาพถาวรสิ้นเชิงจากอุบัติเหตุ

ทั้งนี้ เบี้ยประกันภัยไม่เกิน 1,000 บาทต่อปี ยกเว้นกรรมธรรม์ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ เบี้ยประกันภัยไม่เกิน 500 บาทต่อเดือน

2) เสนอขายโดยบริษัทประกันวินาศภัย

แบบการประกันภัย	ความคุ้มครอง
1) กรรมธรรม์ประกันภัยอุบัติเหตุส่วนบุคคล + ชดเชยรายได้ระหว่างการเข้าพักรักษาตัวในฐานผู้ป่วยใน + ค่าใช้จ่ายในการจัดการงานศพ	- การเสียชีวิต สูญเสียอวัยวะ สายตา หรือทุพพลภาพถาวรสิ้นเชิง เนื่องจากอุบัติเหตุ - ผลประโยชน์ชดเชยรายได้ระหว่างการเข้าพักรักษาตัวในฐานผู้ป่วยใน เนื่องจากอุบัติเหตุ - ค่าใช้จ่ายในการจัดการงานศพ กรณีผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต เนื่องจากการบาดเจ็บหรือการเจ็บป่วย
2) กรรมธรรม์ประกันภัยสำหรับที่อยู่อาศัยแบบประหยัด	คุ้มครองไฟไหม้ ฟ้าผ่า ระเบิด และค่าเช่าสำหรับที่พักอาศัยชั่วคราว

แบบการประกันภัย	ความคุ้มครอง
3) คุ้มครองประกันภัยพืชผลจากภัยแล้ง โดยใช้ดัชนีน้ำฝนและดัชนีความแห้งแล้ง สำหรับข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	คุ้มครองความเสียหายของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากภัยแล้ง
4) คุ้มครองประกันภัยพืชผลประเภทภัยแล้ง โดยใช้ดัชนีน้ำฝนสำหรับข้าว	คุ้มครองความเสียหายของข้าวจากภัยแล้ง
5) คุ้มครองประกันภัยข้าวนาปี	คุ้มครองความเสียหายของข้าว จากภัยน้ำท่วมหรือฝนตกหนัก ฝนทิ้งช่วง ลมพายุหรือพายุไต้ฝุ่น ภัยอากาศหนาวหรือน้ำค้างแข็ง ลูกเห็บ ไฟไหม้ โดยการใช้การประเมินความเสียหายแปลงผลผลิต

ทั้งนี้ เบี้ยประกันภัยไม่เกิน 1,000 บาทต่อปี ยกเว้นคุ้มครองประกันภัยพืชผลจากภัยแล้งโดยใช้ดัชนีน้ำฝนและดัชนีความแห้งแล้งสำหรับข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คุ้มครองประกันภัยพืชผลประเภทภัยแล้งโดยใช้ดัชนีน้ำฝนสำหรับข้าว จะกำหนดเบี้ยประกันภัยเป็นร้อยละของวงเงินความคุ้มครอง

นอกจากนี้ ยังมีแบบประกันภัยสำหรับรายย่อยที่เสนอขายได้ทั้งบริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันวินาศภัย ซึ่งถูกออกแบบมาให้เหมาะกับผู้มีรายได้น้อย คือ **กรมธรรม์ประกันภัย 200 สำหรับรายย่อย**

ลักษณะของกรมธรรม์ประกันภัย

มีระยะเวลาคุ้มครอง 1 ปี สามารถต่ออายุปีถัดไปได้ ให้ความคุ้มครองกรณีเสียชีวิต การสูญเสียมือ เท้า สายตา หรือทุพพลภาพถาวรสิ้นเชิงจากอุบัติเหตุหรือถูกฆาตกรรม รวมถึงค่าใช้จ่ายในการจัดงานศพกรณีเสียชีวิตจากการเจ็บป่วย

ช่องทางการซื้อกรมธรรม์ประกันภัย

มีขั้นตอนการซื้อง่ายเพียงใช้บัตรประชาชนพร้อมชำระเบี้ยประกันภัยเพียง 200 บาท ซึ่งผู้เอาประกันภัยจะได้รับใบรับรองการประกันภัย และได้รับความคุ้มครองทันทีเมื่อซื้อ ผู้สนใจสามารถติดต่อซื้อได้ตามช่องทางการจำหน่ายต่าง ๆ เช่น บริษัทประกันภัยและสาขา ตัวแทนประกันชีวิต/ประกันวินาศภัย นายหน้าประกันชีวิต/ประกันวินาศภัย เคาน์เตอร์เซอร์วิสในร้านเซเว่นอีเลฟเว่น โบรกเกอร์ประกันภัยในห้างเทสโก้ โลตัส ที่ทำการไปรษณีย์ โดยซื้อได้คนละไม่เกิน 2 กรมธรรม์

ข้อแนะนำในการตัดสินใจเลือกประเภทประกันภัย

เมื่อเรารู้จักผลิตภัณฑ์ประกันภัยแต่ละประเภทแล้ว ก็อาจทำให้เราอยากจะทำประกันภัยขึ้นมาบ้าง และเพื่อให้เราได้ประกันภัยตามที่ต้องการ โดยไม่เกินความสามารถในการจ่ายเบี้ยประกันภัย ก่อนตัดสินใจทำประกันภัย เราควรพิจารณาข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้

1. **วัตถุประสงค์ของการทำประกันภัย** เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาเป็นอันดับแรก ต้องรู้ก่อนว่า “เราต้องการทำประกันภัยเพื่ออะไร” เพื่อเลือกได้ตรงกับความต้องการ เช่น

- **ต้องการป้องกันความเสี่ยง** ควรจะเลือกประกันภัยโดยดูที่การคุ้มครองเป็นหลัก เช่น ถ้ากังวลว่าครอบครัวจะผ่อนบ้านต่อไม่ไหวหากเราซึ่งเป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัวเสียชีวิตไปก่อน ก็ควรเลือกทำประกันคุ้มครองวงเงินสินเชื่อ ถ้ากังวลว่าจะไม่มีเงินซื้อรถใหม่ถ้ารถหาย ก็ควรเลือกทำประกันภัยรถยนต์ประเภท 1

- **ต้องการทำประกันชีวิตและเน้นการออมเงินควบคู่ไปด้วย** อาจจะไม่เลือกทำประกันภัยแบบสะสมทรัพย์ หรือแบบบำนาญที่จะจ่ายเงินก้อนครั้งเดียว หรือทยอยคืนอย่างสม่ำเสมอหลังเกษียณ

- **ต้องการทำประกันชีวิตเพื่อให้ลูกหลานไม่ลำบากในอนาคตหากตนเองเสียชีวิตกะทันหัน** อาจเลือกทำประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา (Term Insurance) ซึ่งจะให้ความคุ้มครองชีวิตสูงในขณะที่จ่ายค่าเบี้ยประกันน้อย (หากเปรียบเทียบกับประกันภัยแบบ

สะสมทรัพย์ในกรณีที่ย้ายค่าเบี้ยประกันภัยเท่ากัน) ถ้าผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตในระยะเวลาที่ทำประกันภัย แบบชั่วระยะเวลาจะให้ผลตอบแทนแก่ผู้รับประโยชน์มากกว่าแบบสะสมทรัพย์

2. การเลือกระยะเวลาทำประกันภัยให้ครอบคลุม ผู้ที่ทำประกันภัยโดยเลือกระยะเวลาสั้น แต่เพิ่งคิดอยากจะทำต่อเมื่อสิ้นสุดกรมธรรม์ มักต้องจ่ายเบี้ยประกันภัยแพงกว่า การเลือกระยะเวลายาวตั้งแต่แรก เพราะความเสี่ยงของตนเองจะสูงขึ้นตามอายุที่มากขึ้นในกรณีประกันชีวิต หรือในกรณีประกันคุ้มครองวงเงินสินเชื่อหากประกันที่ทำไม่ครอบคลุมกับระยะเวลาผ่อนหนี้ และต่อมามีเหตุเกิดขึ้นหลังจากที่ประกันภัยหมดสัญญา ผู้ขอสินเชื่อหรือลูกหลานก็ต้องเป็นผู้รับผิดชอบภาระหนี้สินนั้นเอง

3. ความสามารถในการจ่ายเบี้ยประกันภัย ควรพิจารณาด้วยว่ามีความสามารถในการจ่ายเบี้ยประกันภัยหรือไม่ แม้ว่าต้องการทำประกันภัยให้ครอบคลุมความเสี่ยง แต่หากเกินกำลังในการจ่ายเบี้ยประกันภัย ก็อาจเลือกเงินเอาประกันภัยที่จำนวนไม่สูงนัก เพื่อที่อย่างน้อยจะได้ช่วยแบ่งเบาภาระบางส่วนหากเกิดเหตุร้ายขึ้นจริง

4. การเปรียบเทียบข้อมูล ควรเปรียบเทียบรายละเอียดความคุ้มครองระยะเวลากการคุ้มครอง เบี้ยประกันภัยของบริษัทหลาย ๆ แห่ง เพื่อเลือกประกันภัยที่คุ้มค่าในราคาที่เหมาะสม

เมื่อได้รับกรมธรรม์ประกันภัย ควรอ่านสาระสำคัญของกรมธรรม์ประกันภัย และตรวจสอบความถูกต้อง ได้แก่

1. ชื่อ - ที่อยู่ของผู้เอาประกันภัย ที่ตั้งของทรัพย์สิน
2. ระยะเวลาประกันภัย ได้แก่ วันที่เริ่มต้นจนถึงวันที่สิ้นสุด
3. ข้อมูลของสิ่งที่เอาประกันภัย เช่น กรณีประกันภัยรถยนต์ จะต้องต้องมีข้อมูลของชื่อ รุ่น เลขทะเบียนรถยนต์ ข้อมูลเลขตัวถัง เลขเครื่อง ปี รุ่นที่ผลิต จำนวนที่นั่ง
4. จำนวนเงินเอาประกันภัย และรายละเอียดความคุ้มครอง
5. เบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่าย

6. ชื่อผู้รับประโยชน์

7. เงินไขทั่วไป หรือช้อยกเว้นการคุ้มครอง ในส่วนนี้ควรทำความเข้าใจรายละเอียดความคุ้มครองว่าตรงกับที่ต้องการหรือไม่

สาระสำคัญของกรมธรรม์ประกันภัย



กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 การฝากเงิน และการประกันภัย

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 4 การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ความหมายและประโยชน์ของการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

การชำระเงิน คือ การส่งมอบเงินหรือโอนเงินผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อซื้อสินค้าและบริการ หรือชำระหนี้ โดยสามารถใช้สื่อการชำระเงินที่เป็นได้ทั้งเงินสดและไม่ใช้เงินสด ในบางครั้งการชำระเงินอาจทำผ่านคนกลางที่เป็นผู้ให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวก และรักษาความปลอดภัยของการทำรายการ ซึ่งผู้ให้บริการมีทั้งที่เป็นสถาบันการเงินและมิใช่สถาบันการเงิน

เงินสดเป็นสิ่งที่เราคำนึงเคยในการใช้จ่ายมากที่สุด จนนึกไม่ถึงว่าที่จริงแล้วการใช้จ่ายเงินสดนั้นไม่สะดวกหลายประการ เช่น ต้องเตรียมเงินสดให้เพียงพอในการซื้อสินค้า และหากยิ่งพกพาจำนวนมากก็เสี่ยงต่อการถูกปล้น ขโมย หรือหากมองในมุมเจ้าของกิจการ การรับชำระด้วยเงินสดอาจถูกยักยอกหรือขโมยได้ง่ายและตรวจสอบได้ยาก รวมถึงเสียโอกาสในการขายสินค้าหากมีช่องทางให้ลูกค้าชำระค่าสินค้าเป็นเงินสดเพียงอย่างเดียว สำหรับมุมของประเทศนั้น เงินสดมีค่าใช้จ่ายในการจัดการค่อนข้างสูง เช่น ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการผลิต การขนส่ง การเก็บรักษา การตรวจนับ การคัดแยก และการทำลาย ถ้าเราหันมาช่วยกันใช้การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ จะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการจัดการได้ 2 - 3 เท่าเลยทีเดียว

ความหมายของการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง การส่งมอบหรือโอนเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการ หรือชำระหนี้ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่มีความสะดวกและรวดเร็วโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มาช่วยทั้งด้านสื่อที่ใช้ชำระเงินแทนเงินสด เช่น บัตรเอทีเอ็ม บัตรเดบิต บัตรเครดิต เงินอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงช่องทางการชำระเงินที่ใช้งานง่ายและรวดเร็ว เช่น ผ่านอินเทอร์เน็ต โดยใช้อุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ

ประโยชน์ของการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ต่อประชาชน	ต่อเจ้าของกิจการ
• โอนเงินหรือชำระเงินได้ทุกที่ทุกเวลา • ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง • ปลอดภัย ไม่ต้องกลัวเงินสดหายหรือถูกขโมย • ตรวจสอบได้ มีหลักฐานชัดเจน • มีรูปแบบการชำระเงินให้เลือกได้หลากหลายตามความสะดวก	• ไม่ต้องเก็บเงินสดจำนวนมากไว้ที่ร้านค้า ลดปัญหาพนักงานยกยอกหรือขโมยเงิน • จัดทำบัญชีได้รวดเร็ว และมีระบบที่ตรวจสอบได้ • มีทางเลือกให้ลูกค้าในการชำระเงินได้หลายวิธี • ไม่จำเป็นต้องมีสถานที่หรือหน้าร้านก็ขายของได้ • ขยายฐานลูกค้าได้กว้างขึ้น ไม่จำกัดอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือในประเทศเท่านั้น
ต่อประเทศ	
• ลดค่าใช้จ่ายในการพิมพ์ธนบัตร • ลดค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเงินสด เช่น การขนส่งธนบัตร • การหมุนเวียนของเงินในเศรษฐกิจมีความคล่องตัว • การค้าและการชำระเงินระหว่างประเทศทำได้สะดวกรวดเร็วขึ้น	

ลักษณะของบัตรเอทีเอ็ม บัตรเดบิต และบัตรเครดิต

บัตรอิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อการชำระเงินที่ถูกพัฒนาเพื่อนำมาใช้แทนเงินสด บทเรียนนี้จะกล่าวถึงบัตรเอทีเอ็ม บัตรเดบิต และบัตรเครดิต

เทคโนโลยีของบัตรอิเล็กทรอนิกส์

บัตรอิเล็กทรอนิกส์มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ ซึ่งจะทำให้เราสามารถใช้งานได้อย่างปลอดภัยและหายกังวล โดยแบบดั้งเดิมเป็นบัตรแถบแม่เหล็ก (magnetic stripe) มีลักษณะเป็นแถบสีดำคาดอยู่หลังบัตร กว้างประมาณ 1 เซนติเมตร ซึ่งข้อมูลของผู้ถือบัตรจะ

ถูกบันทึกอยู่ที่แถบแม่เหล็ก อย่างไรก็ตามก็ยังมีความเสี่ยงของการรักษาความปลอดภัยโดยอาจถูกมิจฉาชีพคัดลอกข้อมูลในบัตรผ่านเครื่องสกินเมอร์ (skimmer) ได้ (หากเป็นบัตรเอทีเอ็มหรือบัตรเดบิตจะต้องได้รับรหัสผ่านส่วนตัวของผู้ถือบัตร (PIN: personal identification number) 4 หรือ 6 หลักด้วยจึงจะใช้ได้) ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาบัตรแบบชิป (chip) ซึ่งข้อมูลจะถูกฝังอยู่ในชิปด้านหน้าของบัตร โดยบัตรแบบนี้จะป้องกันการขโมยข้อมูลได้ดีกว่า เพราะมีการเข้ารหัสข้อมูลที่ทำให้ยากต่อการคัดลอกหรือขโมยข้อมูลในบัตร

1. บัตรเอทีเอ็ม เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ธนาคารพาณิชย์ออกให้แก่ลูกค้า โดยผูกกับบัญชีเงินฝากของเจ้าของบัตร เพื่อใช้ทำธุรกรรมทางการเงินผ่านเครื่องทำการรายการอัตโนมัติแทนการเดินทางไปทำธุรกรรมที่ธนาคาร เช่น เครื่องเอทีเอ็ม (ATM : automated teller machine)

ลักษณะเด่น

- ใช้บัตรเอทีเอ็มทำธุรกรรมการเงิน เช่น ฝาก/ถอน/โอน/ชำระเงิน/สอบถามยอดเงินในบัญชีที่เครื่องทำการรายการอัตโนมัติ
- การทำธุรกรรมจะมีผลกับยอดเงินในบัญชีเงินฝากทันที
- ใช้บัตรเอทีเอ็มควบคุมการรหัสผ่านส่วนตัว (PIN) 4 หรือ 6 หลัก เพื่อทำธุรกรรมทางการเงินที่เครื่องทำการรายการอัตโนมัติ ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะให้ผู้ถือบัตรกำหนดรหัสผ่านส่วนตัวหรือมอบรหัสผ่านส่วนตัวให้แก่ผู้ถือบัตร (ผู้ถือบัตรสามารถเปลี่ยนรหัสผ่านส่วนตัวได้เองในภายหลัง)

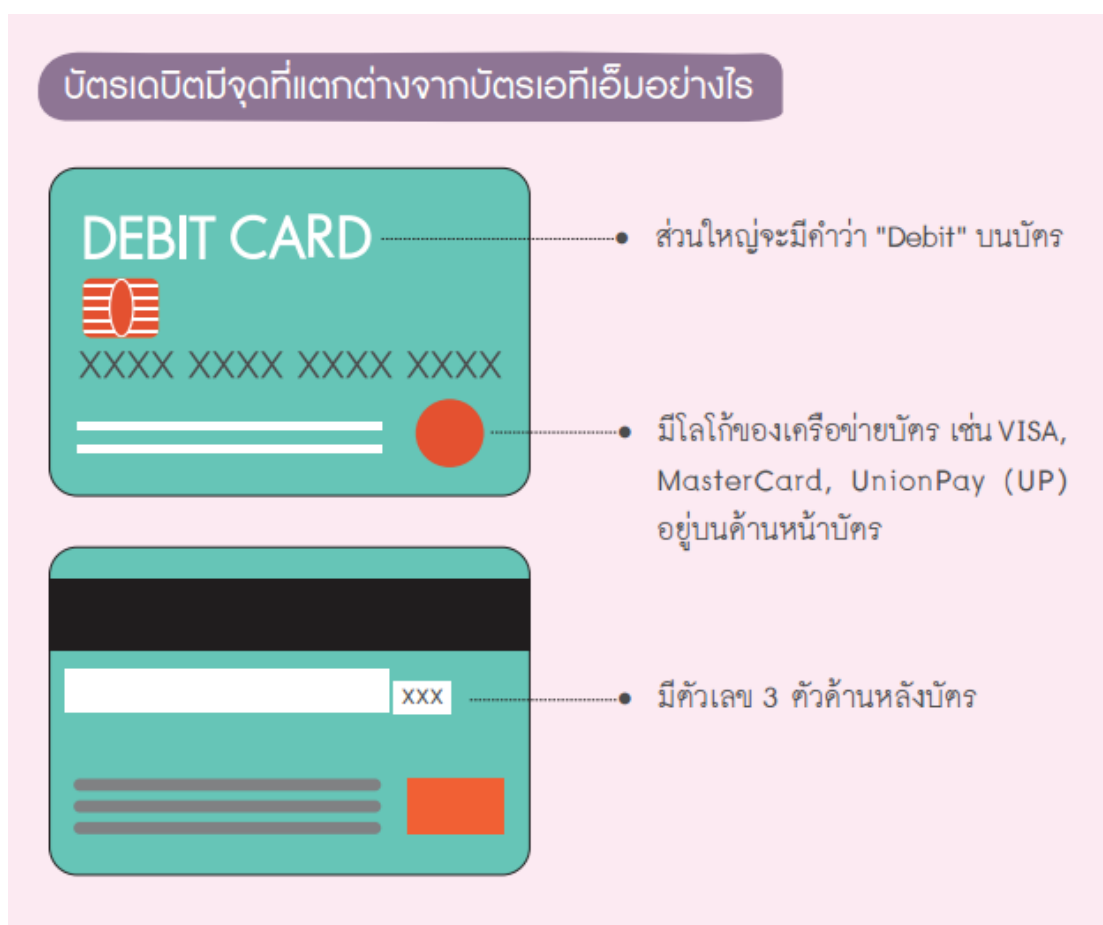
2. บัตรเดบิต (debit card) เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ธนาคารพาณิชย์ออกให้แก่ลูกค้าโดยผูกกับบัญชีเงินฝากของเจ้าของบัตรและสามารถใช้งานได้เช่นเดียวกับบัตรเอทีเอ็ม แต่มีคุณสมบัติที่เพิ่มขึ้นจากบัตรเอทีเอ็มตรงที่สามารถใช้ซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ ณ จุดขายและทางออนไลน์ได้ โดยผู้ถือบัตรสามารถสังเกตจุดที่รับบัตรได้จากตราหรือโลโก้

ที่ร้านค้าติดหรือแสดงไว้ เช่น VISA (วีซ่า) MasterCard (มาสเตอร์การ์ด) UnionPay (ยูเนียนเพย์)

ลักษณะเด่น

- สามารถนำไปทำธุรกรรมทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็น ฝาก/ถอน/โอน/ชำระ
เงินที่เครื่องทำการรายการอัตโนมัติได้เหมือนบัตรเอทีเอ็ม
- ใช้ซื้อสินค้าและบริการ ณ จุดขายและออนไลน์ได้ โดยเมื่อใช้แล้ว
ยอดเงินที่ใช้จ่ายจะถูกตัดจากบัญชีเงินฝากทันที
- การใช้บัตรเดบิต มีทั้งแบบใช้ลายเซ็นและกดรหัสผ่านส่วนตัวของ
ผู้ถือบัตร ขึ้นอยู่กับระบบการให้บริการ
- การใช้จ่ายผ่านบัตรเดบิตเป็นการใช้เงินของเราที่มีอยู่ในบัญชี จึงไม่สร้าง
ภาระหนี้

บัตรเดบิตมีจุดที่แตกต่างจากบัตรเอทีเอ็มอย่างไร



รู้หรือไม่ว่า

หากคุณต้องการทำบัตรเดบิตที่ธนาคาร คุณมีสิทธิเลือกได้ว่าต้องการประกันฟ่วงหรือไม่ ซึ่งธนาคารสามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์อื่นควบคู่กับผลิตภัณฑ์หลักของธนาคารได้ แต่จะบังคับขายไม่ได้ ซึ่งหากคุณต้องการบัตรธรรมดาที่ไม่ฟ่วงประกันสามารถแจ้งพนักงานได้

3. บัตรเครดิต เป็นบัตรที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทผู้ประกอบการบัตรเครดิต (ผู้ออกบัตร) เพื่อให้ผู้ใช้บริการ (ผู้ถือบัตร) นำไปใช้ชำระค่าสินค้าและบริการแทนเงินสดโดยไม่เกินวงเงินที่ผู้ออกบัตรกำหนดไว้ ซึ่งผู้ออกบัตรจะจ่ายเงินให้กับร้านค้าไปก่อน และ

จะเรียกเก็บเงินจากผู้ถือบัตรตามระยะเวลาที่กำหนด (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สินเชื่อ)

ข้อแนะนำในการใช้บัตรเครดิตให้ปลอดภัย

1. เมื่อได้รับบัตรมาใหม่ให้รีบเซ็นชื่อหลังบัตรทันที เพื่อป้องกันผู้อื่นนำไปแอบอ้าง
2. เก็บรักษาคัดบัตรไว้เป็นความลับ ไม่ตั้งรหัสที่คาดเดาง่าย และควรเปลี่ยนรหัสอยู่เสมอ
3. อย่าให้ข้อมูลส่วนตัวหรือเกี่ยวกับบัตรแก่ผู้ที่ติดต่อเข้ามาทางโทรศัพท์หรืออีเมล โดยที่เราไม่ได้เป็นผู้ติดต่อไปก่อน
4. ตรวจสอบความถูกต้องของรายการธุรกรรมทุกครั้ง เช่น ยอดเงินที่ต้องชำระ รวมถึงตรวจสอบรายการใช้จ่ายเป็นประจำเมื่อได้รับใบแจ้งหนี้
5. สังเกตสิ่งแปลกปลอมที่อาจติดตั้งอยู่กับเครื่องเอทีเอ็ม เช่น กล้องขนาดเล็กที่อาจถูกติดตั้งบริเวณเครื่องเอทีเอ็ม หรืออุปกรณ์แปลกปลอมที่ติดอยู่ตรงช่องสอดบัตร
6. หากมีรายการธุรกรรมทางการเงินที่เราไม่ได้ใช้เกิดขึ้น ให้รีบติดต่อผู้ออกบัตรเพื่อตรวจสอบทันที
7. เมื่อทำบัตรหายต้องรีบแจ้งอายัดบัตรทันที

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 4 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 5 ผู้ให้บริการทางการเงินในประเทศไทย

ผู้ให้บริการทางการเงินในประเทศไทย

ระบบการเงินเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการจัดสรรทรัพยากรระหว่างภาคเศรษฐกิจจากผู้ที่มีเงินออมไปยังผู้ต้องการเงินทุน ซึ่งจะก่อให้เกิดการลงทุน การผลิต และการจ้างงาน อันเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโต ซึ่งสถาบันการเงินมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ

ผู้ให้บริการทางการเงินในประเทศไทย มีทั้งที่เป็นสถาบันการเงินที่รับฝากเงิน สถาบันการเงินที่ไม่ได้รับฝากเงิน รวมทั้งผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน สามารถจำแนกผู้ให้บริการทางการเงินได้ตามหน่วยงานที่กำกับดูแล ดังนี้



* สถานธนาณบาลในกรุงเทพมหานคร อยู่ในความดูแลของกรุงเทพมหานคร

** กรณีการเช่าซื้อจากบริษัทที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ธปท.

*** กระทรวงพาณิชย์รับผิดชอบ และ สคบ. ดูแลเรื่องร้องเรียน

ผู้ให้บริการทางการเงินภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.)

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) หรือแบงก์ชาติ เป็นธนาคารกลางของประเทศไทย มีหน้าที่หลัก ดังนี้

1. รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจการเงินของประเทศ ซึ่งครอบคลุมหน้าที่ในการรักษาค่าเงิน เช่น ดูแลอัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน และสภาพคล่องของเม็ดเงินในระบบเศรษฐกิจ
2. กำกับดูแลสถาบันการเงินที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ เพื่อลดผลกระทบต่อ ผู้ฝากเงิน และสนับสนุนการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน
3. ดูแลและพัฒนาให้ระบบการชำระเงินของประเทศมีประสิทธิภาพ มั่นคงและปลอดภัย เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการทำธุรกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจการเงิน
4. หน้าที่อื่น ๆ เช่น การออกธนบัตรและบริหารจัดการให้มีธนบัตรหมุนเวียนอย่างเพียงพอ การบริหารเงินสำรองทางการของประเทศ การเป็นนายธนาคารให้แก่รัฐบาลในการรับฝากเงิน โอนเงิน และเป็นแหล่งกู้ยืมเงินสุดท้ายแก่สถาบันการเงินที่ขาดเงินทุนหมุนเวียน รวมถึงการให้ความรู้และคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินให้ได้รับความเป็นธรรม

ผู้ให้บริการทางการเงินที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย มีหลายประเภท แต่ในที่นี้ขอกล่าวถึงสถาบันการเงิน และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

1. สถาบันการเงิน ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 คือ สถาบันที่ทำหน้าที่ให้บริการด้านการเงิน เช่น การรับฝากเงิน การรับชำระเงิน การให้สินเชื่อ และธุรกรรมทางการเงินอื่นตามที่ได้รับอนุญาต ได้แก่

1) ธนาคารพาณิชย์ (ธพ.) คือ บริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ เช่น การรับฝากเงิน การโอนและรับชำระเงิน และการให้สินเชื่อ รวมถึงบริการทางการเงินอื่น ๆ เช่น การค้าประกัน บริการเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศ ธุรกิจต่างประเทศ

เช่น สินเชื่อเพื่อการส่งออกนำเข้า ตลอดจนบริการทางการเงินเพื่อการบริหารความเสี่ยงให้แก่ลูกค้า เช่น สัญญาซื้อขายอัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้า ในปัจจุบัน ธนาคารพาณิชย์ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์และประกันภัยบางประเภทเพิ่มขึ้น เช่น การเป็นนายหน้าซื้อขายหน่วยลงทุน นายหน้าประกันภัย การแนะนำบริการของบริษัทประกันภัยให้ลูกค้า

2) ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย (ธย.) คือ บริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้บริการแก่ประชาชนรายย่อยและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และสามารถให้บริการทางการเงินพื้นฐานอื่น เช่น การรับฝากเงิน การโอนและรับชำระเงินได้ด้วย แต่ไม่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจที่มีความซับซ้อนและมีความเสี่ยงสูง เช่น ธุรกิจเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศ และตราสารอนุพันธ์

3) ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ คือ บริษัทที่จดทะเบียนในประเทศไทยและได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ โดยมีธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศถือหุ้นไม่ต่ำกว่า 95% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

4) สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ คือ สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

5) บริษัทเงินทุน (บง.) คือ บริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินทุน โดยรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ และสามารถให้กู้ยืมเงินตามประเภทของธุรกิจเงินทุนที่ได้รับอนุญาต เช่น การให้กู้ยืมเงินระยะปานกลางและระยะยาวแก่กิจการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม หรือพาณิชย์กรรม การให้เช่าซื้อบางประเภท แต่ไม่สามารถประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเงินตราต่างประเทศได้

6) บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ (บค.) คือ บริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ โดยสามารถรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่จะจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ เช่น ไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และต้องฝากเงินไม่น้อยกว่าหนึ่งพันบาท โดยสามารถให้กู้ยืมเงินโดยวิธีรับจำนองอสังหาริมทรัพย์ การรับซื้ออสังหาริมทรัพย์โดยวิธีขายฝาก

2. สถาบันการเงินเฉพาะกิจ หมายถึง สถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น เพื่อดำเนินการตามนโยบายของรัฐในการพัฒนาส่งเสริมเศรษฐกิจ และสนับสนุนการลงทุนต่าง ๆ แบ่งเป็น

1) สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่รับฝากเงินจากประชาชนทั่วไป หมายถึง สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่เป็นธนาคารและให้บริการทางการเงินทั้งด้านเงินฝากและการให้สินเชื่อ เช่น ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

2) สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่ไม่รับฝากเงินจากประชาชนทั่วไป หมายถึง สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่ทำธุรกิจตามขอบเขตที่กำหนด เช่น ให้สินเชื่อหรือรับประกันสินเชื่อให้แก่ลูกค้าเฉพาะกลุ่ม แต่ไม่รับเงินฝากจากประชาชนทั่วไป เช่น ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 5 ผู้ให้บริการทางการเงินในประเทศไทย

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 5 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

การวางแผนการเงิน

สาระสำคัญ

วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้คนเราต้องใช้จ่ายเงินในการดำรงชีพมากขึ้น จนทำให้หลายครอบครัวเกิดปัญหาเงินไม่พอใช้ เราจึงจำเป็นต้องวางแผนการเงินเพื่อแก้ไขปัญหาซึ่งในที่สุดแล้วอาจช่วยสร้างความมั่นคงและมั่นคงให้เราได้ด้วย โดยเริ่มจากการประเมินตนเองเพื่อให้ทราบฐานะการเงินและรู้จักการใช้จ่ายของตนเองผ่านการจดบันทึกรายรับ-รายจ่าย แล้วตั้งเป้าหมายการเงินให้สอดคล้องกับฐานะทางการเงินและความสามารถของตนเอง รวมไปถึงรู้จักการออมเงินและระบบการออมเงินต่าง ๆ

ตัวชี้วัด

1. บอกหลักการประเมินฐานะการเงินของตนเอง
2. คำนวณฐานะทางการเงินของตนเอง
3. บอกความแตกต่างของ “ความจำเป็น” และ “ความต้องการ”
4. จัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย
5. บอกลักษณะของบันทึกรายรับ-รายจ่าย
6. บอกประโยชน์ของการบันทึกรายรับ-รายจ่าย
7. บอกประโยชน์ของการมีเป้าหมายการเงินในชีวิต
8. บอกเป้าหมายการเงินที่ควรมีในชีวิต
9. บอกวิธีการตั้งเป้าหมายการเงิน
10. ยกตัวอย่างการวางแผนการเงิน
11. วางแผนการเงินก่อนวัยสูงอายุ
12. บอกความหมายของการออม
13. บอกประโยชน์ของการออม
14. บอกเป้าหมายการออม

15. บอกหลักการออมให้สำเร็จ

16. บอกความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกองทุนการออมแห่งชาติ

ขอบขำยเนื้อหา

1. การประเมินฐานะการเงินของตนเอง
2. การบันทึกรายรับ-รายจ่าย
3. การตั้งเป้าหมายการเงิน
4. การออม

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 14 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดวิชาการเงินเพื่อชีวิต 1
2. หนังสือรู้รอบเรื่องการเงิน ของศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน
ตอน วางแผนการเงินอย่างชาญฉลาด
3. สมุดเงินออม ของศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน
4. เว็บไซต์ www.1213.or.th เฟซบุ๊ก www.facebook.com/hotline1213

เรื่องที่ 1 การวางแผนการเงิน

การวางแผนการเงินเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เราสามารถจัดการชีวิตอย่างเป็นระบบ ให้มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย มีเงินใช้เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน มีเงินออมไว้ซื้อสิ่งต่าง ๆ หรือลงทุน รวมไปถึงมีเงินไว้ใช้จ่ายยามแก่ชรา

การวางแผนการเงินในแต่ละวัย

ไม่ว่าจะอยู่ในช่วงวัยไหน อายุเท่าไร ก็ต้องเกี่ยวข้องกับเงิน ดังนั้น ทุกคนจึงควรวางแผนการเงิน แต่อายุที่แตกต่างกันทำให้เกิดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตแตกต่างกันไป คนในแต่ละวัยจึงอาจมีการวางแผนการเงินที่ไม่เหมือนกัน



วัยเด็ก

ลักษณะสำคัญ เป็นวัยที่ยังไม่มีรายได้ แต่อาจมีรายรับเป็นเงินของขวัญที่อาจได้ตามเทศกาลต่าง ๆ ส่วนรายจ่ายโดยมากผู้ปกครองจะเป็นผู้รับผิดชอบ

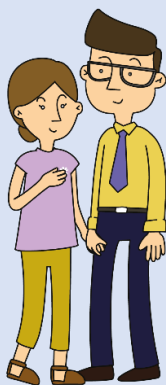
การวางแผนการเงิน เหมาะแก่การบ่มเพาะนิสัยการออมอย่างสม่ำเสมอ ให้รู้จักค่าของเงินและใช้จ่ายอย่างสมเหตุสมผล เช่น ฝึกให้ออมเงินเพื่อซื้อของที่อยากได้ หรือฝึกจัดสรรเงินโดยให้เงินเมื่อไปเที่ยว แล้วให้วางแผนใช้จ่ายเอง



วัยทำงาน

ลักษณะสำคัญ เป็นวัยที่เริ่มมีรายได้เป็นของตนเอง มีอิสระในการใช้จ่าย แต่ส่วนมากมักเป็นรายจ่ายที่ไปตามกระแสสังคม กิน เที่ยว ซื้อมอเตอร์ไซด์ และเริ่มเข้าถึงบริการสินเชื่อ

การวางแผนการเงิน ควรวางแผนการใช้จ่ายไม่ให้เกินรายได้ที่มีอยู่ ระวังการก่อหนี้ และควรเริ่มวางแผนการออมโดยกำหนดเป้าหมายการออมให้ชัดเจน เช่น ออมเพื่อซื้อบ้าน ซื้อรถ แต่งงาน หรือแม้กระทั่งเพื่อใช้จ่ายในวัยชรา



วัยสร้างครอบครัว

ลักษณะสำคัญ เป็นวัยที่มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ในขณะเดียวกันรายจ่ายก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน เพราะต้องรับผิดชอบสมาชิกในครอบครัว และมักมีภาระหนี้ที่ต้องจ่าย

การวางแผนการเงิน ต้องวางแผนการเงินอย่างรัดกุม ตั้งงบประมาณสำหรับค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทและพยายามใช้จ่ายไม่ให้เกินงบประมาณเพื่อป้องกันปัญหาเงินไม่พอใช้ นอกจากนี้ ควรวางแผนการเงินเพื่อการศึกษาบุตร และลงมือทำตามแผนการเงินเพื่อใช้จ่ายในวัยชราอย่างจริงจัง



วัยชรา

ลักษณะสำคัญ เป็นวัยที่รายได้ลดลงหรือไม่มีรายได้เลย ภาระหนี้อาจหมดไปแล้วหรือเหลือไม่มากนัก แต่รายจ่ายในชีวิตประจำวันยังมีอยู่ และอาจมีค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น

การวางแผนการเงิน วางแผนใช้จ่ายให้ไม่เกินเงินที่มีอยู่ จำกัดวงเงินในการใช้จ่ายแต่ละประเภท และกันเงินส่วนหนึ่งไว้เป็นค่ารักษาพยาบาล แต่ทางที่ดีควรออมเงินเพื่อใช้ในยามชราและควรเตรียมความพร้อมเรื่องสวัสดิการหรือการประกันสุขภาพตั้งแต่วัยหนุ่มสาวจะได้มีชีวิตในวัยชราอย่างสุขสบาย

ขั้นตอนการวางแผนการเงิน

การวางแผนการเงินสามารถทำได้จาก 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ประเมินฐานะการเงินของตนเอง** เพื่อให้ทราบฐานะทางการเงินในปัจจุบัน แล้วใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อกำหนดเป้าหมายการเงินในขั้นตอนต่อไป ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวในเรื่องที่ 2
2. **ตั้งเป้าหมายการเงิน** เพื่อกำหนดแผนปฏิบัติ โดยเป้าหมายที่ดีจะต้องชัดเจนและสอดคล้องกับความสามารถทางการเงิน ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวในเรื่องที่ 4
3. **จัดทำแผนการเงิน** เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายการเงินที่ตั้งไว้ ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวในเรื่องที่ 4

4. ปฏิบัติตามแผนอย่างเคร่งครัด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นช่วงที่ต้องมีวินัยเป็นอย่างมาก เพราะถึงแม้จะตั้งเป้าหมายไว้ดีอย่างไร แต่หากขาดการปฏิบัติจริงจัง และต่อเนื่อง ก็อาจเผลอใจไปกับสิ่งที่ยอยู่นอกแผนได้

5. ตรวจสอบและปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ บางครั้งสถานการณ์การเงินของเราอาจแย่ลง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้ ก็ควรทบทวนแล้วปรับแผนเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามแผนและบรรลุเป้าหมายโดยไม่รู้สีกกดดันจนเกินไปได้ แต่ขณะเดียวกัน หากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เช่น สามารถออมเงินได้มากขึ้น ก็ควรปรับแผนให้ออมมากขึ้น

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 การวางแผนการเงิน

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

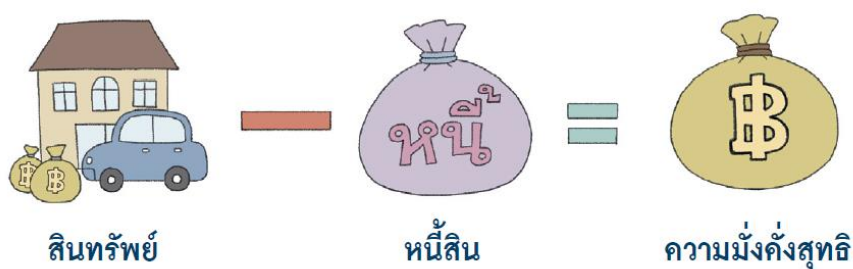
เรื่องที่ 2 การประเมินฐานะการเงินของตนเอง

การประเมินฐานะการเงินเป็นขั้นตอนแรกในการวางแผนการเงิน โดยเริ่มจากการพิจารณาว่าเรามีฐานะทางการเงินในปัจจุบันเป็นอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจสถานการณ์การเงินของตนเอง และสามารถวางแผนการเงินสำหรับอนาคตได้

การประเมินฐานะการเงิน

การประเมินฐานะการเงินสามารถทำได้หลายด้าน ซึ่งแต่ละด้านจะมีเครื่องมือที่ช่วยประเมินแตกต่างกันไป การประเมินฐานะทางการเงินที่สำคัญมีดังนี้

1. การประเมินฐานะการเงิน (ภาพรวม) สามารถประเมินฐานะการเงินโดยคำนวณหาความมั่งคั่งสุทธิ ซึ่งก็คือ มูลค่าที่เหลืออยู่หลังจากที่นำทรัพย์สินทั้งหมดลบด้วยหนี้สินทั้งหมด



ความมั่งคั่งสุทธิจะบอกฐานะที่แท้จริงของเรว่ามีสินทรัพย์ที่เป็นของเราจริง ๆ เท่าไร โดยสามารถคำนวณความมั่งคั่งสุทธิได้ตามขั้นตอนดังนี้

1) คำนวณมูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดที่มีอยู่ โดยจดยรายการสินทรัพย์และมูลค่าของสินทรัพย์นั้น ตัวอย่างของสินทรัพย์ ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร สลากออมทรัพย์ พันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ กองทุนรวม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ที่อยู่อาศัย รถยนต์ เสื้อผ้า เครื่องประดับ ซึ่งหากเป็นสินทรัพย์ที่สามารถขายได้ ให้ใช้ราคาตลาด (ราคาซื้อขายในปัจจุบัน) เป็นมูลค่าของสินทรัพย์นั้น

2) **คำนวณมูลค่าหนี้สินทั้งหมดที่มีอยู่** โดยจดยรายการหนี้และจำนวนที่ค้างจ่าย ตัวอย่างของหนี้ ได้แก่ หนี้บัตรเครดิต หนี้ซื้อสินค้าเงินผ่อน หนี้บ้าน หนี้รถยนต์

3) **คำนวณความมั่งคั่งสุทธิ** เมื่อได้มูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดแล้ว ให้นำไปหักออกด้วยมูลค่าหนี้สินทั้งหมด ส่วนที่เหลืออยู่ก็จะเป็น “ความมั่งคั่งสุทธิของเรา”

ตัวอย่างการคำนวณความมั่งคั่งสุทธิ

สินทรัพย์		หนี้สิน	
เงินสด	45,000	หนี้บัตรเครดิต	20,500
บัญชีเงินฝากออมทรัพย์	50,000	หนี้บัตรเครดิตเงินสด	32,000
ตัวแลกเงิน	20,000	แชร์ที่ยังส่งไม่ครบ	45,000
หุ้นกู้	25,000	เงินกู้ซื้อบ้าน	3,060,000
พันธบัตรรัฐบาล	50,000	เช่าซื้อรถ	410,000
สลากออมสิน	10,000	เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา	40,000
กองทุนรวม	30,000	-	-
ประกันแบบสะสมทรัพย์	20,000	-	-
บ้าน	3,450,000	-	-
รถยนต์	550,000	-	-
สร้อยคอทองคำ	65,500	-	-
ของสะสมอื่น ๆ	45,500	-	-
รวมสินทรัพย์	4,361,000	รวมหนี้สิน	3,607,500

	-		=	
สินทรัพย์		หนี้สิน		ความมั่งคั่งสุทธิ
4,361,000	-	3,607,500	=	753,500

2. การประเมินด้านหนี้ สามารถประเมินได้จากอัตราส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ ต่อเดือน ซึ่งเป็นสัดส่วนการชำระหนี้ต่อรายได้ สามารถคำนวณได้จากนำจำนวนหนี้ที่ต้องจ่าย ต่อเดือนหารด้วยจำนวนรายได้ที่ได้รับในแต่ละเดือน ผลลัพธ์ที่ได้จะบอกว่า เราจ่ายหนี้เป็น สัดส่วนเท่าไร

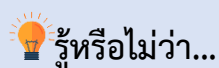
$$\text{อัตราส่วนภาระหนี้ต่อรายได้} = \frac{\text{หนี้สินต่อเดือน}}{\text{รายได้ต่อเดือน}}$$

 ตัวอย่าง นาง ก มีรายได้จากการขายของในตลาดเดือนละ 9,000 บาท และมีหนี้ค่าผ่อนทีวี รุ่นใหม่ล่าสุดอีกเดือนละ 4,950 บาท อัตราส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ของนาง ก มีค่าเท่าไร และมีความหมายอย่างไร

$$\begin{aligned}\text{อัตราส่วนภาระหนี้ต่อรายได้} &= 4,950 \div 9,000 \\ &= 0.55 \text{ หรือ } 55\%\end{aligned}$$

จากการคำนวณ อัตราส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ของนาง ก มีค่าเท่ากับ 55% นั้นหมายความว่า หากมีรายได้ 100 บาท นาง ก ต้องใช้เงินจ่ายหนี้ถึงเดือนละ 55 บาท เหลือใช้เพียงแค่เดือนละ 45 บาทเท่านั้น

นอกจากนี้ อัตราส่วนหนี้ต่อรายไดยังบอกความสามารถในการก่อหนี้ของเราได้อีกด้วย โดยอัตราส่วนหนี้ต่อรายได้ไม่ควรเกินเกิน 33% หรือ 1 ใน 3 ของรายได้ หากอัตราส่วนหนี้ต่อรายได้สูงกว่านี้ นั่นอาจหมายความว่า เรามีหนี้มากเกินไปและอาจมีเงินเหลือไม่พอใช้จ่ายในชีวิตประจำวันหรือซื้อของที่อยากได้ จนทำให้ต้องก่อหนี้เพิ่มจนกลายเป็นปัญหาทางการเงินในที่สุด



เราสามารถคิดง่าย ๆ ได้ว่า “เราไม่ควรมีหนี้ที่ต้องจ่ายต่อเดือนเกิน 1 ใน 3 ของรายได้”

เช่น นาง ก มีรายได้เดือนละ 9,000 บาท

$$\begin{aligned}\text{นาง ก ก็ไม่ควรมีหนี้ที่ต้องจ่ายคืนในแต่ละเดือนเกิน} &= \text{รายได้} \div 3 \\ &= 9,000 \div 3 \\ &= 3,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

3. การประเมินด้านการออม สามารถประเมินได้ 2 ส่วน ได้แก่ อัตราส่วนเงินออมต่อรายได้ และ จำนวนเงินออมเพื่อฉุกเฉิน

1) อัตราส่วนเงินออมต่อรายได้ต่อเดือน เป็นการประเมินสัดส่วนของเงินที่ออมในแต่ละเดือนต่อรายได้ต่อเดือน โดยสามารถคำนวณได้จากนำจำนวนเงินที่ออมต่อเดือนหารด้วยจำนวนรายได้ที่ได้รับในแต่ละเดือน ผลลัพธ์ที่ได้จะบอกว่า เรานำรายได้ที่มีไปเป็นเงินออมเป็นสัดส่วนเท่าไร

$$\begin{array}{ccccc}\text{อัตราส่วน} & & & & \\ \text{เงินออมต่อรายได้} & = & \text{เงินออม} & \div & \text{รายได้} \\ & & \text{เงินต่อเดือน} & & \text{รายได้ต่อเดือน}\end{array}$$

ตัวอย่าง นาง ก มีรายได้จากการขายของในตลาดเดือนละ 9,000 บาท และออมเงินเดือนละ 450 บาท อัตราส่วนเงินออมต่อรายได้ของนาง ก มีค่าเท่าไรและมีความหมายอย่างไร

$$\begin{aligned}\text{อัตราส่วนเงินออมต่อรายได้} &= 450 \div 9,000 \\ &= 0.05 \text{ หรือ } 5\%\end{aligned}$$

จากการคำนวณ อัตราส่วนเงินออมต่อรายได้ของนาง ก มีค่าเท่ากับ 5% นั้นหมายความว่า หากมีรายได้ 100 บาท นาง ก นำไปเป็นเงินออมแค่ 5 บาท

อัตราส่วนเงินออมต่อรายได้ควรมีอย่างน้อย 25% หรือ 1 ใน 4 ของรายได้ จะทำให้มีเงินออมเพื่อซื้อของที่ยากได้ หรือไว้ใช้จ่ายในอนาคต แต่หากมีอัตราส่วนเงินออมต่อรายได้น้อยกว่า 25% หรือไม่ออมเงินเลย ก็อาจเริ่มจากการออมทีละนิด แล้วค่อยเพิ่มจำนวนเงินออมขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อไม่ให้สร้างความรู้สึกกดดันในการออมมากเกินไป



รู้หรือไม่ว่า

เราสามารถคิดง่าย ๆ ได้ว่า “เราควรออมเงินเดือนละ 1 ใน 4 ของรายได้”
เช่น นาง ก มีรายได้จากการขายของในตลาดเดือนละ 9,000 บาท

$$\begin{aligned}\text{นาง ก ก็ควรออมเงินอย่างน้อยเดือนละ} &= \text{รายได้} \div 4 \\ &= 9,000 \div 4 \\ &= 2,250 \text{ บาท}\end{aligned}$$

แต่หากมีความสามารถในการออมมากกว่านี้ ก็สามารถทำได้ ทั้งนี้อาจแบ่งเงินออมเป็นส่วน ๆ โดยตั้งเป้าหมายให้แก่เงินออมแต่ละส่วนให้ชัดเจน เช่น เงินออมเพื่อซื้อของที่ยากได้ เพื่อซื้อบ้าน เพื่อซื้อรถ เพื่อแต่งงาน หรือเพื่อเกษียณ

2) จำนวนเงินออมเพื่อฉุกเฉิน เป็นเงินออมที่เก็บไว้ใช้จ่ายจำเป็น เมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันและต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมาก เช่น เจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุที่ต้องรักษาตัวในโรงพยาบาล รายได้ลดกะทันหัน หรือตกงาน ซึ่ง**จำนวนเงินออมเพื่อฉุกเฉินควรมีอย่างน้อย 6 เท่าของรายจ่ายจำเป็นต่อเดือน**

ตัวอย่าง นาง ก มีรายได้จากการขายของในตลาดเดือนละ 9,000 บาท มีค่าใช้จ่ายจำเป็นต่อเดือนละ 4,000 บาท นาง ก ควรมีเงินออมเพื่อฉุกเฉินอย่างน้อยเท่าไร

$$\begin{aligned}\text{นาง ก ควรมีเงินออมเพื่อฉุกเฉินอย่างน้อย} &= \text{ค่าใช้จ่ายจำเป็นต่อเดือน} \times 6 \\ &= 4,000 \times 6 \\ &= 24,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

เมื่อมีความจำเป็นต้องนำเงินออมเพื่อฉุกเฉินออกมาใช้ ก็ควรออมเงินคืนให้อยู่ในระดับเดิมโดยเร็ว เพราะเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ก็จะสามารถนำเงินออกมาใช้ได้ อีก โดยเงินออมเพื่อฉุกเฉินควรเก็บไว้ในที่สามารถนำออกมาใช้ได้ง่าย เช่น ฝากในบัญชีออมทรัพย์ เพื่อให้สามารถถอนออกมาใช้ได้สะดวก ทันเวลา และไม่ติดเงื่อนไขการฝากถอน ทั้งนี้ ควรแยกบัญชีเงินออมเพื่อฉุกเฉินจากบัญชีเงินเดือนเพื่อป้องกันการนำเงินออมออกมาใช้



รู้หรือไม่ว่า

เราสามารถดูจำนวนค่าใช้จ่ายจำเป็นของเราจากการบันทึกรายรับ-รายจ่าย โดยต้องทำการบันทึกรายรับ-รายจ่ายอย่างน้อย 1 เดือน และแยกรายการรายจ่ายเป็น “รายจ่ายจำเป็น” และ “รายจ่ายไม่จำเป็น” ซึ่งสามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในเรื่องที่ 3

4. การประเมินด้านรายรับ-รายจ่าย สามารถประเมินได้จากการบันทึก รายรับ-รายจ่าย แล้วสังเกตดูว่าในแต่ละเดือนมีรายรับ-รายจ่ายอะไรบ้าง ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวในเรื่องที่ 3

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 การประเมินฐานะการเงินของตนเอง

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 3 การบันทึกรายรับ-รายจ่าย

การบันทึกรายรับ-รายจ่าย เป็นเครื่องมือหนึ่งในการประเมินตนเอง เพื่อวางแผนการเงิน โดยการบันทึกรายรับ-รายจ่ายจะทำให้ทราบถึงลักษณะของรายได้และนิสัยการใช้จ่ายของผู้บันทึก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการเงิน

ขั้นตอนการจัดทำบันทึกรายรับ-รายจ่าย

การทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายไม่มีกฎหรือข้อบังคับตายตัว แต่หากจะทำให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนการเงิน การบันทึกรายรับ-จ่ายควรมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดระยะเวลาที่จะบันทึก เช่น 1 เดือน 1 ปี หรือตลอดไป โดยจะต้องเลือกระยะเวลาที่สามารถทำได้จริงและสามารถบันทึกได้ทุกวัน และเพื่อประโยชน์ในการวางแผนการเงินควรบันทึกทุกวันติดต่อกันอย่างน้อย 1 เดือน ซึ่งจะทำให้ทราบพฤติกรรมใช้จ่ายที่แท้จริง

2. เลือกสมุดเพื่อใช้บันทึกรายรับ-รายจ่าย โดยควรเลือกสมุดเล่มเล็กที่สามารถพกพาได้สะดวก หรืออาจใช้วิธีจดลงในสมุดเล่มเล็กระหว่างวัน แล้วกลับมาเขียนลงในสมุดบันทึกรายรับ-รายจ่ายตัวจริงที่บ้าน หรืออาจบันทึกลงในสมาร์ตโฟนผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ

3. จดการรับและจ่ายเงินทุกครั้งลงในบันทึกรายรับ-รายจ่าย ไม่ว่าจะเป็นเงินจำนวนมากหรือเงินจำนวนน้อย ก็ไม่ควรละเลย และไม่ควรปรับเปลี่ยนตัวเลขหรือรายการ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ทราบพฤติกรรมค่าใช้จ่ายที่แท้จริง โดยจะต้องแยกรายจ่ายออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ รายจ่ายจำเป็น และรายจ่ายไม่จำเป็น

1) รายจ่ายจำเป็น หมายถึง รายจ่ายที่จะต้องจ่าย ไม่สามารถตัดออกได้ เพราะเป็นค่าใช้จ่ายที่สำคัญสำหรับชีวิต เช่น ค่าอาหาร ค่าผ่อนหรือเช่าที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงาน ค่ารักษาพยาบาล ค่าเทอม

2) **รายการจ่ายไม่จำเป็น** หมายถึง รายการจ่ายที่ไม่มีบทบาทสำคัญต่อชีวิต จะจ่ายหรือไม่จ่ายก็ยังสามารถมีชีวิตอยู่ได้ เป็นแค่เพียงความต้องการ เช่น ค่าอุปกรณ์แต่งรถ ค่าห่วย ค่าเสื้อผ้าที่ซื้อมาเพียงเพราะว่าเห็นว่าสวยดีแต่ไม่ได้ใช้ ค่าเหล้า ค่าบุหรี่ย

4. **รวมยอดเงินของรายรับ เงินออม รายการจ่ายที่จำเป็น และรายการจ่ายที่ไม่จำเป็น** ทั้งหมดเพื่อใช้วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเอง



รู้หรือไม่ว่า

การพิจารณาว่ารายการจ่ายใดเป็นรายการจ่ายจำเป็นหรือไม่จำเป็น ขึ้นอยู่กับ **ลักษณะการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคล** เพราะรายการจ่ายจำเป็นของคนหนึ่งอาจเป็นรายการจ่ายไม่จำเป็นของคนหนึ่ง หรือรายการจ่ายไม่จำเป็นของคนหนึ่งอาจมีความจำเป็นสำหรับอีกคนหนึ่งก็ได้ เช่น ผู้ที่มีอาชีพรับจ้างขนของ รถก็เป็นรายการจ่ายที่จำเป็นมาก แต่สำหรับอาชีพครูที่สอนอยู่โรงเรียนใกล้บ้าน รายการเกี่ยวกับรถอาจเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นเลยก็ได้ ดังนั้น การพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นรายการจ่ายจำเป็นหรือไม่จำเป็น จึงแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

ส่วนประกอบที่สำคัญของบันทึกรายรับ-รายการจ่าย

การบันทึกรายรับ-รายการจ่ายสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ ผู้บันทึกสามารถออกแบบตารางบันทึกได้ตามความถนัดหรือตามที่ตนเองชื่นชอบ แต่การบันทึกรายรับ-รายการจ่ายในแต่ละเดือนนั้น ควรมีส่วนประกอบดังนี้

1. **ส่วนของการบันทึกการรายรับ-รายการจ่าย** ควรเป็นตารางที่มีความยาวเพียงพอต่อการบันทึกตลอดระยะเวลาอย่างน้อย 1 เดือน (อาจใช้กระดาษมากกว่า 1 หน้า) โดยจะต้องประกอบด้วยหัวข้อดังนี้

- **วันที่** – กรอกรวันที่ที่มีรายรับหรือรายการจ่ายเกิดขึ้น
- **รายการ** – กรอกรายการรายรับหรือรายการจ่ายที่เกิดขึ้น และหากมีคำอธิบายเพิ่มเติมก็สามารถกรอกลงในช่องนี้ได้

- **รายรับ** – กรอกจำนวนเงินสำหรับรายการที่เป็นรายรับ
- **เงินออม** – กรอกจำนวนเงินสำหรับรายการที่การออมเงิน
- **รายจ่าย** – กรอกจำนวนเงินสำหรับรายการที่เป็นรายจ่าย ซึ่งผู้บันทึก

ต้องแยกระหว่างรายจ่ายจำเป็นและรายจ่ายไม่จำเป็น โดยพิจารณาถึงความจำเป็นของรายจ่ายนั้นต่อการดำรงชีวิต

ตัวอย่างส่วนของการบันทึกรายรับ-รายจ่าย

บันทึกรายรับ-รายจ่าย					
ประจำเดือน..... มกราคม 25XX					
วันที่	รายการ	รายรับ	เงินออม	รายจ่าย	
				จำเป็น	ไม่จำเป็น
1	ค่าแรง	9,000	-	-	-
	ออมเงิน	-	1,000	-	-
	ค่าอาหาร	-	-	30	-
	ค่าน้ำส้มุนไพรดับกระหาย (ทุกวัน)	-	-	-	10
2		-	-	-	-
3					
...					
30					
31					
รวม		5,000	1,000	30	10

2. ส่วนของการสรุปรายรับ-รายจ่าย เป็นสรุปการใช้จ่ายในแต่ละเดือนเพื่อให้ทราบว่า ผู้บันทึกใช้จ่ายเกินรายรับที่ได้รับมาหรือไม่ สามารถคำนวณได้จากนำยอดรวมของรายรับตลอดทั้งเดือน ลบออกด้วยเงินออมและรายจ่ายทั้ง 2 ประเภทที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลา 1 เดือน

หากผลลัพธ์ที่ได้เป็นบวก แสดงว่ามีการใช้จ่ายน้อยกว่ารายรับที่มีอยู่ จึงยังมีเงินเหลือตามจำนวนที่คำนวณได้ และเมื่อพบว่าเงินเหลือ ก็ควรวางแผนจัดสรรว่าจะนำเงินนั้น

ไปทำอะไร เช่น นำไปเป็นเงินออมเพิ่มเติมจากที่ออมไปแล้วเมื่อมีรายได้เข้ามา นำไปบริจาค หรือตั้งเป็นเงินออมอีกก้อนหนึ่งเพื่อนำเงินไปลงทุน

แต่หากผลลัพธ์ติดลบ แสดงว่ามีการใช้เงินเกินรายรับที่มีอยู่ตามจำนวนที่ติดลบ จึงต้องหาสาเหตุของการใช้เงินเกิน เช่น อาจมีค่าใช้จ่ายบางประเภทมากเกินไป หรือมากกว่าปกติ ดังนั้น จะต้องวางแผนลดรายจ่าย โดยเริ่มพิจารณาจาก “รายจ่ายไม่จำเป็น” ว่ามีรายการใดที่สามารถลดได้ หรือพิจารณาจาก “รายจ่ายจำเป็น” ว่ามีรายจ่ายที่ไม่จำเป็น แอบแฝงอยู่หรือไม่

ตัวอย่างส่วนของการสรุปรายรับ-รายจ่าย

สรุปรายรับ-รายจ่ายเดือน.....มกราคม 25XX		
ยอดรวมรายรับ	9,000	บาท
หัก ยอดรวมเงินออม	1,000	บาท
หัก ยอดรวมรายจ่ายจำเป็น	3,500	บาท
หัก ยอดรวมรายจ่ายไม่จำเป็น	5,000	บาท
☐ คงเหลือ ☒ ใช้เกิน	-500	บาท

สรุป

☐ คงเหลือ.....บาท ถ้าเดือนนี้ยังไม่มีเงินเหลือ ก็อาจวางแผนไว้ก่อนว่า หากมีเงินเหลือ จะนำไปออมเก็บไว้ใช้ยามฉุกเฉิน และเก็บบางส่วนไว้ซื้อของที่อยากได้ แต่เดือนนี้ไม่เหลือแล้ว...☹	☒ ใช้เกินจำนวน.....500.....บาท จ่ายเงินส่วนมากไปกับค่าใช้จ่ายไม่จำเป็น ควรลดค่าใช้จ่ายไม่จำเป็น เช่น น้ำดื่ม ไฟร ที่ดื่มทุกวัน จะทำให้ลดค่าใช้จ่ายได้ถึง 300 บาท และอาจลดค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพิ่มเติม
--	--

3. ส่วนของการวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย เป็นการวิเคราะห์รายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลา 1 เดือน โดยผู้บันทึกสามารถวิเคราะห์บันทึกการรับ-รายจ่ายของตนเองได้ 4 ด้านดังนี้

1) รายรับ โดยพิจารณาถึงจำนวนและความถี่ของรายรับ เช่น รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนใช้เงินว่า เงินที่ได้รับนั้นจะต้องใช้อีกกี่วัน จึงจะได้รับเงินรอบใหม่ หากมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นในวันที่ยังไม่ได้รับเงิน จะนำเงินส่วนไหนออกมาใช้จ่าย และหากจำเป็นต้องหารายได้เพิ่ม จะหารายได้เพิ่มจากแหล่งใด

2) เงินออม โดยพิจารณาถึงจำนวนและความถี่ของการออม เช่น ออมทุกวัน วันละ 20 บาท หรือออมสัปดาห์ละครั้ง ครั้งละ 500 บาท หรือเดือนละครั้ง ครั้งละ 2,500 บาท ซึ่งจะทำให้ทราบความสามารถในการออมว่า สามารถออมได้เท่าไร และสามารถออมได้ทุกวัน สัปดาห์ละครั้ง หรือเดือนละครั้ง โดยข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการออม

นอกจากนี้ ยอดรวมของเงินออมสามารถนำไปใช้คำนวณอัตราส่วนเงินออมต่อรายได้ เพื่อบอกว่า ณ ปัจจุบันผู้บันทึกมีเงินออมเพียงพอแล้วหรือยัง ถ้าหากพบว่ายังมีไม่พอก็ควรวางแผนออมเพิ่ม โดยการลดรายจ่ายหรือหารายได้เพิ่ม



รู้หรือไม่ว่า

การออมเงินทันทีที่ได้รับเงิน จะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ง่ายกว่า เพราะหากนำเงินไปใช้จ่ายก่อน ก็จะมีความเสี่ยงที่จะใช้หมดจนไม่มีเงินออม



3) รายจ่ายไม่จำเป็น โดยเปรียบเทียบกับรายจ่ายจำเป็นว่ารายจ่ายไหนสูงกว่ากัน หากมี “รายจ่ายไม่จำเป็น” สูงกว่า “รายจ่ายจำเป็น” นั้นแสดงว่า ควรลดรายจ่ายไม่จำเป็นลง ดังนั้น ควรวางแผนลดรายจ่ายไม่จำเป็น โดยเริ่มดูว่ามีรายจ่ายไหนในกลุ่มรายจ่ายนี้สามารถลดได้บ้าง เช่น ค่าห่วย ค่าเหล้า ค่าบุหรี ค่ากาแฟ และลองคำนวณดูว่าหากลดรายจ่ายเหล่านี้แล้ว ใน 1 เดือนจะมีเงินเหลือเท่าไร

4) รายจ่ายจำเป็น ให้ทบทวนรายจ่ายจำเป็นอีกครั้งว่า ทุกรายการเป็นรายจ่ายจำเป็นทั้งหมดจริงหรือไม่ หากบางรายการสามารถลดหรือซื้อของที่ถูกกว่ามาทดแทนได้ ก็ควรลดหรือซื้อของที่ถูกกว่ามาใช้แทน

ตัวอย่างส่วนของการวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย

วิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย	
รายรับและเงินออม	
รายรับ รายรับมาจากค่าแรงที่ได้รับเดือนละ 1 ครั้ง ดังนั้น จะต้องวางแผนใช้เงินให้พอกับค่าใช้จ่าย ที่จะเกิดขึ้นจนกว่าจะถึงวันรับเงินครั้งถัดไป	เงินออม ต้องออมอย่างน้อย 1 ใน 4 ของรายได้ หรือ 2,250 บาท ต้องลดค่าใช้จ่ายไม่จำเป็น ลง 1,250 บาทเพื่อนำไปออมไว้ในอนาคต
รวมรายจ่าย	
รายจ่ายไม่จำเป็น (.....5,000.....บาท) ควรลดอย่างน้อย 1,250 บาทเพื่อนำไปเป็น เงินออม โดยลดน้ำส้วมไฟวันละ 10 บาท 1 เดือน จะได้เงิน 300 บาท	รายจ่ายจำเป็น (.....3,500.....บาท) ลดค่าอาหารนอกบ้านได้เงิน 500 บาท และเปลี่ยนไปใช้วัตถุดิบปรุงอาหาร ที่ถูกกว่าแทน

ประโยชน์ของการบันทึกรายรับ-รายจ่าย

บันทึกรายรับ-รายจ่ายที่มีข้อมูลครบถ้วน และบันทึกติดต่อกันอย่างน้อย 1 เดือน จะมีประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้รู้พฤติกรรมค่าใช้จ่ายที่อาจทำให้เกิดปัญหาเงินไม่พอใช้ การบันทึกรายจ่ายที่เกิดขึ้นทุกครั้ง จะทำให้ทราบว่าใช้จ่ายเงินไปกับสิ่งใดบ้าง เช่น จ่ายค่าสังสรรค์หรือค่าเหล้าเดือนละ 2,000 บาท (1 ปีก็เป็นเงิน 24,000 บาท) ซื้อหวยงวดละ 1,000 บาท (แต่ในระยะเวลา 2 ปี ถูกรางวัลแค่ 1 ครั้ง ได้เงินรางวัลน้อยกว่าค่าหวยที่เสียไป) เมื่อทราบว่าเงินหายไปไหน ก็สามารถวางแผนให้มีเงินพอใช้ได้ เช่น ลดค่าเหล้าเหลือเดือนละ 1,000 บาท

(ก็จะได้เงินเก็บปีละ 12,000 บาท) หรือดเหล้าไปเลย เลิกซื้อหอยเดือนละ 1,000 บาทแล้วนำเงินมาออมแทน (สิ้นปีก็เหมือนถูกรางวัล 24,000 บาท 4 ปีก็มีเงินเก็บเกือบแสน)

2. ทำให้สามารถวางแผนการเงินที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของตนเองได้ การบันทึกจะทำให้ทราบลักษณะของรายรับและรายจ่ายว่ามีความถี่แค่ไหน จำนวนเท่าไร ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนจัดสรรเงินที่ได้รับ ให้มีพร้อมและเพียงพอต่อรายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละเดือน และหากพบว่ารายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย ก็สามารถวางแผนลดรายจ่ายหรือหารายได้เพิ่มเติมได้

3. ทำให้เห็นสัญญาณของปัญหาทางการเงินและสามารถวางแผนแก้ไขได้ การบันทึกรายรับ-รายจ่ายเป็นประจำ จะทำให้ทราบทันทีหากมีสัญญาณของปัญหาการเงิน เช่น มีรายจ่ายเกินรายรับติดต่อกันหลายเดือนจนต้องก่อหนี้ (เงินไม่พอใช้อยู่แล้ว พอก่อหนี้เพิ่มก็ไม่มีเงินจ่ายหนี้) ต้องจ่ายหนี้มากกว่า 1 ใน 3 ของรายรับ (อาจทำให้ไม่มีเงินเหลือไว้ใช้จ่ายอื่น ๆ จนต้องก่อหนี้เพิ่ม หนี้ก็มีมากอยู่แล้ว ก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นจนเงินไม่พอจ่าย) ไม่มีเงินออมเลย (เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้เงินก้อน ก็ต้องก่อหนี้) และเมื่อทราบสัญญาณของปัญหา ก็จะสามารถวางแผนแก้ไขก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาใหญ่โต

หลักการจัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย

สิ่งสำคัญในการวางแผนการเงินคือ วางแผนการใช้จ่ายให้อยู่ภายใต้รายได้ที่มีอยู่ แต่เมื่อบันทึกรายรับ-รายจ่ายแล้ว มักพบว่ารายจ่ายมีมากจนบางครั้งมากกว่ารายรับที่มี จึงจำเป็นที่จะต้องจัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย ซึ่งสามารถทำได้ดังนี้

1. ให้จ่าย “รายจ่ายจำเป็นและไม่สามารถรอได้” ก่อน โดยพิจารณาว่ารายจ่ายนั้นเป็นรายจ่ายจำเป็นต่อการดำรงชีวิตหรือไม่ และต้องจ่ายวันนี้หรือในเร็ววันนี้หรือไม่ หากเป็นรายจ่ายจำเป็นและไม่สามารถรอได้ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ให้จ่ายรายจ่ายนี้ก่อน และหากมีเงินไม่พอจ่าย ก็อาจต้องกู้ยืมแต่จะต้องวางแผนจ่ายเงินคืนอย่างรัดกุมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาหนี้ตามมาภายหลัง

2. ให้ออมเงินเพื่อจ่าย “รายจ่ายจำเป็นแต่สามารถรอได้” เช่น ค่าเรียนภาษาที่สาม หรือตู้เย็นเครื่องใหม่ที่จะต้องซื้อมาแทนของเดิมที่กำลังจะเสีย โดยออมเงินให้ครบก่อนแล้วจึงจะซื้อ หรืออาจนำเงินออมที่มีอยู่แล้วมาจ่ายก่อนได้และจะต้องออมเงินคืนให้เงินออมมีจำนวนเท่าเดิมโดยเร็ว แต่ทั้งนี้ ไม่ควรก่อหนี้เพื่อนำเงินมาจ่ายค่าใช้จ่ายเหล่านี้

3. ให้ออมเงินเพื่อจ่าย “รายจ่ายไม่จำเป็น” ซึ่งเป็นรายจ่ายที่ไม่มีผลต่อการดำรงชีวิต ถึงแม้จะไม่จ่าย ก็ยังสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ แต่หากรู้สึกไม่มีความสุขที่ไม่ได้ซื้อหรือจ่ายเงินสำหรับของนั้น ให้ออมเงินให้ครบก่อนแล้วจึงจะซื้อ และที่สำคัญ จะต้องไม่ก่อหนี้เพื่อรายจ่ายประเภทนี้ เพราะเมื่อถึงคราวจำเป็นอาจกู้เงินได้ยากขึ้น หรือหากกู้ได้ก็อาจทำให้มีภาระหนี้มากเกินไปจนไม่สามารถจ่ายไหวได้

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 การบันทึกรายรับ-รายจ่าย

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 4 การตั้งเป้าหมายและจัดทำแผนการเงิน

เมื่อประเมินฐานะการเงินของตนเองแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการคำนวณอัตราส่วนต่าง ๆ หรือการจัดทำบันทึกรายจ่าย จะทำให้ทราบถึงจำนวนรายรับ รายจ่าย และความสามารถในการออม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตั้งเป้าหมายและจัดทำแผนการเงินที่เป็นส่วนสำคัญในการวางแผนการเงิน

การตั้งเป้าหมายการเงิน

การตั้งเป้าหมายการเงินเป็นการกำหนดจุดหมายด้านการเงินที่ต้องการไปให้ถึง ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งในการวางแผนการเงิน โดยจะต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมินฐานะการเงิน เพื่อให้ได้เป้าหมายการเงินที่สอดคล้องกับความสามารถทางการเงินของผู้วางแผนการเงิน ซึ่งการตั้งเป้าหมายการเงินที่ดีจะมีประโยชน์ดังนี้

1. **ทำให้จัดทำแผนการเงินได้ง่ายขึ้น** เช่น มีเป้าหมายที่จะปลดหนี้จำนวน 12,000 บาทภายใน 1 ปี ก็จะสามารถจัดทำแผนการเงินเพื่อการปลดหนี้ได้ว่า ต้องเก็บเงินเพื่อจ่ายหนี้เดือนละ 1,000 บาทนาน 12 เดือน เพื่อให้ครบ 12,000 บาท
2. **ทำให้เกิดความมุ่งมั่นและบรรลุสิ่งที่ต้องการง่ายขึ้น** เป้าหมายและแผนการเงินที่ชัดเจนเปรียบเสมือนแผนที่นำทางชีวิตเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยไม่เสียเวลาไปกับสิ่งล่อใจอื่น ๆ เช่น มีเป้าหมายปลดหนี้จำนวน 12,000 บาทภายใน 1 ปี ซึ่งในระหว่างนี้อาจมีสิ่งล่อใจให้ซื้อหรือก่อหนี้เพิ่ม เช่น ทีวีใหม่ โทรศัพท์มือถือเครื่องใหม่ แต่เมื่อตั้งเป้าหมายว่าจะปลดหนี้แล้ว ก็เกิดการยับยั้งชั่งใจขึ้น แทนที่จะซื้อของเหล่านั้นทันที ก็อาจเลื่อนไปซื้อหลังจากปลดหนี้แล้วหรือไม่ซื้อเลย
3. **ทำให้ทราบถึงอุปสรรคที่อาจทำให้ไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้** เช่น มีเป้าหมายเก็บเงินเพื่อไปเที่ยวจำนวน 24,000 บาทภายใน 1 ปี จึงจัดทำแผนออมเงินเดือนละ

2,000 บาท แต่นักขึ้นได้อีกว่าในอีก 4 เดือนข้างหน้าจะต้องจ่ายค่าชุดนักเรียนใหม่ จึงอาจต้องปรับเป้าหมายการท่องเที่ยวหรือตั้งเป้าหมายออมเงินเพื่อซื้อชุดนักเรียนเพิ่มเติมด้วย

4. ช่วยให้บรรลุเป้าหมายด้านอื่น ๆ เช่น อยากมีรถไว้ขับรับจ้างเป็นอาชีพ ก็สามารถตั้งเป้าหมายทางการเงินว่าจะเก็บเงินเพื่อซื้อรถ หรืออยากไปเที่ยวพักผ่อน ก็อาจตั้งเป้าหมายออมเงินเพื่อพักผ่อนได้

เป้าหมายการเงินที่ควรมีในชีวิต

การตั้งเป้าหมายการเงินสามารถตั้งได้หลายด้าน ซึ่งมีตัวอย่างดังนี้

เป้าหมายด้านรายรับ	เป้าหมายด้านการออม
■ เพิ่มรายได้จากการทำอาชีพเสริม เช่น ทำขนมขาย รับจ้างเย็บผ้า ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ■ ฯลฯ	■ ออมเผื่อเหตุฉุกเฉิน ■ ออมเพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ■ ออมเพื่อแต่งงาน ■ ออมเพื่อซื้อรถ/บ้าน ■ ออมเพื่อลงทุน ■ ออมเพื่อใช้จ่ายในวัยชรา ■ ออมเพื่อซื้อของที่อยากได้ ■ ฯลฯ
เป้าหมายด้านรายจ่าย	เป้าหมายด้านหนี้สิน
■ ลดรายจ่ายค่าของใช้ไม่จำเป็น เช่น ลดค่าห่วย ลดค่าเหล้า ลดค่าบุหรี ■ งดรายจ่ายไม่จำเป็น เช่น งดค่าน้ำ สมุนไพรดับกระหาย งดค่าห่วย ■ ลดรายจ่ายจำเป็นโดยใช้สินค้าที่ราคาถูกกว่าแทน เช่น ใช้สบูธรรมดาแทน	■ เพื่อปลดหนี้รถ/บ้าน/อื่น ๆ ■ เพื่อลดหนี้ (จ่ายหนี้ให้มากขึ้น เพื่อให้หนี้หมดเร็วขึ้น) ■ งดใช้บัตรผ่อนสินค้าหรือบัตรเครดิต ■ ก่อหนี้เฉพาะรายจ่ายจำเป็น ■ ฯลฯ

สบู่นำเข้าจากต่างประเทศราคาแพง

■ ฯลฯ

คนเราสามารถมีเป้าหมายการเงินได้มากกว่าหนึ่งเป้าหมาย เช่น บุคคลหนึ่งอาจมีเป้าหมายที่จะเก็บเงินเพื่อซื้อโทรศัพท์มือถือ เพื่อซื้อตุ๊กตา เพื่อซื้อทีวี หรือเพื่อซื้ออะไรหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน แต่ความสามารถด้านการเงินของแต่ละคนมีจำกัด จึงยากที่จะบรรลุหลายเป้าหมายในเวลาเดียวกัน ดังนั้น เราจำเป็นที่จะต้องเลือกและจัดลำดับเป้าหมายการเงินในชีวิตที่ควรมี เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการเงินได้

การเลือกและจัดลำดับเป้าหมายการเงินจะพิจารณาจากปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญของเป้าหมาย พิจารณาว่าเป้าหมายนั้นมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตหรือไม่ หากมีผล อาจจะต้องจัดลำดับให้เป็นเป้าหมายที่จะต้องบรรลุเป็นอันดับแรก เช่น เป้าหมายในการเก็บเงินเพื่อจ่ายหนี้ก็ย่อมมีความสำคัญมากกว่าการออมเงินเพื่อซื้อโทรศัพท์มือถือใหม่ เพราะหากไม่จ่ายหนี้ ก็อาจทำให้ยอดหนี้เพิ่มขึ้นเพราะดอกเบี้ย และหากเป็นเงินกู้ยืมในระบบ ก็มีความเสี่ยงที่จะถูกทวงถามหนี้อย่างโหดร้าย

2. ความสามารถในการเงิน พิจารณาจากการประเมินฐานะการเงินของตนเองว่า มีความสามารถที่จะออมเงินหรือใช้จ่ายเงินตามเป้าหมายนั้นหรือไม่ เช่น มีเป้าหมายที่จะซื้อโทรศัพท์มือถือ ตุ๊กตา ทีวี และรถยนต์ แต่มีรายรับเดือนละ 9,000 บาท ดังนั้น อาจจะต้องเลือกเป้าหมายที่มีความสำคัญและอาจจะพอเป็นไปได้ก่อน เช่น เลือกซื้อตุ๊กตาใหม่แทนเครื่องเดิมที่เสียแล้ว

ตัวอย่างการเลือกและจัดลำดับเป้าหมายการเงิน

กรณีที่มีหนี้...	กรณีที่ไม่มีหนี้...
1. ปลดหนี้ไปพร้อม ๆ กับออมเพื่อ ฉุกเฉิน เพื่อป้องกันการก่อหนี้เพิ่มใน	1. ออมเพื่อฉุกเฉิน 2. ออมเพื่อใช้จ่ายในวัยชรา

กรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน	3. ออมเพื่อซื้อของที่อยากได้
2. ลดค่าใช้จ่ายเพื่อกันเงินไว้จ่ายหนี้	4. ออมเพื่อลงทุน
3. ออมเงินเพื่อใช้จ่ายในวัยชรา	5. ฯลฯ
4. ออมเพื่อซื้อของที่อยากได้	
5. ออมเพื่อลงทุน	
6. ฯลฯ	

ทั้งนี้ หากมีความสามารถทางการเงินมาก ก็อาจมีหลายเป้าหมายพร้อม ๆ กันได้ แต่ควรจัดสรรเงินให้ดี เพื่อไม่ให้เกิดการออมที่มากเกินไปสร้างความกดดันในการใช้ชีวิตด้านอื่น ๆ เช่น ออมเงินจนไม่มีเงินเพื่อซื้ออาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย หรือออมเงินจนต้องไปเบียดเบียนคนอื่น

ประเภทของเป้าหมายการเงิน

เป้าหมายการเงินสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. **เป้าหมายระยะสั้น** เป็นเป้าหมายที่สามารถบรรลุได้ในเวลา 1 ปี เช่น ออมเงินเพื่อฉุกเฉินให้ได้จำนวน 30,000 บาท หรือออมเงินเพื่อซื้อโทรศัพท์มือถือ
2. **เป้าหมายระยะกลาง** เป็นเป้าหมายที่สามารถบรรลุได้ในระยะเวลา 1 – 3 ปี เช่น ซื้อมอเตอร์ไซค์ หรือออมเงินเพื่อดาวน์รถยนต์
3. **เป้าหมายระยะยาว** เป็นเป้าหมายที่ต้องใช้ระยะเวลามากกว่า 3 ปี เพื่อบรรลุเป้าหมาย เช่น ออมเงินเพื่อดาวน์บ้าน ออมเงินไว้ใช้ในยามสูงวัย

การตั้งเป้าหมายการเงินที่ดีตามหลัก SMART

เป้าหมายการเงินจะเป็นตัวกำหนดแผนการเงินเพื่อให้ไปถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น เป้าหมายการเงินจะต้องชัดเจนและสอดคล้องกับความสามารถทางการเงิน โดยเป้าหมายการเงินที่ดีจะต้องมีลักษณะดังนี้

S Specific	1. ต้องระบุให้ชัดเจนว่าจะทำอะไร เพื่ออะไร เช่น ต้องการเก็บเงินเพื่อซื้อทีวี
M Measurable	2. ต้องวัดผลได้โดยกำหนดเป็นตัวเลข เช่น ซื้อทีวีราคา 8,400 บาท
A Achievable	3. ต้องรู้ว่าควรทำอย่างไรเพื่อไปถึงเป้าหมาย เช่น ออมเงินเพิ่มเติมเดือนละ 700 บาท
R Realistic	4. ต้องมีความเป็นไปได้ ไม่ใช่เรื่องเพ้อฝัน เช่น จริง ๆ แล้วอยากซื้อทีวีเครื่องละ 100,000 บาท แต่เก็บเงินเพิ่มได้เพียงเดือนละ 700 บาท จึงเลือกซื้อทีวีราคา 8,400 บาท แทน
T Time Bound	5. ต้องกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน เพื่อให้วางแผนได้ตามกำหนด เช่น ต้องการซื้อทีวีราคา 8,400 บาทใน 1 ปี

ตัวอย่างการตั้งเป้าหมายการเงิน

เป้าหมาย	ดี/ไม่ดี	เหตุผล
ฉันจะเก็บเงินให้ได้ภายในปีนี้	✗	- ระบุไม่ชัดว่าต้องเก็บเงินเพื่ออะไร - ไม่สามารถวัดผลได้ เพราะไม่ได้ระบุจำนวนเงิน
ฉันจะซื้อรถยนต์ราคา 10	✗	ไม่มีความเป็นไปได้

ล้านภายในปีหน้า (รายได้เดือนละ 20,000 บาท)		
ฉันจะเก็บเงิน 1,000 บาททุก เดือนเป็นระยะเวลา 2 ปี เพื่อ เป็นเงินออมเพื่อฉุกเฉิน	✓	■ เป้าหมายชัดเจน ■ วัดผลได้ ■ สามารถทำได้ ■ มีความเป็นไปได้ ■ มีระยะเวลาแน่ชัด

การวางแผนการเงิน

การวางแผนการเงิน เป็นการวางแผนเตรียมเงินและ/หรือจะใช้จ่ายอย่างไรในอนาคตเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยจัดทำเป็นแผนการเงินเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ขั้นตอนการจัดทำแผนการเงิน

แผนการเงินอาจจัดทำได้หลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความถนัดและความชอบของผู้วางแผน แต่ควรมีขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

1. **ระบุเป้าหมายการเงิน** เพื่อบอกจุดมุ่งหมายของแผนทั้งหมด โดยจะต้องเป็นไปตามหลักเป้าหมายการเงินที่ดี (SMART)
2. **ระบุจำนวนเงินที่ต้องการ** เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยจะต้องระบุเป็นจำนวนเงินหรือตัวเลขให้ชัดเจนว่าต้องใช้เงินเท่าไร
3. **ระบุระยะเวลาที่ต้องใช้** เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเงิน โดยระบุเป็นจำนวนวัน เดือน หรือปี
4. **คำนวณจำนวนเงินที่ต้องออมต่อเดือน** โดยคำนวณว่าต้องออมเงินเดือนละเท่าไรเพื่อให้ได้จำนวนตามที่ต้องการ สามารถคำนวณได้จากนำจำนวนเงินที่ต้องการหารด้วย

ระยะเวลา (เดือน) ก็จะทำให้ทราบว่าควรเก็บเงินเดือนละเท่าไรเพื่อให้ได้เงินตามจำนวนที่ต้องการ

 **ตัวอย่าง** นาง ก ต้องการซื้อทีวีราคา 8,400 บาทในอีก 12 เดือน

$$\begin{aligned}\text{นาง ก จะต้องออมเงินเดือนละ} &= \text{จำนวนเงินที่ต้องการ} \div \text{ระยะเวลา (เดือน)} \\ &= 8,400 \div 12 \\ &= 700 \text{ บาท}\end{aligned}$$

ดังนั้น แผนการออมของนาง ก ก็คือ จะต้องออมเงินเดือนละ 700 บาทเพื่อให้ได้ซื้อทีวีมูลค่า 8,400 บาทในอีก 12 เดือนข้างหน้า

5. จัดทำแผนการออม โดยกำหนดแหล่งเงินที่จะใช้เป็นเงินออมในแต่ละเดือน ซึ่งสามารถทำได้ทั้งการเพิ่มรายรับและลดรายจ่าย โดยพิจารณารายจ่ายจากการบันทึกรายรับ-รายจ่ายว่ามีรายจ่ายไม่จำเป็นใดที่สามารถลดหรือเลิกแล้วนำมาเป็นเงินออมได้หรือไม่ เช่น ลดค่ากาแฟจากที่ดื่มทุกวันเป็นดื่มวันเว้นวัน หากกาแฟราคา 30 บาทต่อแก้ว ลดค่ากาแฟจำนวน 15 วัน จะได้เงิน 450 บาท (30×15)

 **ตัวอย่างแผนการเงิน**

นาง ก
แผนการเงินของ.....
จัดทำ ณ วันที่..... 1 มกราคม 25XX

เป้าหมายการเงิน:	ซื้อทีวี	
จำนวนเงินที่ต้องการ:	8,400	บาท
ระยะเวลา:	12	เดือนข้างหน้า

คำนวณจำนวนเงินที่ต้องออมต่อเดือน:

นาง ก จะต้องออมเงินเดือนละ = จำนวนเงินที่ต้องการ ÷ ระยะเวลา (เดือน)

= 8,400 ÷ 12

= 700 บาท

ดังนั้น นาง ก จะต้องออมเงินเดือนละ 700 บาท เป็นระยะเวลา 12 เดือน

แผนการออม:

1. ลดค่ากาแฟจากทุกวันเหลือวันเว้นวัน (กาแฟแก้วละ 30 บาท ลด 15 วัน) ได้เงิน	450 บาท
2. ลดค่าหอยจากงวดละ 300 บาท เหลืองวดละ 200 บาท (ลดงวดละ 100 บาท จำนวน 2 งวดต่อเดือน) ได้เงิน	200 บาท
3. หารายได้เพิ่มโดยรับจ้างปักผ้าผืนละ 15 บาท จำนวน 4 ผืน ได้เงิน	60 บาท
ได้เงินออมรวมต่อเดือนเท่ากับ	710 บาท

การวางแผนการเงินเพื่อใช้จ่ายในยามชรา

วัยชราเป็นวัยที่รายได้เริ่มลดลงหรือบางคนอาจไม่มีรายได้เลย แต่ยังคงมีรายจ่ายในชีวิตประจำวันอยู่ และอาจมีค่ารักษาพยาบาลที่เพิ่มมากขึ้น บางคนโชคดีอาจพึ่งพาลูกหลานได้ แต่บางคนนอกจากลูกหลานจะพึ่งพาไม่ได้แล้ว ยังต้องดูแลลูกหลานอีกต่างหาก การวางแผนเพื่อให้มีเงินใช้จ่ายในยามชราจึงเป็นเรื่องสำคัญ และควรทำตั้งแต่ตอนที่มียาได้อยู่

ขั้นตอนการวางแผนการเงินเพื่อใช้จ่ายในยามชรา

1. ประเมินการอายุที่คาดว่าจะไม่มีรายได้แล้ว เช่น จะเกษียณตอนอายุ 55 ปี หรือหากเป็นราชการก็อาจเป็น 60 ปี

2. ประเมินการจำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิตหลังจากที่ไม่มีรายได้แล้ว ซึ่งคนไทยส่วนมากจะมีอายุยืนถึง 80 - 90 ปี เช่น คาดว่าจะมีอายุถึง 80 ปี จำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิตหลังจากไม่มีรายได้แล้วก็จะเท่ากับ 20 ปี

3. ประเมินการค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ต่อเดือนหลังจากที่ไม่มีรายได้แล้ว เช่น คาดว่าจะใช้เดือนละ 10,000 บาท แต่ต้องไม่ลืมว่าในยามชราแล้วอาจมีค่ารักษาพยาบาลด้วย

4. คำนวณจำนวนเงินที่ต้องใช้หลังจากที่ไม่มีรายได้แล้ว โดยนำค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ต่อเดือนหลังจากที่ไม่มีรายได้แล้วคูณด้วย 12 เพื่อคำนวณหาจำนวนเงินที่ต้องใช้ต่อปี หลังจากนั้นนำตัวเลขที่ได้ไปคูณกับจำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิตหลังจากที่ไม่มีรายได้แล้ว ก็จะได้จำนวนเงินที่ต้องใช้ในยามชรา

$$\begin{array}{ccccccc}
 \text{จำนวนเงินที่ต้องใช้} & = & \text{ค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะใช้} & \times & 12 \text{ เดือน} & \times & \text{จำนวนปีคาดว่าจะมีชีวิต} \\
 \text{หลังจากที่ไม่มีรายได้} & & \text{หลังจากที่ไม่มีรายได้ต่อเดือน} & & & & \text{หลังจากที่ไม่มีรายได้} \\
 & & \text{(รูปถุงเงิน)} & & & & \text{(รูปคนชรา)}
 \end{array}$$

ตัวอย่าง นาง ก อายุ 35 ปี คาดว่าจะเลิกขายของในตลาดตอนอายุ 55 ปี และคาดว่าจะมีอายุถึง 85 ปี ซึ่งปัจจุบันเธอมีค่าใช้จ่ายเดือนละ 5,000 บาทและคาดว่าเมื่อไม่มีรายได้แล้ว เธอจะลดราคาใช้จ่ายเหลือเดือนละ 4,000 บาท นาง ก ควรมีเงินออมเท่าไรเพื่อให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่หาเงินไม่ได้แล้ว

$$\begin{aligned}
 \text{จำนวนเงินที่ต้องใช้} &= \text{ค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะใช้} \times 12 \times \text{จำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิต} \\
 &= 4,000 \times 12 \times (85 - 55) \\
 &= 4,000 \times 12 \times 30 \\
 &= 1,440,000 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

ดังนั้น หาก นาง ก คาดว่าจะมีอายุถึง 85 ปี เลิกทำงานต่ออายุ 55 ปี และต้องการใช้เงินเดือนละ 4,000 บาท นาง ก ต้องมีเงินออมเพื่อใช้ในยามชราทั้งหมด 1,440,000 บาท

5. คำนวณจำนวนเงินที่ต้องออมต่อเดือน โดยคำนวณว่า หากต้องการเงินออมตามข้อ 4 ต้องออมเงินเดือนละเท่าไรเพื่อให้ได้จำนวนตามที่ต้องการ ซึ่งสามารถคำนวณได้จากนำจำนวนเงินที่ต้องการหารด้วยระยะเวลา (เดือน) ก็จะทำให้ทราบว่าควรเก็บเงินเดือนละเท่าไรเพื่อให้ได้เงินตามจำนวนที่ต้องการ

 **ตัวอย่าง** นาง ก ต้องการมีเงินออมจำนวน 1,440,000 บาทเพื่อใช้ตอนอายุ 55 ปี ซึ่งปัจจุบันนาง ก มีอายุ 35 ปี หมายความว่านาง ก มีเวลาออมเงินอีก 20 ปี (อายุที่คาดว่าจะไม่มีรายได้แล้ว – อายุปัจจุบัน = $55 - 35 = 20$) หรือ 240 เดือน นาง ก ควรออมเงินเดือนละเท่าไร

$$\begin{aligned}\text{นาง ก จะต้องออมเงินเดือนละ} &= \text{จำนวนเงินที่ต้องการ} \div \text{ระยะเวลา (เดือน)} \\ &= 1,440,000 \div 240 \\ &= 6,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

ดังนั้น แผนการออมของนาง ก ก็คือ จะต้องออมเงินเดือนละ 6,000 บาทเพื่อให้มีเงินไว้ใช้จ่ายยามชราเดือนละ 4,000 บาทจนถึงอายุ 85 ปี

แต่หาก นาง ก เริ่มออมเพื่อใช้จ่ายในยามชราตั้งแต่อายุ 25 ปี หมายความว่านาง ก มีเวลาออมเงิน 30 ปี หรือ 360 เดือน นาง ก จะต้องออมเงินเดือนละเท่าไรเพื่อให้มีเงินใช้ในยามชราตามที่คาดการณ์ไว้

$$\begin{aligned}\text{นาง ก จะต้องออมเดือนละ} &= 1,440,000 \div 360 \\ &= 4,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

หาก นาง ก เริ่มออมตอนอายุ 35 ปี เธอจะต้องออมเงินถึงเดือนละ 6,000 บาท แต่หาก นาง ก เริ่มออมตั้งแต่อายุ 25 ปี จำนวนเงินที่ควรออมก็จะลดลงเหลือเพียงเดือนละ 4,000 บาท จะเห็นได้ว่า หากเริ่มออมเร็วขึ้น จำนวนเงินที่ควรออมก็จะลดลง ซึ่งทำให้สามารถออมเงินได้ง่ายขึ้นและไม่สร้างความกดดันให้ผู้ออมจนเกินไป

คำนวณจำนวนเงินที่ต้องออมต่อเดือน:

$$\text{ระยะเวลาในการออมเงิน} = (\text{อายุที่คาดว่าจะไม่มีรายได้แล้ว} - \text{อายุปัจจุบัน}) \times 12 \text{ เดือน}$$

$$= (55 - 35) \times 12 = 240 \text{ เดือน}$$

$$\text{จำนวนเงินที่ต้องออมต่อเดือน} = \text{จำนวนเงินที่ต้องการ} \div \text{ระยะเวลา (เดือน)}$$

$$= 1,440,000 \div 240 = 6,000$$

ดังนั้น นาง ก จะต้องออมเงินเดือนละ 6,000 บาทเพื่อใช้จ่ายในยามชรา

 ตัวอย่างแผนการออมเพื่อใช้จ่ายในยามชรา

แผนการออมเพื่อใช้จ่ายในยามชราของ.....นาง ก

จัดทำ ณ วันที่..... 1 มกราคม 25XX

เป้าหมายการเงิน:	ออมเงินเพื่อใช้จ่ายในยามชรา	
อายุในปัจจุบัน	35	ปี
อายุที่คาดว่าจะไม่มีรายได้แล้ว:	55	ปี
อายุที่คาดว่าจะมีชีวิตถึง:	85	ปี
จำนวนเงินที่คาดว่าจะใช้ หลังจากที่ไม่มีรายได้แล้ว:	4,000	บาทต่อเดือน

คำนวณจำนวนเงินที่ต้องใช้หลังจากที่ไม่มีรายได้:

เงินที่ต้องใช้หลังจากที่ไม่มีรายได้จำนวน

$$= \text{จำนวนเงินที่คาดว่าจะใช้} \times 12 \times \text{จำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิต}$$

$$= 4,000 \times 12 \times 30$$

$$= 1,440,000 \text{ บาท}$$

ดังนั้น นาง ก จะต้องมีเงิน 1,440,000 บาทเพื่อใช้จ่ายในยามชรา

ข้อควรคำนึงในการวางแผนเพื่อใช้จ่ายในยามชรา

1. ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ ไม่เฉพาะค่าอาหาร หรือค่าของเครื่องใช้เท่านั้น จะต้องวางแผนถึงค่ารักษาพยาบาลที่อาจเพิ่มสูงขึ้นในช่วงวัยชรา

2. ภาระหนี้ หากยังมีหนี้เหลืออยู่เมื่อไม่มีรายได้แล้ว จะต้องวางแผนสำหรับการจ่ายหนี้ส่วนนั้น และหากเป็นภาระหนี้ที่สำคัญ เช่น บ้าน ก็ยังต้องวางแผนให้รอบคอบ เพราะหากไม่จ่ายหนี้ ก็อาจไม่มีบ้านอยู่ในยามชราได้

3. ที่อยู่อาศัย บางคนอาจอาศัยกับลูกหลาน ซึ่งก็จะมีลูกหลานคอยช่วยเหลือดูแล แต่หากต้องอาศัยที่บ้านพักคนชรา ก็อาจจะต้องวางแผนเรื่องค่าใช้จ่าย เพราะอาจมีค่าที่พักและค่าอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

4. ความช่วยเหลือจากลูกหลาน หลายคนอาจมีลูกหลานดูแล แต่ก็未必บุคคลในวัยชราหลายคนที่นอกจากจะพึ่งพาลูกหลานไม่ได้แล้ว ยังต้องคอยช่วยเหลือลูกหลานอีกด้วย หรือบางคนก็อยากมีมรดกให้ลูกหลาน จึงต้องวางแผนการเงินไว้ใช้จ่ายในช่วงนั้นให้ดี

5. แหล่งเงินช่วยเหลืออื่น ๆ สำรองดูว่ามีสวัสดิการใด ๆ ที่ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายได้บ้าง เช่น อาจมีบำเหน็จ บำนาญ หรือเบี้ยยังชีพ

6. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเงินออม เช่น เงินเพื่อที่อาจทำให้มูลค่าของเงินออมลดลง หรือกลไกของมัจฉาชีพที่อาจมาหลอกเพื่อเอาเงินไป

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 การตั้งเป้าหมายและจัดทำแผนการเงิน

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 4 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 5 การออม

การออมเป็นสิ่งที่ทุกคนคุ้นเคยกันดี แต่มักจะละเลยที่จะทำ เพราะต้องใช้เวลานานกว่าจะเห็นผล บางคนมองว่าการออมเป็นเรื่องของเด็ก แต่แท้จริงแล้วการออมเป็นจุดเริ่มต้นของความมั่นคงทางการเงิน และเป็นเหมือนวีรบุรุษที่ช่วยเหลือเราเมื่อมีปัญหาการเงิน

ความหมายของการออม

การออมเป็นการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งในปัจจุบันไปเก็บสะสมไว้ใช้ในอนาคต ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ ตั้งแต่การเก็บสะสมด้วยตนเอง เช่น หยอดกระปุกออมสิน เก็บสะสมไว้ที่บ้าน ไปจนถึงการนำไปฝากไว้กับสถาบันการเงิน ซึ่งมักอยู่ในรูปแบบที่มีความเสี่ยงต่อการสูญเสียเงินต้นต่ำ และได้รับผลตอบแทนไม่สูงนักเมื่อเทียบกับการลงทุน เช่น การฝากในบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ บัญชีเงินฝากประจำ การซื้อสลากออมทรัพย์

ประโยชน์ของการออม

การออมอย่างสม่ำเสมอจะทำให้ผู้ออมมีเงินก้อนสะสมเก็บไว้ ซึ่งมีประโยชน์หลายประการ เช่น

1. ช่วยแบ่งเบาภาระเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน โดยไม่ต้องก่อหนี้หรือขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น
2. ช่วยลดความเสี่ยงที่จะมีปัญหาการเงิน เมื่อมีเหตุทำให้เงินที่มีไม่พอต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ก็สามารถนำเงินออมออกมาใช้ก่อนได้ ช่วยลดปัญหาเงินไม่พอใช้ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาการเงินได้
3. ช่วยทำให้ความฝันเป็นความจริง เงินออมที่มีอาจนำไปเป็นเงินทุนเพื่อทำกิจการของตนเอง เรียนเพิ่มทักษะ คอมพิวเตอร์ ภาษา หรือปริญญาโท เป็นเงินดาวน์บ้าน ดาวน์รถ หรือเพื่อสร้างครอบครัว เช่น เพื่อจัดงานแต่งงาน เพื่อการศึกษาบุตร เพื่อท่องเที่ยวกับครอบครัว

4. ช่วยสร้างโอกาสให้มีรายได้มากขึ้น เช่น นำเงินออมไปซื้อหุ้น พันธบัตร กองทุนรวม หรือนำไปลงทุนซื้อห้องแถวให้เช่า ก็มีโอกาที่จะทำให้เงินที่มีอยู่อกเงยมากขึ้น

เป้าหมายการออม

การออมไม่ต่างจากการทำเรื่องอื่นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน นอกจากจะเป็นประโยชน์ในการจัดทำแผนการเงินแล้ว ยังเป็นแรงผลักดันในการทำใหสำเร็จหรือไม่นำเงินออมไปใช้ในเรื่องอื่นก่อนถึงเป้าหมาย

เป้าหมายการออมสามารถตั้งได้หลายด้านและอาจมีหลาย ๆ เป้าหมายในเวลาเดียวกันได้ ซึ่งเป้าหมายการออมที่สำคัญมีดังนี้

- **เงินออมเพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน** เป็นเงินที่ออมไว้ใช้จ่ายหากเกิดเรื่องไม่คาดคิด เช่น อุบัติเหตุ เจ็บป่วย หรือรายได้ลดกะทันหัน ซึ่งควรมีเงินออมก้อนนี้อย่างน้อย 6 เท่าของรายจ่ายจำเป็นต่อเดือน

$$\text{เงินออมเพื่อฉุกเฉิน} = \text{รายจ่ายจำเป็นต่อเดือน} \times 6$$

สำหรับผู้ที่ยังไม่เคยมีเงินออมเพื่อฉุกเฉิน อาจเริ่มตั้งเป้าหมายที่ 3 เท่าของค่าใช้จ่ายจำเป็นต่อเดือนก่อน เพื่อเป็นกำลังใจในการออม แล้วค่อย ๆ ออมเพิ่มไปให้ถึงจำนวน 6 เท่าของรายจ่ายจำเป็นต่อเดือน และหากมีเหตุให้ต้องนำเงินออมเพื่อฉุกเฉินออกไปใช้ ควรหาเงินมาออมเพื่อให้เงินก้อนนี้กลับมาอยู่ในระดับเดิมโดยเร็ว

- **เงินออมเพื่อใช้จ่ายในยามชรา** เป็นเงินที่ออมไว้ใช้จ่ายในยามที่ไม่มีรายได้แล้ว หลายคนคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่จำนวนเงินที่ต้องใช้จ่ายในยามชรานั้นค่อนข้างสูง จึงออมเงินไว้เพื่อใช้จ่ายในยามชราตั้งแต่ตอนที่ยังมีรายรับอยู่

จำนวนเงินที่ต้องใช้ในยามชรา สามารถประมาณการอย่างคร่าว ๆ ได้ดังนี้

เงินที่ควรมี

= ค่าใช้จ่ายต่อเดือนในยามชรา $\times$ 12 เดือน $\times$ จำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิตหลังจากที่ไม่มีรายได้

- **เงินออมเพื่อค่าใช้จ่ายจำเป็นที่เป็นก้อนใหญ่** การวางแผนล่วงหน้าจะทำให้ทราบจำนวนเงินที่ต้องใช้จ่ายและวางแผนออมเงินได้ทันเวลา เช่น ค่าเทอมบุตร ค่าดาวน์บ้าน ค่าซ่อมบ้าน ซึ่งการวางแผนออมแต่เนิ่น ๆ จะทำให้เรามีเวลาพอสมควรที่จะทยอยออม และทำให้ยอดออมต่อครั้ง (เช่น ต่อเดือน) ไม่สูงเกินกำลัง ทำให้ออมเงินได้ง่ายขึ้น และไม่สร้างความรู้สึกกดดันจนเกินไป และเมื่อถึงเวลาที่ต้องจ่าย ค่าใช้จ่ายนั้นก็จะเป็นภาระและไม่ต้องกู้เงินเพื่อค่าใช้จ่ายเหล่านั้น

 **ตัวอย่าง** นาง ก ต้องจ่ายค่าเทอมของลูกจำนวน 12,000 บาทในอีก 6 เดือนข้างหน้า

$$\begin{aligned}\text{นาง ก ก็ควรออมเงินเดือนละ} &= \text{จำนวนเงินที่ต้องการใช้} \div \text{ระยะเวลา} \\ &= 12,000 \div 6 \\ &= 2,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

ดังนั้น นาง ก ควรออมเงินเดือนละ 2,000 บาทเพื่อให้มีเงินจ่ายค่าเทอมลูกจำนวน 12,000 บาทในอีก 6 เดือนข้างหน้า

เปรียบเทียบกับกรณีที่นาง ก มีเวลาเหลือเพียงแค่ 2 เดือน นาง ก จะต้องออมมากถึง 6,000 บาทต่อเดือน

- **เงินออมเพื่อการลงทุน** เป็นออมเงินเพื่อนำไปลงทุนให้เงินงอกเงย ซึ่งทำได้ตั้งแต่ลงทุนซื้อห้องแถวหรือเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้เช่า หรือลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งการลงทุนบางประเภทอาจต้องใช้เวลาในการลงทุน และการลงทุนมีความเสี่ยงต่าง ๆ เช่น การขาดทุน การได้ผลตอบแทนน้อยกว่าที่คาดหวัง ผู้ลงทุนจึงควรพิจารณาให้รอบคอบก่อนตัดสินใจลงทุน

- **เงินออมเพื่อของที่อยากได้** เป็นการออมเพื่อนำเงินไปใช้จ่ายในสิ่งที่ต้องการ เช่น ท่องเที่ยว ซื้อเครื่องเสียง เครื่องประดับสวย ๆ ซึ่งส่วนมากมักเป็นรายจ่ายไม่จำเป็น ดังนั้น

จึงควรออมเงินก่อนซื้อและไม่ควรก่อหนี้เพื่อซื้อของเหล่านี้ แต่ควรจะต้องตั้งเป้าหมายการออมเพื่อซื้อของเหล่านี้ให้ชัดเจน และหากออมเงินไม่ครบ ก็ไม่ควรซื้อ

- **เงินออมเพื่อปลดหนี้** เป็นการออมเพื่อนำเงินที่ได้ไปจ่ายหนี้เพิ่ม เพื่อลดจำนวนเงินต้นและดอกเบี้ย และทำให้จ่ายหนี้หมดได้เร็วขึ้น

นอกจากนี้ เราควรออมเงินอย่างน้อย **1 ใน 4 ของรายได้** หรือ 25% ของรายได้ เมื่อมีรายรับ ก็ควรออมทันทีโดยแบ่งไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ว่าเป็นเงินออมเพื่ออะไร แต่สำหรับผู้เริ่มต้นออมที่รู้สึกกดดันกับการออมเงิน 25% ของรายได้ อาจเริ่มออมที่ 10% ของรายได้ก่อน แล้วค่อย ๆ ออมเพิ่มขึ้น และควรออมอย่างสม่ำเสมอ

หลักการออมให้สำเร็จ

การออมสามารถทำได้หลายวิธี ผู้ออมอาจเลือกใช้วิธีการออมที่ตนเองถนัดและเหมาะสมกับรายรับ-รายจ่ายของตนเอง แต่ทั้งนี้ ควรมีหลักการออมดังนี้

1. **ออมก่อนใช้** เมื่อได้รับเงินมา ควรแบ่งเงินไปออมไว้ทันที เพราะหากใช้ก่อนออม สุดท้ายอาจไม่เหลือเงินออมตามที่ตั้งใจไว้

2. **แบ่งเงินเป็นส่วน ๆ** ตามเป้าหมายที่ต้องการใช้ เช่น เงินออมเพื่อฉุกเฉิน เงินออมเพื่อใช้จ่ายในยามชรา เงินออมเพื่อซื้อของที่อยากได้ และใช้เงินตามวัตถุประสงค์นั้น ๆ ไม่ปะปนกัน

ทั้งนี้ ควรเปิดบัญชีสำหรับออมเงินโดยเฉพาะ เพื่อแยกเงินที่ต้องการออมและเงินสำหรับใช้จ่ายออกจากกัน และอาจเพิ่มความยากในการถอนเงิน เช่น ไม่ทำบัตรเดบิต หรือฝากเงินไว้ในบัญชีที่จำกัดจำนวนครั้งในการถอน (ถ้าถอนเกินจำนวนครั้งที่กำหนดจะถูกปรับ) ยกเว้นบัญชีเงินออมเพื่อฉุกเฉินที่จะต้องถอนง่าย

3. **มีวินัยในการออม** โดยใช้เทคนิคการออมที่สนุกสนาน ทำได้ง่าย เพื่อสร้างแรงจูงใจในการออมให้ได้ตามที่ตั้งใจไว้ เช่น

- หยอดกระปุกก่อนออกจากบ้านวันละ 10 บาท

- ผูกการออมกับพฤติกรรมที่ชอบทำ เช่น เล่นเกมชั่วโมงละ 10 บาท
- ได้แบงก์ 50 มาเมื่อไหร่ ก็เก็บไว้ไปหยอดกระปุก ไม่นำมาใช้
- ไม่ชอบพกเหรียญเพราะมันหนัก พอได้เหรียญทอนมาก็หยอดกระปุก

ให้หมด

▪ ซื้อของไม่จำเป็นไปเท่าไร ก็ให้นำเงินมาออมเท่านั้น เช่น ถ้าซื้อของไม่จำเป็น 1,000 บาท ก็ต้องออมเงินให้ได้ 1,000 บาท

▪ ออมให้พอ ที่เหลือใช้ให้เรียบ คือ การตั้งเป้าหมายว่าจะออมเดือนละเท่าไร แล้วนำไปออมหรือลงทุนเท่าที่วางแผนไว้ เงินที่เหลือก็ใช้ได้ตามสบาย

- ตั้งคำสั่งหักเงินเดือนอัตโนมัติไปฝากเข้าบัญชีเงินออมหรือซื้อหุ้นสหกรณ์

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)

กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เป็นกองทุนสำหรับประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 – 60 ปี ซึ่งไม่อยู่ในระบบบำเหน็จบำนาญภาครัฐหรือเอกชนหรือกองทุนตามกฎหมายอื่นที่ได้รับเงินสมทบจากรัฐหรือนายจ้าง

หลักการออมเงินของ กอช.

หลักการออมแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เงินที่สมาชิกออม และเงินที่รัฐจ่ายสมทบ ซึ่งสมาชิกทุกคนไม่จำเป็นต้องส่งเงินสะสมเข้ากองทุนทุกเดือน ในกรณีที่ส่งเงินสะสมต้องไม่ต่ำกว่าครั้งละ 50 บาท สูงสุดไม่เกิน 13,200 บาทต่อปี และรัฐจะจ่ายสมทบให้ตามช่วงอายุ ดังนี้

ช่วงอายุ	15 – 30 ปี	30 – 50 ปี	50 – 60 ปี
จำนวนเงินที่จ่ายสมทบ	50% ของเงินสะสม (ไม่เกิน 600 บาทต่อปี)	80% ของเงินสะสม (ไม่เกิน 960 บาทต่อปี)	100% ของเงินสะสม (ไม่เกิน 1,200 บาทต่อปี)

ทั้งนี้ หากเดือนใดสมาชิกไม่ส่งเงินเข้ากองทุน รัฐก็จะไม่จ่ายสมทบให้เช่นกัน

การได้รับเงินคืนของ สมาชิก กอช.

1) กรณีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ (รวมทั้งสมาชิกที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป เมื่อครบระยะเวลา 10 ปี หรือลาออกเมื่ออายุครบ 60 ปี) หากคำนวณเงินบำนาญได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด จะได้รับเงินบำนาญตลอดชีวิต หากได้น้อยกว่าเกณฑ์จะได้รับเป็นเงินดำรงชีพเดือนละ 600 บาทจนกว่าเงินในบัญชีจะหมด

2) กรณีทุพพลภาพก่อนอายุครบ 60 ปี สามารถเลือกได้ว่าจะรับเงินที่สมาชิกสะสมเองพร้อมดอกผลทั้งจำนวนหรือบางส่วน โดยขอรับได้เพียงครั้งเดียว และเงินส่วนที่รัฐจ่ายสมทบพร้อมดอกผลจะจ่ายเป็นเงินบำนาญหลังอายุครบ 60 ปี หากยังมีเงินสะสมเหลืออยู่ในกองทุน ก็จะนำมาคำนวณการจ่ายบำนาญด้วย

3) กรณีลาออกจากกองทุน จะได้รับเงินที่สมาชิกส่งสะสมเองพร้อมดอกผลทั้งจำนวน แต่เงินส่วนที่รัฐสมทบจะตกเป็นของกองทุน

4) กรณีเสียชีวิต ผู้รับผลประโยชน์ที่สมาชิกแจ้งชื่อไว้จะได้รับเงินในบัญชีทั้งหมด

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 5 การออม

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 5 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

สินเชื่อ

สาระสำคัญ

หนี้เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของใครหลาย ๆ คน เพราะมักเป็นตัวช่วยในยามที่เกิดปัญหาการเงินฉุกเฉิน หรือทำให้ได้สิ่งที่ต้องการง่ายขึ้น แต่หากขาดความระมัดระวังและการไตร่ตรองที่ดี ก็อาจสร้างปัญหาขึ้นได้

ดังนั้น เมื่อเจอสถานการณ์ที่คิดว่าการก่อหนี้น่าจะเป็นทางออก ก็ควรคิดให้รอบคอบถึงความจำเป็นและความสามารถในการชำระหนี้ นอกจากนี้ หนี้ที่จะเกิดขึ้นนั้นควรเป็นหนี้ที่ดี คือเป็นหนี้ที่ช่วยสร้างรายได้ และเมื่อพร้อมที่จะก่อหนี้แล้ว ก็ควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสินเชื่อเพื่อสามารถเลือกสินเชื่อได้ตรงตามความต้องการ และมีวินัยทางการเงินเมื่อได้รับสินเชื่อเพื่อป้องกันไม่ให้นี้กลายเป็นปัญหาในภายหลัง หรือหากเมื่อหนี้เริ่มจะก่อปัญหา ก็ควรหาวิธีแก้ไขปัญหานี้เพื่อให้อยู่กับหนี้ได้อย่างมีความสุข

ตัวชี้วัด

1. บอกความหมายของ “หนี้ดี” และ “หนี้พื้ระวัง”
2. วิเคราะห์ความเหมาะสมก่อนตัดสินใจก่อหนี้
3. บอกวิธีการป้องกันปัญหาหนี้
4. บอกวิธีการแก้ไขปัญหานี้ด้วยตนเอง

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 การประเมินความเหมาะสมก่อนตัดสินใจก่อหนี้

เรื่องที่ 2 ลักษณะของสินเชื่อรายย่อย

เรื่องที่ 3 วิธีการป้องกันปัญหาหนี้

เรื่องที่ 4 วิธีการแก้ไขปัญหานี้ด้วยตนเอง

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 24 ชั่วโมง

สื่อประกอบการเรียนรู้

1. ชุดวิชาการเงินเพื่อชีวิต 1
2. หนังสือรู้รอบเรื่องการเงินของศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน

ตอน เป็นหนี้อย่างมีความสุข

3. เว็บไซต์ www.1213.or.th เฟซบุ๊ก www.facebook.com/hotline1213

เรื่องที่ 1 การประเมินความเหมาะสมก่อนตัดสินใจก่อนนี้

ท่ามกลางกระแสบริโภคนิยม มักมีสิ่งทีล่อตาล่อใจให้ซื้อของและใช้บริการต่าง ๆ ทั้งที่จำเป็นและไม่จำเป็น และยังในปัจจุบันการเข้าถึงสินเชื่อเพื่อให้ได้เงินมาจับจ่ายใช้สอยก็ไม่ใช่เรื่องยาก หากขาดการไตร่ตรองที่ดี ก็อาจทำให้เข้าสู่วังวนของปัญหาหนี้ได้โดยไม่รู้ตัว

หนี้อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทตามประโยชน์ที่จะได้รับ ดังนี้

1. **หนี้ดี** คือ หนี้ที่ช่วยสร้างรายได้และสร้างความมั่นคงในอนาคต เช่น หนี้เพื่อการศึกษา หนี้เพื่อการประกอบอาชีพ หนี้เพื่อที่อยู่อาศัย

2. **หนี้ฟุ้งระว้าง** คือ หนี้ที่เกิดจากการนำเงินไปซื้อของที่ไม่จำเป็นหรือของฟุ่มเฟือย และไม่สร้างรายได้ในอนาคต เช่น หนี้ที่เกิดจากการซื้อของใช้ราคาแพงเกินฐานะ หนี้ที่เกิดจากการพนัน

ประเมินความเหมาะสมก่อนตัดสินใจก่อนนี้

ก่อนที่จะเป็นหนี้ ควรไตร่ตรองให้ดีก่อน โดยมีหลักในการจัดลำดับการตัดสินใจก่อนเป็นหนี้ ดังนี้

1. พิจารณาความจำเป็น

1.1 **สิ่งที่จำเป็น** คือ สิ่งที่ต้องใช้ในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย

1.2 **สิ่งที่ไม่จำเป็น** คือ สิ่งทีหากไม่มีก็ยังสามารถดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้ หรือมีสิ่งอื่นทดแทนได้ เช่น ต้องการมีโทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ล่าสุด ทั้งทีเครื่องเดิมยังใช้ได้อยู่

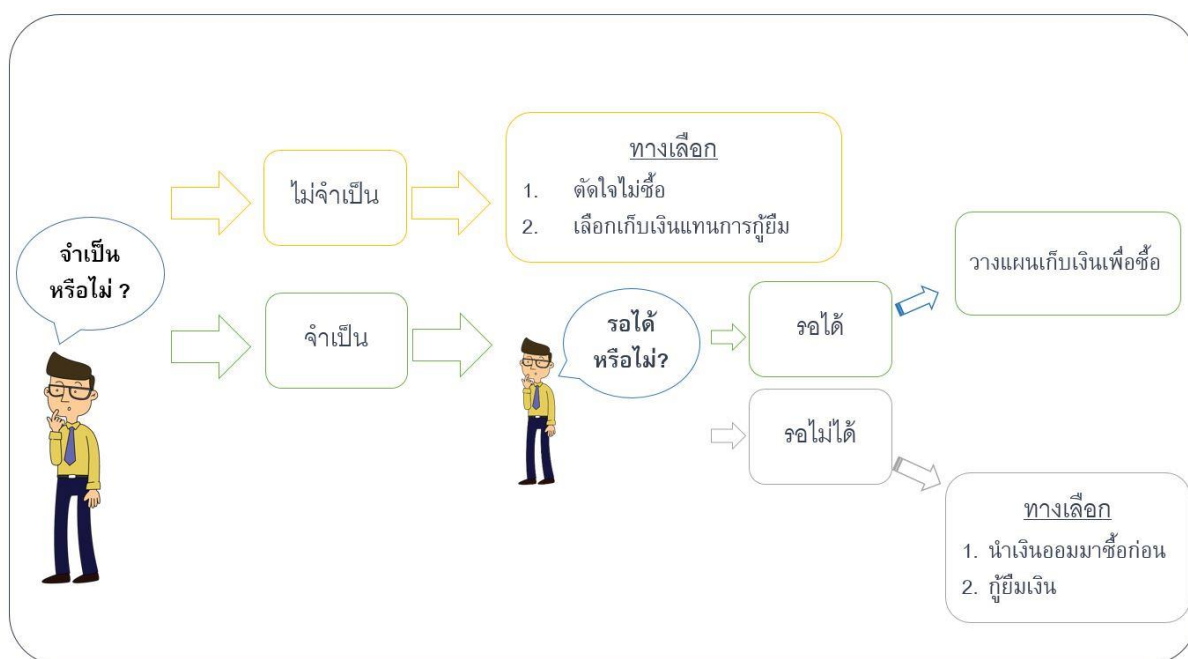
หากเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นแต่อยากได้ ก็ควรตั้งใจเก็บเงินให้ครบก่อนซื้อแทนการก่อหนี้ แต่หากเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็น ให้พิจารณาความเร่งด่วนเป็นลำดับถัดไป

2. **พิจารณาความเร่งด่วน** ไตร่ตรองดูว่าสามารถรอได้หรือไม่ มีความเร่งด่วนมากน้อยแค่ไหน

2.1 หากรอได้ ก็ค่อยวางแผนทยอยเก็บเงินจนครบแล้วค่อยซื้อ

2.2 หากรอไม่ได้ ก็ควรเลือกนำเงินออมเพื่อฉุกเฉินออกมาใช้แล้วรีบเก็บเงิน

เติมเข้าไปใหม่ หากไม่เพียงพอจึงค่อยกู้ยืม



3. ประเมินความสามารถในการชำระหนี้

นอกจากพิจารณาตามความจำเป็น และความเร่งด่วนแล้ว ควรต้องประเมินความสามารถในการชำระหนี้ด้วย โดยภาระหนี้ที่ต้องผ่อนต่อเดือน (หนี้เก่าบวกหนี้ใหม่) ไม่ควรเกิน 1 ใน 3 (33%) ของรายได้ต่อเดือน

ตัวอย่าง หากมีเงินเดือน 9,000 บาท ภาระหนี้ที่ต้องผ่อนต่อเดือนไม่ควรเกิน 3,000 บาท ($9,000 \div 3$) เพื่อให้สามารถชำระหนี้ได้โดยไม่กระทบกับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และทำให้สุขภาพจิตของตนเองดี ไม่ต้องเครียดว่าจะมีเงินพอใช้ตลอดทั้งเดือนหรือไม่ นอกจากนี้ หากเรามีหนี้มากในขณะที่ภาระค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันก็มีมากอยู่แล้ว อาจทำให้เรามีปัญหาการเงิน และต้องไปก่อหนี้เพิ่มขึ้นอีก

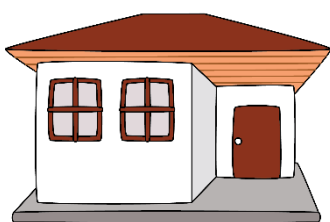
กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ประเมินความเหมาะสมก่อนการตัดสินใจก่อนนี้

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 2 ลักษณะของสินเชื่อรายย่อย

สินเชื่อรายย่อย เป็นสินเชื่อที่สถาบันการเงินให้แก่บุคคลธรรมดา เพื่อนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่คือนำไปใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการที่ไม่ได้นำไปใช้ประกอบธุรกิจ ในที่นี้จะขอกล่าวถึงสินเชื่อรายย่อยและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ช่วยให้ผู้ใช้บริการได้รับสินค้าและบริการก่อนได้ โดยยังไม่ต้องจ่ายเงินทั้งก้อนในทันที ดังนี้

1. สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย



เป็นสินเชื่อที่สถาบันการเงินให้เพื่อนำเงินไปใช้ในการจัดหาที่อยู่อาศัย เช่น ซื้อที่ดินและสร้างที่อยู่อาศัย ซื้อที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างต่อเติม ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย

ลักษณะของสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย

1) **วงเงิน** โดยทั่วไปสถาบันการเงินจะให้สินเชื่อประมาณ 80% ของมูลค่าหลักประกัน

2) **อัตราดอกเบี้ย** สถาบันการเงินแต่ละแห่งจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยแตกต่างกัน ซึ่งมักจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยผสมกันระหว่างอัตราดอกเบี้ยคงที่และอัตราดอกเบี้ยลอยตัว

อัตราดอกเบี้ยคงที่ คือ อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้เป็นตัวเลขคงที่แน่นอน

อัตราดอกเบี้ยลอยตัว คือ อัตราดอกเบี้ยที่เปลี่ยนแปลงไปตามต้นทุนของสถาบันการเงิน อัตราดอกเบี้ยลอยตัวที่เห็นได้บ่อย เช่น MRR (เอ็มอาร์อาร์) MLR (เอ็มแอลอาร์) MOR (เอ็มโออาร์) โดยอักษรย่อเหล่านี้มักตามด้วยเครื่องหมายบวก (+) หรือเครื่องหมายลบ (-) และตัวเลขต่อท้าย



ตัวอย่าง ธนาคารมั่งม้นกำหนดอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ดังนี้

- ปีที่ 1 - 3 คิดอัตราดอกเบี้ย 2.5% ต่อปี
- ปีที่ 4 เป็นต้นไป คิดอัตราดอกเบี้ย MRR - 1% ต่อปี

หมายความว่า ปีที่ 1 - 3 ธนาคารมั่งม้นกำหนดอัตราดอกเบี้ยแบบคงที่ ในขณะที่ ปีที่ 4 เป็นต้นไปกำหนดอัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัว

หากในปีที่ 4 ธนาคารมั่งม้นประกาศอัตราดอกเบี้ย MRR ไว้ที่ 7% อัตราดอกเบี้ยในปีที่ 4 จะเท่ากับ 6% ($7\% - 1\%$) หรือหากในปีที่ 5 อัตราดอกเบี้ย MRR กำหนดไว้ที่ 6% ในปี 5 อัตราดอกเบี้ยจะเท่ากับ 5% ($6\% - 1\%$)

3) วิธีการคิดดอกเบี้ย คิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (effective rate) ซึ่งเป็นการคิดดอกเบี้ยจากฐานเงินต้นที่ลดลง กล่าวคือ เมื่อเงินต้นลดดอกเบี้ยก็จะลดลงด้วย

4) การผ่อนชำระ ให้ระยะเวลาผ่อนนานแต่ไม่เกิน 30 ปี

ข้อควรรู้

1) เงินผ่อนชำระที่จ่ายไป จะนำไปหักดอกเบี้ยก่อน ที่เหลือจึงจะนำไปหักเงินต้น

2) ในช่วงที่คิดอัตราดอกเบี้ยเป็นแบบลอยตัว หากช่วงใดอัตราดอกเบี้ยปรับสูงขึ้น จำนวนเงินที่จ่ายในงวดนั้น ๆ อาจถูกนำไปหักเป็นดอกเบี้ยมากขึ้นและเหลือไปตัดเงินต้นน้อยลง

3) หากค้างชำระหรือชำระค่างวดล่าช้า อาจถูกคิดดอกเบี้ยในอัตราดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยปกติ ซึ่งจะทำให้ต้องจ่ายดอกเบี้ยเป็นจำนวนมาก เพราะธนาคารจะคิดดอกเบี้ยจากยอดเงินต้นคงค้างทั้งหมด ซึ่งหากลูกหนี้ยังคงชำระด้วยจำนวนเงินเท่าเดิมในงวดถัดไป เงินที่ลูกหนี้ชำระเข้าไปอาจไม่ครอบคลุมยอดเงินที่ต้องจ่ายทั้งหมด ส่งผลให้เงินต้นไม่ลดหรือลดน้อยมาก

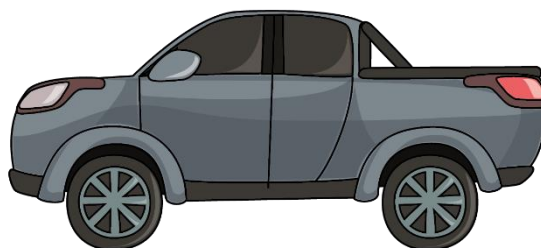
2. การเช่าซื้อ (Hire Purchase)

มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ โดยผู้เช่าซื้อทำสัญญากับผู้ให้เช่าซื้อว่าจะชำระค่าสินค้าเป็นงวด ๆ ตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่กำหนด โดยระหว่างนั้นผู้เช่าซื้อสามารถนำทรัพย์สินที่เช่าซื้อมาใช้งานได้ก่อน โดยที่กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังเป็นของผู้ให้เช่าซื้อจนกว่าจะจ่ายเงินครบตามสัญญาจึงจะโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นมาเป็นของผู้เช่าซื้อ เช่น การเช่าซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์

ลักษณะของการเช่าซื้อรถ

1) วงเงิน กรณีให้ผู้เช่าซื้อรถใหม่

ประมาณ 75 - 80% กรณีรถใช้แล้วจะขึ้นอยู่กับสภาพรถและราคาประเมินรถ



2) ระยะเวลาการผ่อนชำระ ประมาณ 12 - 72 เดือน

3) อัตราดอกเบี้ย ส่วนใหญ่จะกำหนดอัตราดอกเบี้ยคงที่ตลอดอายุสัญญา

4) วิธีการคิดดอกเบี้ย ส่วนใหญ่คิดดอกเบี้ยแบบเงินต้นคงที่ (flat rate) คือ คิดดอกเบี้ยจากเงินต้นทั้งจำนวนและระยะเวลาในการผ่อนชำระทั้งหมด จากนั้นผู้ให้เช่าซื้อจะนำดอกเบี้ยที่คำนวณได้มารวมกับเงินต้น แล้วหารด้วยจำนวนงวดที่จะผ่อนชำระ ซึ่งเงินที่ผ่อนชำระจะเท่ากันทุกงวด

ข้อควรรู้

1) หากผู้เช่าซื้อเคยค้างชำระ และงวดต่อมาชำระหนี้ไม่ครบคลุมยอดหนี้ คงค้างของงวดก่อน หรือไม่ครบคลุมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เรียกเก็บ อาจส่งผลให้เงินที่ชำระค่างวดนั้นไม่พอตัดเงินต้น และยังคงเป็นหนี้ค้างชำระซึ่งจะถูกคิดเบี้ยปรับและค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ในงวดถัดไปได้อีก (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 329 ระบุว่า หากเงินที่ลูกหนี้จ่ายเพื่อชำระหนี้ไม่เพียงพอ ให้นำเงินที่ลูกหนี้ชำระนั้นไปหักค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ก่อน แล้วจึงหักดอกเบี้ย ที่เหลือจึงนำไปหักเงินต้น)

2) หากผู้เช่าซื้อต้องการชำระค่าเช่าซื้อทั้งหมดเพื่อปิดบัญชีก่อนครบกำหนด ผู้ให้เช่าซื้อต้องให้ส่วนลดแก่ผู้เช่าซื้อในอัตราไม่น้อยกว่า 50% ของดอกเบี้ยเช่าซื้อที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ โดยให้คิดคำนวณตามมาตรฐานการบัญชีว่าด้วยเรื่องสัญญาเช่า

3) ผู้ให้เช่าซื้อสามารถบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้ หากผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ 3 งวดติดกัน อย่างไรก็ตาม ผู้ให้เช่าซื้อต้องมีหนังสือบอกกล่าวผู้เช่าซื้อให้ชำระหนี้ที่ค้างชำระภายใน 30 วันนับจากวันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือ หากเลยกำหนดและผู้เช่าซื้อยังไม่มาชำระ ผู้ให้เช่าซื้อจึงจะมีสิทธิบอกเลิกสัญญาและดำเนินการนำรถกลับคืนได้ แต่หากผู้เช่าซื้อได้นำเงินไปชำระครบถ้วนภายในระยะเวลาที่ผู้ให้เช่าซื้อกำหนดไว้ ผู้ให้เช่าซื้อไม่มีสิทธิที่จะยึดรถคืนจากผู้เช่าซื้อ

4) การยึดรถจะใช้กำลังขู่เข็ญหรือทำร้ายร่างกายไม่ได้ หากมีการกระทำได้กล่าวให้แจ้งความดำเนินคดีที่สถานีตำรวจ และร้องเรียนตาม พ.ร.บ. การทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ซึ่งมีหน่วยงานที่มีหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน ได้แก่ กรมการปกครอง สถานีตำรวจท้องที่ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กองบัญชาการตำรวจนครบาล ที่ทำการปกครองจังหวัด และที่ว่าการอำเภอ



ข้อควรระวัง

กรณีมีผู้อ้างตัวว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของสถาบันการเงินหรือบริษัทที่เป็นผู้ให้เช่าซื้อรถมาติดต่อ ผู้เช่าซื้อควรขอตรวจสอบเอกสารแสดงตนว่าเป็นผู้รับมอบอำนาจจริงหรือไม่ เช่น ใบรับมอบอำนาจ บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ และโทรศัพท์ติดต่อผู้ให้เช่าซื้อโดยตรงว่ามีการมอบอำนาจให้บุคคลตามที่กล่าวอ้างมายึดรถจริงหรือไม่ด้วย รวมถึงตรวจสอบประวัติการค้างชำระของตนเองว่าได้เข้าสู่กระบวนการยึดรถแล้วหรือไม่ อย่างไร

5) หลังจากผู้ให้เช่าซื้อยึดรถไปแล้ว ก่อนที่จะนำรถออกขาย ต้องแจ้งผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกัน (ถ้ามี) ทราบล่วงหน้าเป็นหนังสือไม่น้อยกว่า 7 วัน เพื่อให้ผู้เช่าซื้อใช้สิทธิซื้อรถคืน หากผู้เช่าซื้อไม่ใช้สิทธิ ผู้ให้เช่าซื้อก็จะนำออกประมูลขาย

- หากขายได้ราคามากกว่ายอดหนี้ที่ค้างชำระ ผู้ให้เข้าซื้อต้องคืนเงินส่วนเกินให้แก่ผู้เข้าซื้อ

- หากขายได้ราคาน้อยกว่ายอดหนี้ที่ค้างชำระ ผู้เข้าซื้อยังต้องชำระหนี้ส่วนต่างให้แก่ผู้ให้เข้าซื้อจนครบจำนวน

6) แม้ว่าจะรถจะให้ความสะดวกสบายแต่ก็มีค่าใช้จ่ายมากมายตามมา นอกเหนือไปจากค่าผ่อนรถในแต่ละเดือน ถ้ายังไม่มั่นใจว่าจะรับมือกับค่าใช้จ่ายได้ก็ควรชะลอการซื้อรถออกไปก่อน และใช้เวลาช่วงที่ยังไม่พร้อมนี้เก็บเงินดาวน์เพิ่มขึ้นเพื่อจะได้ลดภาระค่าผ่อนชำระในอนาคต



3. สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ



เป็นสินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่ต้องใช้หลักประกัน เป็นการให้กู้เพื่อนำไปใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค แต่ไม่รวมถึงการให้เข้าซื้อและลีสซิ่งรถยนต์หรือจักรยานยนต์ สินเชื่อเพื่อการศึกษา สินเชื่อเพื่อการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ สินเชื่อเพื่อรักษาพยาบาล สินเชื่อเพื่อสวัสดิการพนักงาน

ในปัจจุบันสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ มี 3 รูปแบบ คือ

1) **เข้าซื้อสินค้ารายชิ้น** ผู้ให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลจะออกบัตรสมาชิกให้หรือที่มักเรียกกันว่า “บัตรผ่อนสินค้า” เพื่อนำไปใช้เมื่อต้องการซื้อสินค้าและบริการจากร้านค้าร่วมรายการ จากนั้นทยอยชำระคืนเป็นรายเดือน

2) รับเงินสดทั้งก้อนแล้วทยอยผ่อนชำระคืนเป็นรายเดือน เหมาะกับผู้ที่ต้องการเงินไปใช้จ่ายเป็นก้อน

3) วงเงินสำรองพร้อมใช้ผ่านบัตรเครดิตเงินสด หลังจากที่ได้รับอนุมัติวงเงินสินเชื่อแล้ว ผู้ถือบัตรสามารถเบิกถอนเงินออกมาใช้ได้ตลอดเวลา

ลักษณะของสินเชื่อบุคคลภายใต้การกำกับ

1) คุณสมบัติผู้สมัคร เป็นบุคคลที่ผู้ให้สินเชื่อพิจารณาแล้วเห็นว่ามีฐานะทางการเงินเพียงพอที่จะชำระหนี้ได้

2) วงเงิน ไม่เกิน 5 เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน หรือของกระแสเงินสดหมุนเวียนในบัญชีเงินฝากเฉลี่ยย้อนหลังไม่น้อยกว่า 6 เดือน

3) อัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียม รวมกันแล้วไม่เกิน 28% ต่อปี นอกจากนี้ อาจเรียกเก็บค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ผู้ประกอบการธุรกิจได้จ่ายให้แก่บุคคลภายนอก เช่น ค่าใช้จ่ายติดตามทวงถามหนี้

4) วิธีการคิดดอกเบี้ย คิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก

ก่อนตัดสินใจขอสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ควรสำรวจความพร้อมของตนเองก่อน ดังนี้

- เลือกใช้บริการจากสถาบันการเงินหรือบริษัทที่ได้รับอนุญาต เนื่องจากมีข้อดีหลายประการ ได้แก่ ได้รับเงินกู้เต็มจำนวน ดอกเบี้ยถูกกว่าเงินกู้นอกระบบ และมีหน่วยงานทางการกำกับดูแล

- ศึกษาและเปรียบเทียบข้อมูลเรื่องอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ก่อนเลือกใช้บริการ

- ระมัดระวังโฆษณาที่ระบุในทำนองว่า “ดอกเบี้ยต่อเดือนน้อยนิด” แต่ต้องดูว่าอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวใช้หน่วยอะไร เช่น ถ้าเป็นอัตราต่อเดือน ให้คูณ 12 จึงจะได้อัตราดอกเบี้ยต่อปี

- อย่าใช้บริการเพียงเพราะต้องการของแถม

4. บัตรเครดิต

เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์หรือผู้ประกอบการกิจบัตรเครดิต (ผู้ออกบัตร) เพื่อให้ผู้บริโภค (ผู้ถือบัตร) นำไปใช้ชำระค่าสินค้าและบริการแทนเงินสด โดยไม่ต้องพกเงินสดจำนวนมาก หรือทำรายการซื้อสินค้าและบริการแบบออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งผู้ออกบัตรจะจ่ายเงินให้กับร้านค้าไปก่อน และผู้ถือบัตรสามารถใช้บัตรเครดิตเบิกถอนเงินสดออกมาใช้ในยามฉุกเฉินได้ด้วย โดยไม่เกินวงเงินที่ผู้ออกบัตรกำหนดไว้ และจะถูกเรียกเก็บเงินพร้อมดอกเบี้ย (ถ้ามี) จากผู้ออกบัตรตามระยะเวลาที่กำหนด



ลักษณะสำคัญของบัตรเครดิต

- 1) คุณสมบัติผู้สมัคร มีรายได้ไม่น้อยกว่า 15,000 บาทต่อเดือนหรือมีเงินฝากหรือสินทรัพย์ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) กำหนด
- 2) วงเงิน ไม่เกิน 5 เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
- 3) อัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียม รวมกันแล้วไม่เกิน 20% ต่อปี หรือขึ้นกับประเภทเงินฝากหรือสินทรัพย์ตามเกณฑ์ที่ ธปท. กำหนด
 - หากชำระหนี้บัตรเครดิตตรงเวลาและเต็มจำนวน จะได้รับระยะเวลาปลอดดอกเบี้ยฯ ประมาณ 45 – 55 วัน
 - หากชำระหนี้บัตรเครดิตล่าช้า ชำระขั้นต่ำ หรือชำระบางส่วน จะถูกคิดดอกเบี้ยฯ

- กรณีเบิกถอนเงินสดด้วยบัตรเครดิตจะไม่มีช่วงเวลาปลอดดอกเบี้ยและถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียมได้อีกไม่เกิน 3% ของจำนวนเงินสดที่ถอน และภาษีมูลค่าเพิ่ม 7% ของค่าธรรมเนียมการเบิกถอน

4) วิธีการคิดดอกเบี้ยฯ เป็นการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก

ข้อควรรู้ ควรชำระเต็มจำนวนและตรงเวลา แต่หากไม่สามารถชำระเต็มจำนวนได้ ก็ต้องชำระหนี้ขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 10% ของยอดหนี้คงค้างในแต่ละงวด (ผู้ออกบัตรจะกำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำไว้ด้วย เช่น ชำระขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 10% ของยอดหนี้คงค้างแต่ต้องไม่น้อยกว่า 1,000 บาท)

เรื่องที่ 3 วิธีการป้องกันปัญหาหนี้

เมื่อได้รับอนุมัติสินเชื่อแล้ว จะต้องปฏิบัติตนเองให้มีวินัยทางการเงินอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันไม่ให้นี้สร้างปัญหาให้แก่ตนเอง ดังนี้

1. ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจขอสินเชื่อจริง ๆ เช่น กู้มาประกอบอาชีพ ก็ไม่แบ่งเงินไปทำอย่างอื่น เพราะอาจทำให้เหลือเงินไม่พอที่จะทำในสิ่งที่ตั้งใจและมีประโยชน์
2. จ่ายเงินให้ตรงเวลาและตามเงื่อนไข เพื่อจะได้ไม่เสียค่าปรับกรณีชำระล่าช้า หรือถูกคิดค่าติดตามทวงถามหนี้ นอกจากนี้ ควรศึกษาเงื่อนไขและค่าธรรมเนียมของสินเชื่อนั้น ๆ ด้วย
3. ตรวจสอบความถูกต้องเมื่อได้รับใบแจ้งหนี้และใบเสร็จรับเงิน เช่น ยอดเงินถูกต้องหรือไม่ หากพบว่าไม่ถูกต้อง ควรรีบแจ้งเจ้าหน้าที่โดยเร็ว
4. ชำระหนี้เมื่อมีเงินก้อน จะช่วยลดภาระหนี้ได้ (แต่ต้องมั่นใจว่าไม่เสียค่าปรับหากชำระหนี้ก่อนกำหนด หรือถ้ามีค่าปรับ ต้องดูก่อนว่าคุ้มกับดอกเบี้ยที่ประหยัดได้หรือไม่)
5. แจ้งเจ้าหน้าที่ให้ทราบทุกครั้งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ เพื่อป้องกันการขาดการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน
6. หากจะก่อหนี้เพิ่มอีก อย่าลืมตรวจสอบภาระหนี้ที่ต้องผ่อนต่อเดือน ไม่ควรเกิน 1 ใน 3 (33%) ของรายได้ต่อเดือน เพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถชำระหนี้ได้ หากเกินแล้วควรชะลอการก่อหนี้ไว้ก่อน

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 วิธีการป้องกันปัญหาหนี้

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 4 วิธีการแก้ปัญหาหนี้ด้วยตนเอง

ในขณะที่เริ่มต้นเป็นหนี้ มีคนจำนวนไม่น้อยที่ขาดการวางแผนและการมีวินัยทางการเงิน ทำให้ไปสร้างภาระหนี้ใหม่เพิ่มอีกเรื่อย ๆ นานวันเข้าภาระหนี้ก็เพิ่มขึ้นจนกลายเป็นหนี้ล้นพ้นตัว ดังนั้น หากพบปัญหาหนี้ที่เริ่มสร้างปัญหา ก็ไม่ควรรอช้าที่จะจัดการหนี้ก่อนที่จะสายเกินไป

แนวทางการแก้ไขปัญหานี้

1. ยอมรับว่าตนเองเป็นหนี้ และมีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหานี้
2. สำรวจภาระหนี้ทั้งหมด เพื่อรวบรวมรายละเอียดหนี้ที่มีทั้งหมด ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่าตนเองมีหนี้อะไรบ้าง จำนวนเท่าไร
3. จัดลำดับความสำคัญของหนี้ที่ต้องชำระ เมื่อทราบจำนวนหนี้ทั้งหมดที่ตนเองมีแล้ว การจัดลำดับการปลดหนี้จะทำให้จัดการหนี้ให้หมดไปได้ง่ายขึ้น โดยอาจใช้วิธีจัดลำดับหนี้ที่ต้องชำระดังนี้
 - กำจัดหนี้แพงก่อน ในกรณีที่อัตราดอกเบี้ยต่างกันมาก ให้เลือกจ่ายหนี้ที่อัตราดอกเบี้ยสูงก่อน เช่น หนี้บัตรเครดิต เพื่อป้องกันดอกเบี้ยที่อาจพอกพูนอย่างรวดเร็ว
 - จ่ายหนี้ก้อนเล็กก่อน ในกรณีที่หนี้มีอัตราดอกเบี้ยเท่ากันหรือไม่แตกต่างกันมาก ให้เลือกจ่ายหนี้ที่มีมูลค่าน้อยก่อน เพื่อลดจำนวนรายการหนี้ให้น้อยลงเมื่อเห็นจำนวนบัญชีหรือเจ้าหนี้ลดลงเรื่อย ๆ ก็จะมีกำลังใจเพิ่มขึ้นในการปลดหนี้ก้อนที่เหลือต่อไป
4. มองหาวิธีการแก้ไขปัญหานี้ ซึ่งหากเป็นปัญหานี้ที่ไม่ถึงขั้นล้นพ้นตัวก็สามารถปลดหนี้ด้วยตนเองได้ แต่หากปัญหานี้มันมากเกินไปจนจะจัดการก็ควรเจรจากับเจ้าหนี้

การแก้ไขปัญหาหนี้ด้วยตนเอง

สำหรับผู้ที่มีปัญหาหนี้ แต่ยังไม่ถึงขั้นล้มละลาย การปลดหนี้ด้วยตนเองจึงเป็นเรื่องที่ไม่ยากเกินไป เริ่มต้นง่าย ๆ ดังนี้

1. ลดรายจ่าย โดยเริ่มต้นจากการหาข้อบกพร่องในการใช้จ่ายของตนเองก่อน ว่า ตนเองหมดเงินไปกับค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง ซึ่งอาจเริ่มจากการจดบันทึกในแต่ละวัน แล้วมาดูว่ามีค่าใช้จ่ายอะไรที่พอจะงดหรือลดลงได้บ้าง เช่น ค่าหจย ค่าบุหรื ค่ากินเลี้ยงสังสรรค์ เมื่อลดค่าใช้จ่ายได้ ก็จะมีเงินออมมากขึ้น หรือนำเงินไปจ่ายหนี้ได้มากขึ้น

2. เพิ่มรายได้ อาจหารายได้เสริม หรือเปลี่ยนงานอดิเรกให้กลายเป็นรายได้ เช่น ทำขนมขาย รับสอนพิเศษ เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นจะช่วยให้สามารถชำระหนี้ได้เพิ่มขึ้น

3. สำนวณสินทรัพย์ที่มี และขายสินทรัพย์ที่ไม่จำเป็น เพื่อนำเงินไปชำระหนี้ อย่างไรก็ตาม หากเป็นสินทรัพย์หรืออุปกรณ์ในการประกอบอาชีพและมีความจำเป็นต้องใช้ ก็ไม่ควรจะขาย เพราะจะยิ่งกระทบต่อการเพิ่มรายได้

4. ตั้งเป้าหมายปลดหนี้ ปลดหนี้ในที่นี้หมายถึง มุ่งมั่นตั้งใจและเพิ่มความพยายามในการใช้หนี้ให้หมดโดยเร็ว แต่ยังคงชำระหนี้อื่น ๆ ตามกำหนดเพื่อรักษาประวัติเครดิตที่ดีเอาไว้ อย่างไรก็ตาม อย่านำเงินไปใช้หนี้หมดจนไม่มีเงินเก็บออม เพราะหากมีเหตุฉุกเฉินต้องใช้เงิน อาจต้องหันกลับไปเป็นหนี้อีก จึงควรใช้หนี้และออมไปพร้อม ๆ กัน

5. ติดตามอย่างใกล้ชิด ว่าสามารถทำได้ตามเป้าหมายหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามแผน อาจหาทางปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อปลดหนี้ได้แล้วก็ไม่ควรกลับไปก่อหนี้อีกแต่หาทางปลดภาระหนี้ก้อนอื่น ๆ ต่อไป (ถ้ามี) และสะสมเงินออมให้มีมากขึ้นเพื่อไว้ใช้ในยามจำเป็น

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 วิธีการแก้ปัญหานี้ด้วยตนเอง

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 4 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

บัญญัติ 8 ประการ เพื่อเป็นหนึ่อย่างเป็นสุข

1. **ก่อหนี้เมื่อจำเป็น** ควรเลือกก่อหนี้ที่ดี และต้องเป็นหนี้ที่เกิดจากความจำเป็นมากกว่าความต้องการหรือความอยากได้
2. **ไม่เน้นตามกระแส** ไม่ควรเป็นหนี้เพื่อนำไปซื้อของฟุ่มเฟือยที่ไม่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เพราะจะยิ่งทำให้สร้างหนี้เกินความจำเป็น
3. **ไม่ดีแน่ถ้าภาระหนี้เกิน 1 ใน 3 ของรายได้ต่อเดือน** เมื่อใดที่จะก่อหนี้ควรดูความสามารถในการผ่อนชำระของตนเองด้วย โดยภาระผ่อนหนี้ที่มีอยู่ (ถ้ามี) บวกกับภาระผ่อนหนี้ใหม่ เมื่อรวมกันแล้วไม่ควรเกิน 1 ใน 3 (33%) ของรายได้ต่อเดือน
4. **อ่านและถามก่อนเซ็นสัญญา** ในการทำสัญญาเงินกู้ ก่อนที่จะเซ็นชื่อในสัญญา ต้องอ่านสาระสำคัญและทำความเข้าใจเงื่อนไขการให้กู้ยืม เช่น จำนวนเงินที่กู้ยืมทั้งที่เป็นตัวเลขและตัวอักษรต้องตรงกัน ระยะเวลาการกู้ อัตราดอกเบี้ย เงื่อนไขการผิदनัดชำระหนี้ และเงื่อนไขการชำระหนี้
5. **ใช้เงินกู้ที่ได้มาตามวัตถุประสงค์** เมื่อได้สินเชื่อมาก็ควรใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ ไม่นำไปใช้นอกกลุ่มนอกทาง
6. **จ่ายตรงตามเวลา** การชำระหนี้ล่าช้าอาจสร้างภาระค่าใช้จ่ายมากเกินไป เช่น ดอกเบี้ยหรือค่าปรับกรณีชำระล่าช้า ค่าติดตามทวงถามหนี้
7. **รีบเจรจาก่อนหนี้ท่วม** ลูกหนี้ที่ไม่ค่อยมีวินัย เช่น ผ่อนบ้าง ไม่ผ่อนบ้าง ผ่อนไม่ตรงกำหนดบ้าง อาจส่งผลให้ภาระหนี้สูงขึ้นเรื่อย ๆ หากมีปัญหากับการชำระหนี้ ควรรีบเจรจากับเจ้าหนี้เพื่อหาทางออกแก้ไขปัญหา
8. **ไม่ติดบ่วงหนี้นอกระบบ** เพราะนอกจากดอกเบี้ยสูงเกินไปแล้ว หากไม่ชำระอาจถูกทวงหนี้โหดได้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

สิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้บริการทางการเงิน

สาระสำคัญ

ผู้ให้บริการทางการเงินมีสิทธิที่พึงตระหนัก 4 ประการเพื่อให้สามารถเลือกใช้ บริการทางการเงินได้อย่างเหมาะสมและตรงกับความต้องการของตนเอง และยังมีหน้าที่ที่ควร ปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบอีก 5 ประการเพื่อลดความเสี่ยงและความเสียหายที่อาจเกิดจากการ ใช้บริการทางการเงิน รวมถึงรู้จักบทบาทหน้าที่ของศูนย์คุ้มครองผู้ให้บริการทางการเงิน (ศคง.) และหน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียนอื่น ๆ

ตัวชี้วัด

1. บอกสิทธิของผู้ใช้บริการทางการเงิน
2. บอกหน้าที่ของผู้ให้บริการทางการเงิน
3. บอกบทบาทหน้าที่ของศูนย์คุ้มครองผู้ให้บริการทางการเงิน (ศคง.) และ หน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียนอื่น ๆ
4. บอกขั้นตอนการร้องเรียน
5. บอกหลักการเขียนหนังสือร้องเรียน

ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ 1 สิทธิของผู้ใช้บริการทางการเงิน
- เรื่องที่ 2 หน้าที่ของผู้ให้บริการทางการเงิน
- เรื่องที่ 3 บทบาทศูนย์คุ้มครองผู้ให้บริการทางการเงิน (ศคง.) และหน่วยงานที่ รับเรื่องร้องเรียนอื่น ๆ
- เรื่องที่ 4 ขั้นตอนการร้องเรียนและหลักการเขียนหนังสือร้องเรียน

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 10 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดวิชาการเงินเพื่อชีวิต 1
2. หนังสือรู้รอบเรื่องการเงินของศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน

ตอน รู้หน้าที่ รักษาสิทธิ เข้าใจผลิตภัณฑ์การเงิน

3. เว็บไซต์ www.1213.or.th เฟซบุ๊ก

www.facebook.com/hotline1213

เรื่องที่ 1 สิทธิของผู้ใช้บริการทางการเงิน

ปัจจุบันผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินมีความหลากหลาย ซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไปตามพัฒนาการทางเทคโนโลยี ผู้ใช้บริการทางการเงินจึงควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินต่าง ๆ รวมทั้งสิทธิและหน้าที่ในการเป็นผู้ใช้บริการทางการเงินเพื่อให้สามารถเลือกใช้บริการอย่างมั่นใจ ตรงกับความต้องการ ไม่เสียสิทธิที่พึงได้ และเป็นผู้ใช้บริการทางการเงินที่ทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมและได้รับประโยชน์สูงสุด โดยผู้ให้บริการทางการเงินมีสิทธิ 4 ประการ ดังนี้

1. สิทธิที่จะได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง (right to be informed) ผู้ใช้บริการทางการเงินมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับบริการที่สนใจ โดยเจ้าหน้าที่สถาบันการเงินต้องอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และเงื่อนไขต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ชัดเจน และครบถ้วนเพียงพอต่อการตัดสินใจในการใช้บริการ เช่น ลักษณะสำคัญของผลิตภัณฑ์ ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ความเสี่ยง ค่าปรับ ค่าธรรมเนียม ตลอดจนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเมื่อไม่ทำตามเงื่อนไข และการใช้สื่อทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการขายต้องไม่ชวนเชื่อเกินจริง ไม่ทำให้ผู้ใช้บริการเข้าใจผิด

เมื่อได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนแล้ว ผู้ใช้บริการทางการเงินก็ควรพิจารณา ตรวจสอบ และสอบถามรายละเอียดให้แน่ใจก่อนตัดสินใจใช้บริการ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์และบริการที่เหมาะสมและตรงความต้องการของผู้ใช้บริการ

2. สิทธิที่จะเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และบริการได้อย่างอิสระ (right to choose) เจ้าหน้าที่สถาบันการเงินสามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการอื่น ๆ ควบคู่กับผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริการทางการเงินต้องการ แต่ผู้บริการทางการเงินควรเลือกผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่ต้องการจริง ๆ เท่านั้น โดยคำนึงถึงความจำเป็น ประโยชน์ที่ได้รับ ความคุ้มค่า รวมถึงความสามารถในการชำระค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง หากผู้บริการไม่ต้องการผลิตภัณฑ์และบริการที่เจ้าหน้าที่เสนอขาย ก็สามารถปฏิเสธได้

3. สิทธิที่จะร้องเรียนเพื่อความเป็นธรรม (right to be heard)

หากผู้ใช้บริการทางการเงินพบว่าตนเองได้รับการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องหรือถูกเอาเปรียบ เช่น ได้รับข้อมูลที่ผิด ไม่ครบถ้วน ถูกบังคับให้ซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ไม่ต้องการ ถูกทำให้เข้าใจผิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ คำนวณดอกเบี้ยผิด ก็สามารถร้องเรียนไปยังสถาบันการเงินที่ใช้บริการ และหากยังไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็สามารถร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่กำกับดูแลได้

4. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาค่าชดเชยหากเกิดความเสียหาย (right to redress)

ผู้ใช้บริการทางการเงินมีสิทธิได้รับการชดเชยตามความเหมาะสม หากพิสูจน์แล้วว่าเป็นความผิดพลาดของสถาบันการเงิน เช่น ไม่ได้ปฏิบัติตามแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข้อมูลหรือการเสนอขายผลิตภัณฑ์ทางการเงิน หรือปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการเงินอย่างไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะจงใจหรือประมาทเลินเล่อ เป็นเหตุให้ผู้ใช้บริการได้รับความเสียหาย เช่น เจ้าหน้าที่ธนาคารขโมยเงินฝากจากบัญชี ระบบไม่ตัดเงินจากบัญชีทำให้มียอดหนี้ค้างชำระ แต่ผู้ใช้บริการทางการเงินจะไม่ได้การชดเชยหากความผิดพลาดนั้นเกิดจากผู้ใช้บริการเอง เช่น ฝากสมุดบัญชีไว้กับเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อทำรายการแทน โอนเงินจากเครื่องเอทีเอ็มไปผิดบัญชีหรือใส่ตัวเลขจำนวนเงินผิด

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 สิทธิของผู้ใช้บริการทางการเงิน

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 2 หน้าที่ของผู้ใช้บริการทางการเงิน

นอกจากสถาบันการเงินต้องให้บริการด้วยความรับผิดชอบแล้ว ผู้ใช้บริการทางการเงินยังมี “หน้าที่” ที่ควรปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบเพื่อลดความเสี่ยงและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้บริการทางการเงิน โดยหน้าที่ของผู้ใช้บริการทางการเงินมีดังนี้

1. **วางแผนการเงิน** เพื่อจัดการรายจ่ายให้เหมาะสมกับรายรับ ซึ่งจะทำให้ทราบฐานะทางการเงินของตนเอง และหากมีปัญหาทางการเงิน ก็จะสามารถมองเห็นสัญญาณและวางแผนรับมือกับปัญหาล่วงหน้าได้
2. **ติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ** เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกใช้บริการให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของตนเอง นอกจากข่าวสารเกี่ยวกับบริการทางการเงินแล้ว ภัยทางการเงินก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ผู้ให้บริการทางการเงินไม่ควรละเลย เพราะการติดตามข่าวสารจะทำให้เข้าใจและรู้ทันรูปแบบการหลอกลวงของมิจฉาชีพ และสามารถป้องกันตัวเองจากมิจฉาชีพได้
3. **ศึกษารายละเอียดและเปรียบเทียบข้อมูลก่อนเลือกใช้** จะทำให้เข้าใจลักษณะของผลิตภัณฑ์และบริการ เงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง ผลประโยชน์ที่จะได้รับ ความเสี่ยง และต้องไม่ลืมที่จะเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ที่สนใจจากหลาย ๆ แหล่ง เช่น สถาบันการเงิน ผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (non-bank) เพื่อเลือกสิ่งที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของตนเองมากที่สุด เช่น สอบถามพนักงาน อ่านและทำความเข้าใจหนังสือชี้ชวนหรือเอกสารสรุปข้อมูลสำคัญประกอบการเสนอขายผลิตภัณฑ์ (fact sheet) เพื่อเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์



รู้หรือไม่ว่า

fact sheet ช่วยคุณได้อย่างไร

fact sheet หรือเอกสารสรุปข้อมูลสำคัญของผลิตภัณฑ์ คือ ข้อมูลที่สถาบันการเงินจัดทำขึ้นเพื่อเปิดเผยให้ลูกค้าได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงิน โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ทางการเงินบางประเภทที่มีความซับซ้อน เช่น สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย

บัญชีเงินฝากแบบขั้นบันได

มีอะไรอยู่ใน fact sheet

1. ลักษณะสำคัญของผลิตภัณฑ์ เช่น ประเภทของผลิตภัณฑ์ อัตราดอกเบี้ย วิธีคิดดอกเบี้ย
2. ค่าบริการหรือค่าธรรมเนียมที่สถาบันการเงินอาจเรียกเก็บจากการซื้อผลิตภัณฑ์หรือใช้บริการเหล่านี้
3. เงื่อนไขและข้อกำหนดที่ควรทราบ

fact sheet จะเป็นตัวช่วยที่ทำให้คุณรู้จักผลิตภัณฑ์นั้น ๆ มากขึ้น และยังสามารถใช้เปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกันของสถาบันการเงินอื่น ๆ จึงช่วยให้คุณตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์ได้ง่าย และตรงกับความต้องการด้วย

อ่าน fact sheet ทุกครั้งก่อนตัดสินใจ เพื่อประโยชน์สูงสุดของคุณเอง

นอกจากนี้ ก่อนลงนามหรือเซ็นชื่อในสัญญาทำธุรกรรมใด ๆ ผู้ใช้บริการทางการเงินควรอ่านรายละเอียดสัญญาให้ถี่ถ้วน และต้องเข้าใจเงื่อนไขของสัญญาก่อนลงนาม หากไม่เข้าใจ ให้สอบถามเจ้าหน้าที่ เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นภายหลัง

4. ตรวจสอบความถูกต้องของธุรกรรมทางการเงินทุกครั้ง เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่สำคัญ เช่น ชื่อบัญชี เลขที่บัญชี จำนวนเงิน หากพบว่าไม่ถูกต้อง ควรรีบแจ้งเจ้าหน้าที่ทันที

5. ชำระหนี้เมื่อเป็นหนี้ ก่อนก่อนหนี้ให้ดูความสามารถในการชำระหนี้ของตนเอง ซึ่งหากมีความจำเป็นและสามารถผ่อนชำระไหว ก็สามารถก่อนหนี้ได้ และเมื่อเป็นหนี้แล้ว ผู้ใช้บริการทางการเงินมีหน้าที่ที่จะต้องชำระหนี้นั้น หากไม่ชำระหนี้ นอกจากจะทำให้หนี้เพิ่มขึ้นเพราะดอกเบี้ยแล้ว ก็จะทำให้ประวัติเครดิตเสีย และเมื่อต้องการกู้เงินเพื่อสิ่งจำเป็นในอนาคต อาจถูกปฏิเสธการขอกู้ได้

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 หน้าที่ของผู้ใช้บริการทางการเงิน

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 3 บทบาทศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน (ศคง.) และหน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียนอื่น ๆ

ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน (ศคง.)

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) หรือแบงก์ชาติได้กำหนดให้การคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญ โดยจัดตั้งศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน (ศคง.) ขึ้นเมื่อเดือนมกราคม 2555 เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานด้านการคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินอย่างเป็นระบบ ผ่านการส่งเสริมความรู้และดูแลเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับบริการทางการเงิน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น และเอื้อต่อการดำเนินการที่สอดคล้องประสานกับหน่วยงานภายนอกโดยมีหน้าที่หลัก 3 ประการ คือ

1. **ดูแลเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับบริการทางการเงินของผู้ให้บริการทางการเงินที่อยู่ภายใต้การกำกับของ ธปท.** (ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ บริษัทบัตรเครดิต บริษัทสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ บริษัทสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ (นาโนไฟแนนซ์) ผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ และผู้ประกอบการธุรกิจปัจจัยชำระเงินตราต่างประเทศ (เช่น การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ) รวมทั้งบริการทางการเงินอื่นที่แบงก์ชาติดูแล เช่น ธนบัตร พันธบัตร ฎาระเบียบัตรกรรมเงินตราต่างประเทศ

2. **ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับบริการทางการเงิน** เพื่อให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานทางการเงินเพียงพอที่จะดูแลตนเองได้ ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนการเงิน การมีวินัยทางการเงิน เข้าใจสิทธิและหน้าที่ของตนเอง สามารถเลือกใช้บริการทางการเงินได้อย่างเหมาะสม และรู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมกลโกง

3. **ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของ ธปท. ในการกำกับดูแลให้สถาบันการเงินให้บริการแก่ลูกค้าอย่างเป็นธรรม** โดยการส่งข้อมูลปัญหา ข้อร้องเรียน ข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ธปท. เพื่อนำไปใช้ในการกำกับดูแลสถาบันการเงินให้ดำเนินการอย่างถูกต้อง เป็นธรรม และคำนึงถึงสิทธิของผู้ใช้บริการทางการเงิน

หน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียนอื่น ๆ

สำหรับผลิตภัณฑ์และผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของแบงก์ชาติ ผู้ใช้บริการสามารถขอคำแนะนำหรือร้องเรียนได้ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) มีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับบริการของบริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน เช่น หุ้นสามัญ กองทุนรวม สัญญาซื้อขายล่วงหน้า โทร. 1207
2. สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) มีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับบริการของบริษัทประกันภัย เช่น ประกันชีวิต ประกันวินาศภัย โทร. 1186
3. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) มีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการเงินนอกระบบ เช่น หนี้นอกระบบ แชรส์ลูกโซ่ โทร. 1359
4. บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (เครดิตบูโร) มีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับข้อมูลประวัติเครดิต โทร. 0 2643 1250
5. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) มีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ร้องเรียนเกี่ยวกับสินค้าและบริการทั่วไป เช่น การโฆษณาเกินจริง การไม่ปฏิบัติตามสัญญา โทร. 1166
6. หน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทวงหนี้อย่างไม่เหมาะสม
 - 1) กรมการปกครอง โทร. 0 2356 9660
 - 2) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง โทร. 1359
 - 3) ที่ทำการปกครองจังหวัด
 - 4) กองบัญชาการตำรวจนครบาล โทร. 0 2354 5249
 - 5) สถานีตำรวจ
 - 6) ที่ว่าการอำเภอ

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 บทบาทศูนย์คุ้มครองผู้ให้บริการทางการเงิน (ศคง.) และหน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียนอื่น ๆ

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 4 ขั้นตอนการร้องเรียนและหลักการเขียนหนังสือร้องเรียน

ขั้นตอนการร้องเรียน

หากได้รับการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องหรือถูกเอาเปรียบจากสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการทางการเงิน เช่น ได้รับข้อมูลไม่ถูกต้องทำให้เข้าใจผิดในตัวผลิตภัณฑ์ คำนวณดอกเบี้ยผิด ผู้ใช้บริการทางการเงินสามารถร้องเรียนได้ตามขั้นตอนดังนี้

1. ร้องเรียนที่ศูนย์บริการลูกค้า (call center) ของสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการทางการเงินนั้น ๆ เพื่อแจ้งเรื่องร้องเรียนหรือปัญหาที่พบ

2. หากไม่ได้รับการติดต่อกลับภายในระยะเวลาการให้บริการมาตรฐาน⁵ หรือไม่ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม สามารถขอรับคำปรึกษาหรือร้องเรียนได้ที่ศูนย์คุ้มครองผู้บริการทางการเงิน (ศคง.) โทร. 1213 ในวันจันทร์ - วันศุกร์ ระหว่างเวลา 08.30 - 12.00 น. และ 13.00 - 16.30 น. หรือช่องทางอื่น ๆ ดังนี้

- 1) จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ของ ศคง. fcc@bot.or.th โดยกรอกข้อมูลตามแบบฟอร์มใน www.1213.or.th⁶
- 2) เว็บไซต์ ศคง. www.1213.or.th
- 3) ร้องเรียนด้วยตนเอง เพื่อติดต่อขอพบเจ้าหน้าที่ตามเวลาราชการ โดยการนัดหมายล่วงหน้า
- 4) จดหมาย/โทรสาร (fax) ตามที่อยู่หรือหมายเลขโทรสาร ดังนี้

⁵ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) โดยศูนย์คุ้มครองผู้บริการทางการเงิน (ศคง.) ร่วมกับสมาคมธนาคารไทย และสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ให้บริการลูกค้าบุคคลธรรมดาอายุย่อย รวม 18 ธนาคาร กำหนดมาตรฐานการให้บริการของแต่ละธนาคาร (SLA) โดยจัดทำเป็นตารางแสดงระยะเวลาการให้บริการของธนาคารแต่ละแห่งเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ ศคง. www.1213.or.th โดยเลือก ข้อมูลเปรียบเทียบ เลือก SLA

⁶ สามารถพิมพ์ได้จาก www.1213.or.th โดยเลือก เกี่ยวกับ ศคง. เลือก ขอรับคำปรึกษาหรือร้องเรียน เลือก 04 อีเมลชุดวิชาการเงินเพื่อชีวิต 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้บริการทางการเงิน

ภาคกลาง	ผู้อำนวยการ ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ 273 ถนนสามเสน แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 โทรสาร (fax) 0 2283 6151
ภาคเหนือ	ผู้อำนวยการอาวุโส ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ 68/3 ถนนโชตนา ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300 หมายเลขโทรสาร (fax) 0 5393 1103
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ผู้อำนวยการอาวุโส ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 393 ถนนศรีจันทร์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 หมายเลขโทรสาร (fax) 0 4324 1045
ภาคใต้	ผู้อำนวยการอาวุโส ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้ 472 ถนนเพชรเกษม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110 หมายเลขโทรสาร (fax) 0 7423 4701

อย่างไรก็ดี มีเรื่องร้องเรียนที่อยู่นอกเหนือขอบเขตการดำเนินการของ ศคช. เช่น

- เรื่องร้องเรียนที่ไม่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจภายใต้การกำกับดูแลของ ธปท.
- เรื่องร้องเรียนที่ศาลมีคำวินิจฉัย คำสั่ง หรือคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดไปแล้ว หรือเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล
- เรื่องที่ขอให้ ธปท. ฟ้องร้องคดีแทน/ช่วยเหลือเงินในการต่อสู้คดี/ช่วยจัดหาหรือว่าจ้างทนายความให้ผู้ร้องเรียน
- เรื่องที่ขอให้ ธปท. เรียกร้อง/สั่งการให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจภายใต้การกำกับดูแลของ ธปท. ชดใช้ค่าเสียหายตามข้อพิพาทที่คู่สัญญาผูกพันกันทางแพ่ง
- เรื่องที่เป็นกรณีพิพาทระหว่างพนักงานของสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจภายใต้การกำกับดูแลของ ธปท. กับสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจข้างต้นที่ไม่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่ ธปท. กำกับดูแล
- เรื่องที่ร้องเรียนซ้ำเรื่องเดิม ซึ่ง ธปท. ได้เคยดำเนินการจนผู้ร้องเรียนได้รับคำชี้แจงแล้ว หรือเรื่องร้องเรียนที่ขอโต้แย้งผลการพิจารณาโดยผู้ร้องเรียนไม่มีข้อมูลใหม่เพิ่มเติม/การดำเนินการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานราชการ/ผู้กำกับดูแลอื่น
- เรื่องขอความอนุเคราะห์ซึ่งเป็นดุลยพินิจทางธุรกิจของสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจภายใต้การกำกับดูแลของ ธปท. และไม่มีข้อขัดต่อกฎหมายหรือกฎเกณฑ์หรือแนวนโยบายของ ธปท. เช่น การขอปรับปรุงโครงสร้างหนี้ การขอเพิ่มวงเงินสินเชื่อ การขอลด/ยกเว้นดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม หรือค่าปรับต่าง ๆ
- เรื่องที่เป็นกรณีสมมติและให้พิจารณาแสดงความคิดเห็นว่าถูกหรือผิด
- การขอตรวจสอบข้อมูลของบุคคลอื่น
- การขอข้อมูลที่ ธปท. ไม่ใช่เจ้าของข้อมูล

หลักการเขียนหนังสือร้องเรียน

ในการร้องเรียน ควรเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน เช่น เอกสารแสดงตัวตน (สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน/หนังสือเดินทาง) เอกสารประกอบเรื่องร้องเรียน (เช่น สำเนาใบแจ้งหนี้/สัญญา) โดยควรดำเนินการ ดังนี้

- เล่าเหตุการณ์สำคัญโดยมีการเรียงลำดับเหตุการณ์
- ให้ข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นให้ครบถ้วน
- แจ้งสิ่งที่ต้องการให้สถาบันการเงินดำเนินการ
- แจ้งข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้
- แนบเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน

กิจกรรมท้ายกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 ขั้นตอนการร้องเรียนและหลักการเขียนหนังสือร้องเรียน
(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 4 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

ภัยทางการเงิน

สาระสำคัญ

รูปแบบการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้มีฉ้อฉลพัฒนาสารพัดกลโกงเพื่อหลอกลวงเงินจากเหยื่อ โดยมักจับจุดอ่อนของเหยื่อคือ ความกลัว ความโลภ และความไม่รู้ มาเป็นตัวช่วย ผู้ใช้บริการทางการเงินจึงจำเป็นต้องรู้เท่าตามทันกลโกงของมิจฉาชีพ ไม่ว่าจะเป็นกลโกงที่มาในรูปแบบของการเงินนอกระบบที่มีทั้งหนี้นอกระบบและแชร์ลูกโซ่ หรือภัยใกล้ตัวอื่น ๆ เพื่อให้สามารถป้องกันตนเองจากภัยเหล่านี้ได้ รวมไปถึงรู้จักหน่วยงานหรือองค์กรที่ให้คำปรึกษาหากตกเป็นเหยื่อภัยทางการเงิน

ตัวชี้วัด

1. บอกลักษณะของภัยทางการเงิน
2. บอกวิธีการป้องกันตนเองจากภัยทางการเงิน
3. บอกวิธีแก้ปัญหาที่เกิดจากภัยทางการเงิน

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 หนี้นอกระบบ

เรื่องที่ 2 แชร์ลูกโซ่

เรื่องที่ 3 ภัยใกล้ตัว

เรื่องที่ 4 แก๊งคอลเซนเตอร์

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 20 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดวิชาการเงินเพื่อชีวิต 1
2. หนังสือรู้รอบเรื่องการเงินของศูนย์คุ้มครองผู้ให้บริการทางการเงิน
ตอน รู้รอบระวังภัย
3. เว็บไซต์ www.1213.or.th เฟซบุ๊ก www.facebook.com/hotline1213

เรื่องที่ 1 หนี้นอกระบบ

เมื่อจำเป็นต้องใช้เงิน แต่ไม่สามารถขอกู้เงินจากสถาบันการเงินได้ หลายคนคงนึกถึงการกู้เงินนอกระบบที่ได้เงินเร็ว ไม่ยุ่งยาก ไม่ต้องมีหลักประกันหรือใช้บุคคลค้ำประกัน จนอาจลืมนึกถึงเล่ห์เหลี่ยมหรือกลโกงที่อาจแฝงมากับการกู้เงินนอกระบบ

ลักษณะกลโกงหนี้นอกระบบ

1. ใช้ตัวเลขน้อย ๆ เพื่อดึงใจ

นายทุนเงินกู้นอกระบบมักบอกตัวเลขน้อยเพื่อดึงใจผู้กู้ ไม่ว่าจะเป็นจำนวนเงินผ่อนต่องวดหรือดอกเบี้ย เช่น กู้เงิน 10,000 บาท ให้ผ่อนวันละ 150 บาทเป็นระยะเวลา 90 วัน แต่เมื่อคำนวณแล้วต้องจ่ายหนี้คืน 13,500 บาทภายใน 3 เดือน ดอกเบี้ยสูงถึง 35% ต่อสามเดือน หรือ 140% ต่อปี

เจ้าหนี้บางรายก็บอกแค่อัตราดอกเบี้ย แต่ไม่ได้บอกว่าเป็นอัตราดอกเบี้ยต่อวัน ต่อเดือน หรือต่อปี เช่น เจ้าหนี้รายหนึ่งปล่อยเงินกู้ 3% ลูกหนี้เห็นว่าอัตราดอกเบี้ยน้อยกว่าสถาบันการเงินก็แห่ไปกู้เงิน แต่เมื่อคำนวณดอกเบี้ยทั้งปีแล้ว ลูกหนี้ก็ตกใจ เพราะดอกเบี้ย 3% นั้นเป็นดอกเบี้ยต่อวัน ถ้าคิดเป็นต่อปี ก็สูงถึง 1,080%

2. ให้เซ็นเอกสารที่ไม่ได้กรอกตัวเลข

นอกจากจะใช้ตัวเลขค่างวดหรือดอกเบี้ยน้อย ๆ ดึงดูดลูกหนี้แล้ว เจ้าหนี้บางรายก็ให้ลูกหนี้เซ็นสัญญากู้ยืมโดยที่ยังไม่ได้กรอกตัวเลข ลูกหนี้รายหนึ่งต้องจ่ายเงินคืนเจ้าหนี้ 100,000 บาท ทั้ง ๆ ที่กู้เงินมาแค่ 20,000 บาท เพียงเพราะไปเซ็นสัญญาในเอกสารที่ยังไม่ได้กรอกจำนวนเงินกู้

3. ไม่ให้ลูกหนี้อ่านเอกสารที่ต้องเซ็น

เจ้าหนี้บางรายไม่ยอมให้ลูกหนี้อ่านเอกสารที่จะต้องเซ็น เช่น เจ้าหนี้หวังจะยึดเอาที่ดินของลูกหนี้ที่นำมาค้ำประกันเงินกู้ จึงหลอกว่าเป็นการทำสัญญาจำนอง แต่แท้จริงเป็นสัญญาขายฝาก

4. บีบให้เซ็นสัญญาเงินกู้เกินจริง

เจ้าหนี้บางรายบีบบังคับให้ลูกหนี้เซ็นสัญญาเงินกู้เกินจริง เช่น ขอกู้ 10,000 บาท แต่บีบบังคับให้เซ็นในเอกสารที่เขียนว่าขอกู้ 30,000 บาท ลูกหนี้บางรายมีความจำเป็นต้องใช้เงิน ก็จำใจเซ็นสัญญานั้น

5. ทำสัญญาขายฝากแทนสัญญาจำนอง

เจ้าหนี้หลายรายหลอกลูกหนี้ให้ทำสัญญาขายฝากแทนสัญญาจำนอง ถึงแม้เจ้าหนี้จะอ้างว่าเป็นการค้ำประกันเงินกู้เหมือนกัน แต่การบังคับหลักประกันต่างกัน สัญญาขายฝากจะทำให้กรรมสิทธิ์ของบ้านหรือที่ดินนั้นตกเป็นของเจ้าหนี้ตั้งแต่วันที่ทำสัญญา ซึ่งลูกหนี้จะต้องไถ่บ้านหรือที่ดินคืนภายในเวลาที่กำหนด หากช้าเพียงวันเดียว บ้านหรือที่ดินนั้นก็จะเป็นของเจ้าหนี้ทันที โดยเจ้าหนี้ไม่ต้องมีหนังสือแจ้งหรือฟ้องศาลเพื่อบังคับคดี

ด้วยเหตุนี้เจ้าหนี้ในระบบบางคนจึงขายเบี่ยง หลบหน้าลูกหนี้เพื่อไม่ให้มีโอกาสได้ไถ่ถอนบ้านหรือที่ดินนั้นคืนในเวลาที่กำหนด หรือไม่ยอมขยายเวลาไถ่ให้ (การขยายเวลาไถ่ต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือพร้อมลงลายมือชื่อ) โดยเฉพาะบ้านหรือที่ดินที่อยู่ในทำเลดี และมีมูลค่ามากกว่ายอดหนี้

6. หลีกเลี้ยงให้กู้โดยตรง

หลายครั้งที่สัญญาอำพรางเงินกู้ถูกนำมาใช้เพื่อหลอกล่อผู้ที่เดือดร้อนเรื่องเงิน เช่น ลูกหนี้รายหนึ่งติดต่อขอกู้เงินกับเจ้าหนี้ในระบบจำนวน 20,000 บาท เจ้าหนี้บังคับให้ลูกหนี้ใช้บัตรผ่อนสินค้าหรือบัตรเครดิตซื้อสินค้าที่กำลังเป็นที่นิยมมูลค่า 23,000 บาทเพื่อมาแลกกับเงินกู้ 20,000 บาท

ลูกหนี้ได้เงินมาแค่ 20,000 บาท แต่กลับต้องแบกภาระเงินกู้สูงถึง 23,000 บาท กับบริษัทบัตรผ่อนสินค้าหรือบริษัทบัตรเครดิต และยังมีภาระดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายอีกต่างหาก ส่วนเจ้าหนี้แทบจะไม่มีความเสี่ยงใดเลย แถมยังได้สินค้าในราคาถูกอีกด้วย

7. ทวงหนี้โหด

นอกจากการระดมดอกเบี้ยที่แสนแพงแล้ว ลูกหนี้เงินกู้ในระบบอาจต้องเจอกับการทวงหนี้โหดหากไม่ชำระตรงตามเวลา ซึ่งเจ้าหนี้อาจไม่ได้แค่ขู่หรือประจานให้ได้อาย แต่บางรายก็ถึงขั้นทำร้ายร่างกาย

วิธีป้องกันภัยหนี้ในระบบ

1. **หยุดใช้เงินเกินตัว** – ตรวจสอบพฤติกรรมการใช้เงินของตนเองโดยการจดบันทึกรายรับ-รายจ่าย แล้ววางแผนใช้เงินอย่างเหมาะสมกับรายได้และความจำเป็น
2. **วางแผนการเงินล่วงหน้า** – คำนึงถึงค่าใช้จ่ายก้อนใหญ่ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ค่าเล่าเรียนลูก แล้ววางแผนทยอยออมล่วงหน้า รวมถึงออมเงินเพื่อเหตุการณ์ฉุกเฉินด้วย
3. **คิดให้ดีก่อนตัดสินใจก่อหนี้** – ทบทวนดูความจำเป็นว่าต้องใช้เงินจริง ๆ หรือไม่ และหากต้องกู้จริง ๆ จะสามารถชำระหนี้ได้หรือไม่ เพราะนอกจากดอกเบี้ยที่แสนแพงแล้ว อาจต้องเจอกับเหตุการณ์ทวงหนี้แบบโหด ๆ อีกด้วย
4. **เลือกกู้ในระบบ** – หากจำเป็นต้องกู้ ควรเลือกกู้ในระบบดีกว่า เพราะนอกจากจะมีหน่วยงานภาครัฐคอยดูแลแล้ว ยังระบุดอกเบี้ยในสัญญาชัดเจนและเป็นธรรมกว่า
5. **ศึกษารายละเอียดผู้ให้กู้** – ดูว่าผู้ให้กู้นั้นน่าเชื่อถือหรือไม่ มีเงื่อนไขชำระเงินหรืออัตราดอกเบี้ยที่เอาเปรียบผู้กู้เกินไปหรือไม่
6. **ศึกษาวิธีคิดดอกเบี้ย** – หนี้ในระบบมักคิดอัตราดอกเบี้ยด้วยวิธีเงินต้นคงที่ (flat rate) ซึ่งทำให้ลูกหนี้ต้องจ่ายดอกเบี้ยมากกว่าการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (effective rate) เพราะดอกเบี้ยจะถูกคิดจากเงินต้นทั้งก้อนแม้ว่าจะทยอยจ่ายคืนทุกเดือนก็ตาม

7. หากจำเป็นต้องกู้เงินนอกระบบต้องใส่ใจ

- ไม่เซ็นสัญญาในเอกสารที่ยังไม่ได้กรอกข้อความหรือวงเงินกู้ไม่ตรงกับความจริง
- ตรวจสอบข้อความในสัญญาเงินกู้ รวมถึงดูว่าเป็นเงื่อนไขที่เราทำได้จริง ๆ
- เก็บสัญญาฉบับไว้กับตัวเพื่อเป็นหลักฐานการกู้
- ทำสัญญาจ้างองแทนการทำสัญญาขายฝาก เพราะการขายฝากจะทำให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นของเจ้าหนี้ทันทีหากผู้กู้ไม่มาไถ่คืนตามกำหนด

8. ติดตามข่าวสารกกลโกงเป็นประจำ

ทำอย่างไรเมื่อตกเป็นเหยื่อนั้นนอกระบบ

หากเป็นเหยื่อนั้นนอกระบบแล้ว ผู้กู้ควรหาแหล่งเงินกู้ในระบบที่มีดอกเบี้ยถูกกว่ามาชำระคืน แต่หากไม่สามารถกู้ยืมในระบบได้ ผู้กู้จะต้องยอมขายทรัพย์สินบางส่วนเพื่อนำมาชำระหนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้นจนไม่สามารถชำระคืนได้ ทั้งนี้ ลูกหนี้เงินกู้นอกระบบสามารถขอรับคำปรึกษาได้จากองค์กรดังต่อไปนี้

1. ศูนย์รับแจ้งการเงินนอกระบบ กระทรวงการคลัง โทร. 1359
2. กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โทร. 1135

3. สายด่วนรัฐบาล สำนักงานนายกรัฐมนตรี โทร. 1111
4. สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

สำนักอัยการสูงสุด โทร. 0 2142 2034

5. ศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม

กระทรวงยุติธรรม โทร. 0 2575 3344

6. ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย โทร. 1567

7. หน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ไม่เหมาะสม ได้แก่ กรมการปกครอง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ที่ทำการปกครองจังหวัด กองบัญชาการตำรวจนครบาล สถานีตำรวจท้องที่ และที่ว่าการอำเภอทุกแห่ง

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 นั้นนอกระบบ

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 2 แชร่ลูกโซ่

แชร์ลูกโซ่เป็นภัยทางการเงินที่อาจสร้างความเสียหายได้ตั้งแต่เงินจำนวนน้อย ๆ จนถึงเงินหลักแสนหลักล้าน มิจฉาชีพมักใช้ “โอกาสรวย” หรือ “สินค้าราคาถูกลงมาก” มาหลอกล่อให้เหยื่อร่วมลงทุนหรือซื้อสินค้าแล้วเชิดเงินหนีไป

ลักษณะกลโกงของแชร์ลูกโซ่ในคราบธุรกิจขายตรง

มิจฉาชีพจะโฆษณาชวนเชื่อให้เหยื่อทำธุรกิจขายตรงที่มีผลตอบแทนสูง โดยที่เหยื่อไม่ต้องทำอะไร เพียงแค่ชักชวนเพื่อนหรือญาติพี่น้องให้ร่วมทำธุรกิจ ไม่เน้นการขาย สาธิต หรือทำให้สมาชิกเข้าใจในตัวสินค้า เมื่อเหยื่อเริ่มสนใจ จะให้เหยื่อเข้าร่วมฟังสัมมนา และโน้มน้าวหรือหลอกล่อให้เหยื่อจ่ายค่าสมัครสมาชิก หรือซื้อสินค้าแรกเข้าซึ่งมีมูลค่าที่ค่อนข้างสูง (สินค้าส่วนมากมักไม่มีคุณภาพ) หรืออาจให้เหยื่อซื้อหุ้นหรือหน่วยลงทุนโดยไม่ต้องรับสินค้าไปขาย แล้วก็รอรับเงินปันผลได้เลย

ค่าสมัครสมาชิก ค่าซื้อสินค้าแรกเข้า ค่าหุ้นหรือค่าหน่วยลงทุนของสมาชิกใหม่จะถูกนำมาจ่ายเป็นผลตอบแทนให้กับสมาชิกเก่า เมื่อไหร่ที่ไม่สามารถหาสมาชิกใหม่ได้ แชร่ก็จะล้ม เพราะไม่สามารถหาเงินมาจ่ายผลตอบแทนและเงินที่ลงทุนคืนสมาชิกได้

ปัจจุบันยังมีการโฆษณาชักชวนผู้ลงทุนผ่านอินเทอร์เน็ตอีกด้วย โดยมีมิจฉาชีพจะหลอกล่อให้เหยื่อกรอกข้อมูลส่วนตัวในอินเทอร์เน็ต แล้วติดต่อเหยื่อเพื่อชักชวนให้เข้าร่วมงานสัมมนาโดยอ้างว่ามีบุคคลที่มีชื่อเสียงเข้าร่วมด้วย

วิธีป้องกันภัยแชร์ลูกโซ่

1. ไม่โลภไปกับผลตอบแทนหรือสินค้าราคาถูกที่นำมาหลอกล่อ เพราะผลตอบแทนยิ่งสูง ยิ่งมีความเสี่ยงมากที่จะเป็นแชร์ลูกโซ่
2. ไม่กรอกข้อมูล หรือให้ข้อมูลส่วนตัวในเว็บไซต์ หรือตอบกลับอีเมลที่ไม่น่าเชื่อถือ เพราะอาจกลายเป็นเหยื่อแชร์ลูกโซ่

3. หลีกเลี่ยงการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มธุรกิจที่ไม่แน่ใจ เพราะอาจถูกหลอกล่อมให้ร่วมลงทุนในธุรกิจแชร์ลูกโซ่
4. อย่าเกรงใจจนไม่กล้าปฏิเสธ เมื่อมีคนชักชวนทำธุรกิจที่มีลักษณะคล้ายแชร์ลูกโซ่ เพราะอาจทำให้สูญเสียเงินได้
5. ศึกษาที่มาที่ไปของการลงทุนหรือสินค้าให้ดีก่อนการลงทุน โดยเฉพาะธุรกิจหรือสินค้าที่ให้ผลตอบแทนสูงมากในเวลาสั้น ๆ หรือมีราคาถูกผิดปกติ
6. ติดตามข่าวสารกลโกงเป็นประจำ

ทำอย่างไรเมื่อตกเป็นเหยื่อแชร์ลูกโซ่

หากตกเป็นเหยื่อแชร์ลูกโซ่ ควรรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด แล้วติดต่อขอรับคำปรึกษาได้ที่

ส่วนป้องกันปรามการเงินนอกระบบ

สำนักนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

ซอยอารีย์สัมพันธ์ ถนนพระราม 6 สามเสนใน

พญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร. 1359

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 แชร์ลูกโซ่

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 3 ภัยใกล้ตัว

หลายครั้งที่ความโลภกลายเป็นจุดอ่อนที่มีฉฉาชีพใช้โจมตีเหยื่อ โดยนำผลประโยชน์จำนวนมากมาหลอกล่อ ให้เหยื่อยอมจ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้ก่อน แล้วนำเงินหนีไป

ลักษณะกลโกงของภัยใกล้ตัว

1. เบี้ยประกันงวดสุดท้าย

มีฉฉาชีพจะแอบอ้างเป็นพนักงานบริษัทประกันชีวิตติดต่อญาติของผู้ตายว่า ผู้ตายทำประกันชีวิตไว้กับบริษัท แต่ขาดการชำระเบี้ยประกันงวดสุดท้าย หากญาติจ่ายค่าเบี้ยประกันที่ค้างอยู่ ก็จะได้รับเงินคืนตามกรมธรรม์ซึ่งเป็นจำนวนเงินค่อนข้างมาก เมื่อเหยื่อยอมจ่ายเงินให้ ผู้ที่อ้างว่าเป็นพนักงานบริษัทประกันภัยก็จะหายไปพร้อมเงินประกันงวดสุดท้าย

2. ตกทอง/ลอตเตอรี่ปลอม

มีฉฉาชีพจะอ้างว่ามีทองหรือลอตเตอรี่รางวัลที่หนึ่ง แต่ไม่มีเวลาไปขายหรือขึ้นเงิน จึงเสนอขายให้เหยื่อในราคาถูก กว่าที่รู้ว่าเป็นทองหรือลอตเตอรี่ปลอม มีฉฉาชีพก็หายไปพร้อมกับเงินที่ได้ไป

วิธีป้องกันจากภัยใกล้ตัว

1. ไม่โลภ ไม่อยากได้เงินรางวัลที่ไม่มีที่มา หากมีคนเสนอให้ ควรสงสัยไว้

ก่อนว่าอาจเป็นภัยทางการเงิน

2. ไม่รู้จัก...ไม่ให้ ไม่ให้ทั้งข้อมูลส่วนตัว เช่น เลขที่บัตรประจำตัว

ประชาชน วัน/เดือน/ปีเกิด และข้อมูลทางการเงิน เช่น เลขที่บัญชี รหัสบัตรเอทีเอ็ม/บัตรเดบิต และไม่โอนเงิน แม้ผู้ติดต่อจะอ้างว่าเป็นหน่วยงานราชการหรือสถาบันการเงิน

3. ศึกษาหาข้อมูล ก่อนเซ็นสัญญา ตกลงจ่ายเงิน หรือโอนเงินให้ใคร

ควรศึกษาข้อมูล เงื่อนไข ข้อตกลง ความน่าเชื่อถือและความน่าจะเป็นไปได้ก่อน

4. อ้างใคร ถามคนนั้น อ้างถึงใครให้สอบถามคนนั้น เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย โทร. 1213 หรือ DSI โทร. 1202

5. **สงสัยให้ปรึกษา** ควรหาที่ปรึกษาที่ไว้ใจได้ หรือปรึกษาเกี่ยวกับภัยทางการเงินได้ที่ ศคช. โทร. 1213 และศูนย์รับแจ้งการเงินนอกระบบ โทร. 1359

6. **ติดตามข่าวสารกลโกงเป็นประจำ** เพื่อรู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมกลโกง

รู้ไว้...ไม่เสี่ยงเป็นเหยื่อ

1. **อ้างหน่วยงานราชการไม่ได้แปลว่าเชื่อถือได้** มิฉฉาชีพมักอ้างถึงหน่วยงานราชการหรือองค์กรขนาดใหญ่เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ หากมีการอ้างถึงควรสอบถามหน่วยงานนั้นโดยตรง

2. **ธุรกิจที่จดทะเบียนแล้วไม่ได้แปลว่าไม่โกง** บางธุรกิจจดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายจริง แต่ไม่ได้ประกอบธุรกิจตามที่ขออนุญาตไว้

3. **ไม่มี “ทางลัดรวยที่มีน้อยคนรู้”** หากทางลัดนี้มีจริง คงไม่มีใครอยากบอกคนอื่นให้รู้ แอบรวยเงียบ ๆ คนเดียวดีกว่า

4. **หวัชโหมยไม่หมิ่นเงินน้อย** มิฉฉาชีพไม่ได้มุ่งหวังเงินหลักแสนหลักหมื่นเท่านั้น มิฉฉาชีพบางกลุ่มมุ่งเงินจำนวนน้อยแต่หวังหลอกคนจำนวนมาก

5. **อย่าระวังแค่เรื่องเงิน** มิฉฉาชีพบางรายก็หลอกขอข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลที่ใช้ทำธุรกรรมการเงิน เพื่อนำไปทำธุรกรรมทางการเงินในนามของเหยื่อ

6. **มิฉฉาชีพไม่ใช่บัญชีตนเองรับเงินจากเหยื่อ** มิฉฉาชีพบางรายจ้างคนเปิดบัญชีเพื่อเป็นที่รับเงินโอนจากเหยื่ออีกรายหนึ่ง เพื่อหนีการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ



รู้หรือไม่ว่า

การรับจ้างเปิดบัญชีหรือการหลอกให้ผู้อื่นโอนเงินให้เข้าบัญชีโกงประชาชน ซึ่งเป็นหนึ่งในความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 60 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น การเห็นแก่ค่าจ้างเพียงไม่กี่บาทจึงอาจทำให้คุณต้องตกเป็นผู้ต้องหาและไปใช้ชีวิตในเรือนจำได้ จึงไม่ควรหลงเชื่อหรือรับจ้างเปิดบัญชีโดยเด็ดขาด

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ภัยใกล้ตัว

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เรื่องที่ 4 แก๊งคอลเซนเตอร์

แก๊งคอลเซนเตอร์มักใช้วิธีสุมเบอร์โทรศัพท์เพื่อโทรไปหาเหยื่อแล้วใช้ข้อความอัตโนมัติสร้างความตื่นเต้นหรือตกใจให้แก่เหยื่อ บางครั้งก็แอบอ้างเป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ โดยหลอกให้เหยื่อทำรายการที่เครื่องเอทีเอ็มเป็นเมนูภาษาอังกฤษ อ้างว่าเป็นการทำรายการเพื่อล้างหนี้ หรือหลอกให้เหยื่อโอนเงินไปโอนเงินให้หน่วยงานภาครัฐอ้างว่าเพื่อตรวจสอบ

ลักษณะกลโกงแก๊งคอลเซนเตอร์

1. บัญชีเงินฝากถูกอายัดหรือเป็นหนี้บัตรเครดิต

มิจฉาชีพจะหลอกเหยื่อว่า บัญชีเงินฝากถูกอายัด หรือเป็นหนี้บัตรเครดิตจำนวนหนึ่ง โดยเริ่มจากการใช้ระบบตอบรับอัตโนมัติแจ้งเหยื่อว่าจะอายัดบัญชีเงินฝากเนื่องจากเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น เป็นหนี้บัตรเครดิตหรือกระทำการผิดกฎหมาย โดยอาจมีเสียงอัตโนมัติ เช่น “คุณเป็นหนี้บัตรเครดิตกับทางธนาคาร กต 0 เพื่อติดต่อพนักงาน” ซึ่งเหยื่อส่วนมากมักจะตกใจและรีบกด 0 เพื่อติดต่อพนักงานทันที

หลังจากนั้นมิจฉาชีพจะหลอกถามฐานะทางการเงินของเหยื่อ หากเหยื่อมีเงินฝากจำนวนไม่มากนัก มิจฉาชีพอาจหลอกให้เหยื่อโอนเงินผ่านเครื่องเอทีเอ็มโดยหลอกว่าเป็นการทำรายการเพื่อล้างบัญชีหนี้

2. บัญชีเงินฝากพัวพันกับการค้ายาเสพติดหรือการฟอกเงิน

แต่หากมิจฉาชีพพบว่า เหยื่อมีเงินฝากค่อนข้างมาก ก็จะหลอกเหยื่อให้ตกใจว่าบัญชีเงินฝากนั้นพัวพันกับการค้ายาเสพติดหรือการฟอกเงิน และจะให้เหยื่อโอนเงินทั้งหมดผ่านเครื่องเอทีเอ็ม / เครื่องฝากเงินอัตโนมัติ (CDM หรือ ADM) เพื่อทำการตรวจสอบกับหน่วยงานราชการ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เหยื่อได้มีโอกาสสอบถามความจริงจากพนักงานธนาคาร

3. เงินคืนภาษี

นอกจากจะหลอกให้เหยื่อตกใจแล้ว มิจฉาชีพบางรายก็อ้างว่าตนเป็นเจ้าหน้าที่สรรพากร หลอกให้เหยื่อตื่นเต้นดีใจว่า เหยื่อได้รับเงินคืนค่าภาษี แต่ต้องทำรายการยืนยันการรับเงินที่เครื่องเอทีเอ็ม และวันนี้เป็นวันสุดท้ายที่จะยืนยันรับเงินคืน หากเลยกำหนดเวลาแล้ว เหยื่อจะไม่ได้รับเงินคืนค่าภาษี

ด้วยความรีบเร่งและกลัวว่าจะไม่ได้เงินคืน เหยื่อก็มักรับทำตามที่มีมิจฉาชีพบอก โดยไม่ได้สังเกตว่ารายการที่มีมิจฉาชีพให้ทำที่เครื่องเอทีเอ็มนั้น เป็นการโอนเงินให้แก่มิจฉาชีพ

4. โชคดีได้รับรางวัลใหญ่

มิจฉาชีพบางรายก็หลอกให้เหยื่อดีใจว่า เหยื่อได้รับรางวัลใหญ่ที่มีมูลค่าสูงจากการจับสลากรางวัล หรือเปิดบริษัทใหม่จึงจับสลากมอบรางวัลแก่ลูกค้า แต่ก่อนที่ลูกค้าจะรับรางวัล ลูกค้าจะต้องจ่ายค่าภาษีให้กับทางผู้แจกรางวัลก่อน จึงจะสามารถส่งของรางวัลไปได้

5. ข้อมูลส่วนตัวหาย

มิจฉาชีพประเภทนี้จะโทรศัพท์แอบหลอกถามข้อมูลส่วนตัวของเหยื่อเพื่อใช้ประกอบการปลอมแปลงเอกสาร หรือใช้บริการทางการเงินในนามของเหยื่อ โดยมิจฉาชีพจะอ้างว่าตนเป็นเจ้าหน้าที่ของสถาบันการเงินที่เหยื่อใช้บริการอยู่ แต่เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าสูญหาย เช่น น้ำท่วม จึงขอให้เหยื่อแจ้งข้อมูลส่วนตัวเพื่อยืนยันความถูกต้อง เช่น วัน/เดือน/ปีเกิด เลขที่บัตรประชาชน เลขที่บัญชีเงินฝาก

เมื่อได้ข้อมูลส่วนตัวของเหยื่อแล้ว มิจฉาชีพจะนำข้อมูลเหล่านี้ไปแอบอ้างใช้บริการทางการเงินในนามของเหยื่อ เช่น ขอสินเชื่อ

6. โอนเงินผิด

หากมิจฉาชีพมีข้อมูลหรือเอกสารส่วนตัวของเหยื่อ มิจฉาชีพอาจใช้วิธีหลอกเหยื่อว่าโอนเงินผิดแล้วขอให้เหยื่อโอนเงินคืน โดยเริ่มจากใช้เอกสารและข้อมูลส่วนตัวของเหยื่อติดต่อขอสินเชื่อ เมื่อได้รับอนุมัติสินเชื่อ สถาบันการเงินจะโอนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติเข้าบัญชี

เงินฝากของเหยื่อ หลังจากนั้นมิจฉาชีพจะโทรศัพท์ไปแจ้งเหยื่อว่า โอนเงินผิดเข้าบัญชีของเหยื่อ และขอให้เหยื่อโอนเงินคืนให้

เมื่อเหยื่อตรวจสอบบัญชีเงินฝากของตนเองและพบว่าเงินโอนเงินเข้ามาในบัญชีจริง เหยื่อก็รีบโอนนั้นให้แก่มิจฉาชีพทันที โดยไม่รู้ว่าเงินนั้นเป็นเงินสินเชื่อที่มีมิจฉาชีพขอในนามของเหยื่อ

วิธีป้องกันภัยแก๊งคอลเซนเตอร์

1. **คิดทบทวน** ว่าเรื่องราวที่ได้ยินมามีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน เคยทำธุรกรรมกับหน่วยงานที่ถูกอ้างถึงหรือไม่ หรือเคยเข้าร่วมชิงรางวัลกับองค์กรไหนจริงหรือเปล่า
2. **ไม่รู้จัก ไม่คุ้นเคย ไม่ให้ข้อมูล** ทั้งข้อมูลส่วนตัว เช่น เลขที่บัตรประชาชนวัน/เดือน/ปีเกิด และข้อมูลทางการเงิน เช่น เลขที่บัญชี รหัสกดเงิน
3. **ไม่ทำรายการที่เครื่องเอทีเอ็มตามคำบอก** แม้คนที่โทรมาจะบอกว่าเป็นเจ้าของหน้าทีของรัฐหรือสถาบันการเงิน เพราะหน่วยงานของรัฐและสถาบันการเงินไม่มีนโยบายสอบถามข้อมูลส่วนตัวของประชาชนหรือลูกค้าผ่านทางโทรศัพท์
4. **ไม่โอนเงินคืนเอง** หากมีคนโอนเงินผิดเข้าบัญชี ควรสอบถามโดยตรงกับสถาบันการเงินถึงที่มาของเงินดังกล่าว หากเป็นเงินที่โอนผิดจริง จะต้องให้สถาบันการเงินเป็นผู้ดำเนินการโอนเงินคืนเท่านั้น
5. **ตรวจสอบข้อมูลก่อนโอนเงิน** สอบถามสถาบันการเงินหรือหน่วยงานที่ถูกอ้างถึงโดยตรง โดยติดต่อฝ่ายบริการลูกค้า (call center) หรือสาขาของสถาบันการเงินนั้น ๆ

ทำอย่างไรเมื่อตกเป็นเหยื่อภัยแก๊งคอลเซนเตอร์

1. ติดต่อฝ่ายบริการลูกค้า (call center) ของสถาบันการเงินนั้น ๆ เพื่อระงับการโอนและถอนเงิน โดยรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการขอระงับ

การโอนและถอนเงิน ทั้งนี้ แต่ละสถาบันการเงินมีวิธีปฏิบัติที่แตกต่างกัน ควรติดต่อสอบถาม
ขั้นตอนจากสถาบันการเงินโดยตรง

2. แจ้งเบาะแสไปยังกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) เลขที่ 128 ถนนแจ้ง
วัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โทร. 1202

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 แก๊งคอลเซนเตอร์

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมเรื่องที่ 4 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้)

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

1. ก	2. ง	3. ง	4. ค	5. ค
6. ง	7. ก	8. ก	9. ข	10. ก
11. ง	12. ง	13. ง	14. ก	15. ค
16. ง	17. ข	18. ง	19. ก	20. ง
21. ข	22. ค	23. ข	24. ง	25. ข
26. ข	27. ก	28. ค	29. ง	30. ข

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

1. ก	2. ง	3. ง	4. ค	5. ค
6. ง	7. ก	8. ก	9. ข	10. ก
11. ง	12. ง	13. ง	14. ก	15. ค
16. ง	17. ข	18. ง	19. ก	20. ง
21. ข	22. ค	23. ข	24. ง	25. ข
26. ข	27. ก	28. ค	29. ง	30. ข

เฉลย/แนวคำตอบกิจกรรมท้ายเรื่อง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ว่าด้วยเรื่องของเงิน

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ความหมายและประโยชน์ของเงิน

ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดต่อไปนี้อีกกล่าวถูกต้อง

ค) ถูกทุกข้อ

2. ข้อใดต่อไปนี้เป็นการใช้เงิน

ข) สัญญาให้เงินสหายไปชำระหนี้ในระบบ โดยสหายต้องคืนเงินให้สัญญาเดือนหน้า

3. ข้อใดต่อไปนี้เป็นวิธีการวางแผนการเงินที่ดีที่สุด

ก) เมื่อได้รับค่าจ้าง ให้นำบางส่วนไปเก็บออม ส่วนที่เหลือจึงนำมาใช้จ่าย

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ประเภทของเงิน

กิจกรรมที่ 2.1 จากจุดสังเกตบนธนบัตรแต่ละข้อต่อไปนี้ ให้หาว่าเป็นการสัมผัสยกส่ง หรือ พลิกเอียง โดยใส่คำตอบในช่องว่างให้ถูกต้อง

สัมผัส	ยกส่ง	พลิกเอียง
--------	-------	-----------

- | | |
|---|-----------------|
| 1. เนื้อกระดาษธนบัตร | สัมผัส |
| 2. ลายพิมพ์เส้นนูน | สัมผัส |
| 3. ลายน้ำ | ยกส่ง |
| 4. แถบสีและแถบสีเหลี่ยมเคลื่อนไหวสลับสี | ยกส่ง/พลิกเอียง |
| 5. ภาพซ้อนทับ | ยกส่ง |
| 6. ตัวเลขแฝง | พลิกเอียง |
| 7. หมึกพิมพ์พิเศษสลับสี | พลิกเอียง |

กิจกรรมที่ 2.2 ให้นำชื่อสกุลเงินด้านขวามือมาใส่หลังชื่อประเทศให้สัมพันธ์กัน

- | | |
|-----------------|-----------------|
| 1. มาเลเซีย | ริงกิต |
| 2. ฟิลิปปินส์ | เปโซ |
| 3. สิงคโปร์ | ดอลลาร์สิงคโปร์ |
| 4. เมียนมา | จัต |
| 5. บรูไน | ดอลลาร์บรูไน |
| 6. กัมพูชา | เรียล |
| 7. ลาว | กีบ |
| 8. เวียดนาม | ดอง |
| 9. ไทย | บาท |
| 10. อินโดนีเซีย | รูเปียห์ |

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 การฝากเงิน และการประกันภัย

กิจกรรมที่ 3.1 ให้ใส่ประเภทบัญชีเงินฝากให้มีความสัมพันธ์กับลักษณะบัญชีเงินฝาก

เงินฝาก ออมทรัพย์	เงินฝาก ประจำปลอดภาษี	เงินฝาก แบบขั้นบันได	เงินฝาก ประจำทั่วไป
----------------------	--------------------------	-------------------------	------------------------

ลักษณะบัญชีเงินฝาก	ประเภทของบัญชีเงินฝาก
● ต้องฝากต่อเนื่องในจำนวนที่เท่ากันทุก ๆ เดือน เดือนละ 1 ครั้ง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 24 เดือน ● เป็นบัญชีเงินฝากประจำที่ได้รับยกเว้นภาษี แต่เปิดได้เพียงบัญชีเดียว	เงินฝากประจำปลอดภาษี
● ต้องฝากให้ครบตามระยะเวลาที่กำหนด เช่น 3 เดือน 6 เดือน 12 เดือน ● เสียภาษีหัก ณ ที่จ่าย 15%	เงินฝากประจำทั่วไป
● เหมาะกับการใช้เป็นบัญชีเพื่อรับเงินเดือน/ค่าจ้าง ● สามารถฝากหรือถอนเงินเมื่อใดก็ได้ ● ไม่ต้องเสียภาษี ณ ที่จ่าย 15% ของดอกเบี้ยที่ได้รับ ถ้าดอกเบี้ยรับไม่เกิน 20,000 บาท (รวมรับจากทุกสถาบันการเงินใน 1 ปี)	เงินฝากออมทรัพย์
● กำหนดอัตราดอกเบี้ยในแต่ละช่วงเวลการฝาก ไม่เท่ากัน โดยอัตราดอกเบี้ยจะค่อย ๆ เพิ่มสูงขึ้นในแต่ละช่วง ส่วนใหญ่เดือนสุดท้ายอัตราดอกเบี้ยจะสูงที่สุด ● มักเสียภาษี ณ ที่จ่าย 15%	เงินฝากแบบขั้นบันได

กิจกรรมที่ 3.2 ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดต่อไปนี้อีกกล่าวถึงดอกเบี้ยเงินฝากถูกต้อง

ค) ถูกทุกข้อ

2. ข้อใดต่อไปนี้อยู่ไม่ได้รับการคุ้มครองเงินฝากจากสถาบันคุ้มครองเงินฝาก

ก) พันธบัตรรัฐบาล

3. ข้อใดต่อไปนี้อยู่ไม่ได้รับการคุ้มครองเงินฝากจากสถาบันคุ้มครองเงินฝาก

ค) เงินฝากประจำ

4. สถาบันการเงินใดต่อไปนี้อยู่ภายใต้การคุ้มครองของสถาบันคุ้มครองเงินฝาก

ข) ธนาคารพาณิชย์

5. ข้อใดต่อไปนี้อีกกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันคุ้มครองเงินฝาก

ก) สถาบันคุ้มครองเงินฝาก มีหน้าที่จ่ายเงินคืนผู้ฝากเงินในวงเงินและระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ในกรณีที่สถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้การคุ้มครองถูกปิดกิจการ

6. ข้อใดต่อไปนี้อีกกล่าวถูกต้อง

ก) การทำประกันภัยเป็นการโอนความเสี่ยงในอนาคตไปให้ผู้รับประกันภัย

7. ข้อใดต่อไปนี้เป็นลักษณะสำคัญของกรมธรรม์ประกันภัยสำหรับรายย่อย

ค) ถูกทุกข้อ

8. กรมธรรม์ประกันภัยประเภทใดที่จ่ายเบี้ยประกันภัยน้อยที่สุด

ก) กรมธรรม์ประกันภัย 200 สำหรับรายย่อย

9. ปกติทำงานโรงงานมีรายได้น้อย และมีภาระเลี้ยงดูลูก 1 คน กรมธรรม์ประกันภัยชนิดใดที่เหมาะสมกับปิต

ก) กรมธรรม์ประกันภัย 200 สำหรับรายย่อย

10.มานะปลูกข้าว ต้องการทำประกันภัยเพื่อคุ้มครองความเสียหายหากเกิดภัยน้ำท่วม
มานะควรทำกรมธรรม์ประกันภัยชนิดใด

ค) กรมธรรม์ประกันภัยข้าวนาปี

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดต่อไปนี้เป็น การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ค) ถูกทุกข้อ

2. ข้อใดคือประโยชน์ของการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อประชาชน

ค) ถูกทุกข้อ

3. ข้อใดต่อไปนี้เป็น บัตรที่สามารถฝาก/ถอน/โอน/ชำระเงิน/สอบถามยอดที่เครื่องเอทีเอ็ม

ก) บัตรเอทีเอ็ม

4. ข้อใดต่อไปนี้เป็น บัตรที่สามารถใช้ทำธุรกรรมทางการเงิน เช่น ฝาก/ถอน/โอน/ชำระเงิน/
สอบถามยอดที่เครื่องเอทีเอ็ม และใช้ซื้อสินค้าที่ร้านค้าหรือจุดขายที่รับบัตร โดยจะตัดเงิน
ออกจากบัญชีทันที

ก) บัตรเดบิต

5. ข้อใดต่อไปนี้เป็น คำกล่าวถูกต้อง

ก) การใช้จ่ายผ่านบัตรเดบิตเป็นการใช้เงินของเราที่มีอยู่ในบัญชี จึงไม่สร้างภาระหนี้

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 5 ระบบสถาบันการเงินของประเทศไทย

กิจกรรมที่ 5.1 ให้ทำเครื่องหมาย ✓ หน้าชื่อผู้ให้บริการทางการเงินที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย

บริษัทประกันวินาศภัย	✓ ผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต	บริษัทหลักทรัพย์
✓ ธนาคารพาณิชย์	✓ บริษัทบริหารสินทรัพย์	บริษัทประกันชีวิต
✓ ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย	ที่ปรึกษาทางการเงิน	✓ ผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ
✓ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ	บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน	✓ ผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
✓ สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ	คนกลางประกันภัย	

กิจกรรมที่ 5.2 ให้ทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อหากเห็นว่าถูกต้อง และทำเครื่องหมาย X หน้าข้อ หากเห็นว่าไม่ถูกต้อง

- ✓..... 1. ธนาคารพาณิชย์ทำหน้าที่ให้บริการรับฝากเงินและให้กู้ยืม
- ✓..... 2. ธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ดูแลอัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน และกำกับดูแลสถาบันการเงิน
- ✓..... 3. ผู้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ต้องได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจ
- ✓..... 4. สถาบันการเงินเฉพาะกิจ หมายถึง สถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น
- X..... 5. ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยให้บริการด้านเงินตราต่างประเทศด้วย
- ✓..... 6. ธนาคารออมสินเป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจที่รับฝากเงินและให้สินเชื่อ
- ✓..... 7. ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยประกอบธุรกิจเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ แต่ไม่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจที่มีความซับซ้อนและมีความเสี่ยงสูง
- ✓..... 8. บริษัทเครดิตฟองซิเอร์สามารถให้กู้ยืมเงินโดยวิธีรับจำนองอสังหาริมทรัพย์
- ✓..... 9. ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้บริการแก่ประชาชนรายย่อย
- X..... 10. ธนาคารแห่งประเทศไทยให้บริการกู้ยืมเงินแก่ประชาชนทั่วไป

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

การวางแผนการเงิน

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 การวางแผนการเงิน

กิจกรรมที่ 1.1 ตอบคำถามต่อไปนี้

1. ใช้ตัวเลือกลงต่อไปนี้ เติมคำตอบที่ถูกต้องลงในช่องว่าง

ตอบ

- 1) ก. วัยเด็ก เป็นวัยที่ยังไม่มีรายได้ และเหมาะแก่การบ่มเพาะนิสัยการใช้จ่ายอย่างสมเหตุสมผล ให้รู้จักค่าของเงิน เก็บออม วางแผนใช้จ่ายเงิน
- 2) ข. วัยทำงาน เป็นวัยที่เริ่มมีรายได้เป็นของตนเอง มีอิสระในการใช้จ่าย ควรวางแผนการใช้จ่ายให้ดี ควรวางแผนการใช้จ่ายไม่ให้เกินรายได้ที่มีอยู่ ระวังการก่อหนี้ และควรเริ่มวางแผนการออมโดยกำหนดเป้าหมายการออมให้ชัดเจน
- 3) ค. วัยสร้างครอบครัว เป็นวัยที่รายได้เพิ่มขึ้นขณะเดียวกันรายจ่ายก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน ต้องรับผิดชอบสมาชิกในครอบครัว และอาจมีภาระหนี้ที่ต้องจ่าย ต้องวางแผนการเงินอย่างรัดกุม ใช้จ่ายไม่ให้เกินงบ และควรวางแผนการเงินเพื่อการศึกษาบุตร รวมทั้งลงมือทำตามแผนการเงินเพื่อใช้จ่ายในวัยชราอย่างจริงจัง
- 4) ง. วัยชรา เป็นวัยที่รายได้ลดลงหรือไม่มีรายได้เลย แต่รายจ่ายในชีวิตประจำวันยังมีอยู่ และอาจมีค่ารักษาพยาบาลเพิ่ม ควรวางแผนใช้จ่ายให้ไม่เกินเงินที่มีอยู่ แต่ทางที่ดีควรออมเงินเพื่อใช้ในยามชราตั้งแต่ยังหนุ่มสาว

2. ใช้ข้อมูลต่อไปนี้ เรียงลำดับการวางแผนการเงินลงในช่องว่าง

ตอบ

ขั้นตอนที่ 1: ค. ประเมินฐานะการเงินของตนเอง

ขั้นตอนที่ 2: ก. ตั้งเป้าหมายการเงิน

ขั้นตอนที่ 3: ง. จัดทำแผนการเงิน

ขั้นตอนที่ 4: ข. ปฏิบัติตามแผนอย่างเคร่งครัด

ขั้นตอนที่ 5: จ. ตรวจสอบและปรับแผน

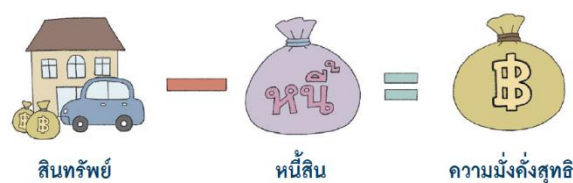
กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 การประเมินฐานะการเงินของตนเอง

กิจกรรมที่ 2.1 ตอบคำถามต่อไปนี้

1. เราสามารถประเมินฐานะการเงินของตนเองในด้านใดได้บ้าง ให้อธิบาย

ตอบ

1) การประเมินฐานะการเงิน (ภาพรวม) สามารถประเมินฐานะการเงินโดยคำนวณหาความมั่งคั่งสุทธิ ซึ่งก็คือ มูลค่าที่เหลืออยู่หลังจากที่นำทรัพย์สินทั้งหมดลบด้วยหนี้สินทั้งหมด ความมั่งคั่งสุทธิจะบอกฐานะที่แท้จริงของเรว่ามีสินทรัพย์ที่เป็นของเราจริง ๆ เท่าไร



2) การประเมินด้านหนี้ สามารถประเมินได้จากอัตราส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ต่อเดือน ซึ่งเป็นสัดส่วนการชำระหนี้ต่อรายได้ สามารถคำนวณได้จากนำจำนวนหนี้ที่ต้องจ่ายต่อเดือนหารด้วยจำนวนรายได้ที่ได้รับในแต่ละเดือน ผลลัพธ์ที่ได้จะบอกว่า เราจ่ายหนี้ไปเป็นสัดส่วนเท่าไร



3) การประเมินด้านการออม สามารถประเมินได้ 2 ส่วน ได้แก่ อัตราส่วนเงินออมต่อรายได้ และจำนวนเงินออมเพื่อฉุกเฉิน

- อัตราส่วนเงินออมต่อรายได้ต่อเดือน เป็นการประเมินสัดส่วนของเงินที่ออมในแต่ละเดือนต่อรายได้ต่อเดือน โดยสามารถคำนวณได้จากนำจำนวนเงินที่ออมต่อเดือน

หารด้วยจำนวนรายได้ที่ได้รับในแต่ละเดือน ผลลัพธ์ที่ได้จะบอกว่า เรานำรายได้ที่มีไปเป็นเงินออมเป็นสัดส่วนเท่าไร

$$\text{อัตราส่วนเงินออมต่อรายได้} = \frac{\text{เงินออมต่อเดือน}}{\text{รายได้ต่อเดือน}}$$

อัตราส่วนเงินออมต่อรายได้ควรมีอย่างน้อย 25% หรือ 1 ใน 4 ของรายได้ จะทำให้มีเงินออมเพื่อซื้อของที่ยากได้ หรือไว้ใช้จ่ายในอนาคต แต่หากมีอัตราส่วนเงินออมต่อรายได้น้อยกว่า 25% หรือไม่ออมเงินเลย ก็อาจเริ่มจากการออมทีละนิด แล้วค่อยเพิ่มจำนวนเงินออมขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อไม่ให้สร้างความรู้สึกกดดันในการออมมากเกินไป

4) จำนวนเงินออมเพื่อฉุกเฉิน เป็นเงินออมที่เก็บไว้ใช้จ่ายจำเป็น เมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันและต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมาก เช่น เจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุที่ต้องรักษาตัวในโรงพยาบาล รายได้ลดกะทันหัน หรือตกงาน ซึ่งจำนวนเงินออมเพื่อฉุกเฉินควรมีอย่างน้อย 6 เท่าของรายจ่ายจำเป็นต่อเดือน

5) การประเมินด้านรายรับ-รายจ่าย สามารถประเมินได้จากการบันทึก รายรับ-รายจ่าย แล้วสังเกตดูว่าในแต่ละเดือนมีรายรับ-รายจ่ายอะไรบ้าง

กิจกรรมที่ 2.2 ให้คำนวณความมั่งคั่งสุทธิของตนเอง

ตอบ ความมั่งคั่งสุทธิจะบอกฐานะที่แท้จริงของเรว่ามีสินทรัพย์ที่เป็นของเราจริง ๆ เท่าไร

กิจกรรมที่ 2.3 ให้ประเมินฐานะการเงินของตนเอง

1. ประเมินด้านหนี้ พร้อมอธิบายความหมายอัตราส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ของตนเอง

ตอบ ผลลัพธ์ที่ได้จะบอกว่าเราจ่ายหนี้เป็นสัดส่วนเท่าไร

2. ประเมินด้านการออม พร้อมอธิบายความหมายอัตราส่วนเงินออมต่อรายได้ของตนเอง

1) อัตราส่วนเงินออมต่อรายได้

ตอบ ผลลัพธ์ที่ได้จะบอกว่า เรานำรายได้ที่มีไปเป็นเงินออมเป็นสัดส่วนเท่าไร

2) ให้คำนวณจำนวนเงินออมเมื่อฉุกเฉินที่ควรมีของตนเอง

ตอบ สามารถคำนวณได้จากนำค่าใช้จ่ายจำเป็นต่อเดือน $\times 6$

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 การบันทึกรายรับ-รายจ่าย

กิจกรรมที่ 3.1 ตอบคำถามต่อไปนี้

1. ให้เติมคำลงในช่องว่าง

ตอบ

- 1) _____ รายจ่ายจำเป็น _____ หมายถึง รายจ่ายที่จะต้องจ่าย ไม่สามารถตัดออกได้ เพราะเป็นค่าใช้จ่ายที่สำคัญสำหรับชีวิต เช่น ค่าอาหาร ค่าผ่อนหรือเช่าที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงาน ค่ารักษาพยาบาล ค่าเทอม
- 2) _____ รายจ่ายไม่จำเป็น _____ หมายถึง รายจ่ายที่ไม่มีบทบาทสำคัญต่อชีวิต จะจ่ายหรือไม่จ่ายก็ยังสามารถมีชีวิตอยู่ได้ เป็นแค่เพียงความต้องการ เช่น ค่าอุปกรณ์แต่งรถ ค่าหอย ค่าเสื้อผ้าที่ซื้อมาเพียงเพราะว่าเห็นว่าสวยดีแต่ไม่ได้ใช้ ค่าเหล้า ค่าบุหรี่

2. ให้เรียงลำดับขั้นตอนของการจัดทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายลงในช่องว่าง

ตอบ

- ขั้นตอนที่ 1: ค. กำหนดระยะเวลาที่จะบันทึก
 ขั้นตอนที่ 2: ง. เลือกสมุดที่จะใช้เป็นสมุดบันทึกรายรับ-รายจ่าย
 ขั้นตอนที่ 3: ข. จดรายรับและรายจ่ายทุกครั้ง
 ขั้นตอนที่ 4: ก. รวмыอดเงินเพื่อวิเคราะห์

3. ทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของบันทึกรายรับ-รายจ่าย และทำเครื่องหมาย ✕ หน้าข้อที่ไม่ใช่ส่วนประกอบที่สำคัญของบันทึกรายรับ-รายจ่าย

ตอบ

- 1) ✓ การบันทึกรายรับ-รายจ่าย
 2) ✕ การคำนวณอัตราส่วนหนี้สินต่อรายได้
 3) ✓ การวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย
 4) ✕ การประเมินฐานะการเงิน
 5) ✓ การสรุปรายรับ-รายจ่าย

4. การจัดทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายมีประโยชน์อย่างไร

ตอบ

- 1) ทำให้รู้พฤติกรรมการใช้จ่ายที่อาจทำให้เกิดปัญหาเงินไม่พอใช้ การบันทึก รายจ่ายที่เกิดขึ้นทุกครั้ง จะทำให้ทราบว่าใช้จ่ายเงินไปกับสิ่งใดบ้าง เช่น จ่าย ค่าสังสรรค์หรือค่าเหล้าเดือนละ 2,000 บาท (1 ปีก็เป็นเงิน 24,000 บาท) ซื้อหวยงวดละ 1,000 บาท (แต่ในระยะเวลา 2 ปี ถูกรางวัลแค่ 1 ครั้ง ได้เงิน รางวัลน้อยกว่าค่าหวยที่เสียไป) เมื่อทราบว่าเงินหายไปไหน ก็สามารถวางแผนให้มี เงินพอใช้ได้ เช่น ลดค่าเหล้าเหลือเดือนละ 1,000 บาท (ก็จะได้เงินเก็บปีละ 12,000 บาท) หรืองดเหล้าไปเลย เลิกซื้อหวยเดือนละ 1,000 บาทแล้วนำเงินมา ออมแทน (สิ้นปีก็เหมือนถูกรางวัล 24,000 บาท 4 ปีก็มีเงินเก็บเกือบแสน)

- 2) ทำให้สามารถวางแผนการเงินที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของตนเองได้ การบันทึกจะทำให้ทราบลักษณะของรายรับและรายจ่ายว่ามีความถี่แค่ไหน จำนวนเท่าไร ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนจัดสรรเงินที่ได้รับ ให้มีพร้อมและเพียงพอต่อรายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละเดือน และหากพบว่ารายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย ก็สามารถวางแผนลดรายจ่ายหรือหารายได้เพิ่มเติมได้
 - 3) ทำให้เห็นสัญญาณของปัญหาทางการเงินและสามารถวางแผนแก้ไขได้
การบันทึกรายรับ-รายจ่ายเป็นประจำ จะทำให้ทราบทันทีหากมีสัญญาณของปัญหาการเงิน เช่น มีรายจ่ายเกินรายรับติดต่อกันหลายเดือนจนต้องก่อหนี้ (เงินไม่พอใช้อยู่แล้ว พอก่อหนี้เพิ่มก็ไม่มีเงินจ่ายหนี้) ต้องจ่ายหนี้มากกว่า 1 ใน 3 ของรายรับ (อาจทำให้ไม่มีเงินเหลือไว้ใช้จ่ายอื่น ๆ จนต้องก่อหนี้เพิ่ม หนี้ก็มีมากอยู่แล้ว ก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นจนเงินไม่พอจ่าย) ไม่มีเงินออมเลย (เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้เงินก้อน ก็ต้องก่อหนี้) และเมื่อทราบสัญญาณของปัญหา ก็จะ
สามารถวางแผนแก้ไขก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาใหญ่โต
5. จากหลักการจัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย ควรทำอย่างไรกับรายจ่ายต่อไปนี้
- 1) รายจ่ายจำเป็นและไม่สามารถรอได้ _____ ให้จ่ายก่อน
 - 2) รายจ่ายจำเป็นแต่สามารถรอได้ _____ ให้ออมเงินเพื่อจ่าย
 - 3) รายจ่ายไม่จำเป็น _____ ให้พยายามตัดใจ หากทำไม่ได้ ให้ออมเงินซื้อ

กิจกรรมที่ 3.2 ให้จัดทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายตามขั้นตอนการจัดทำบันทึกรายรับ-จ่ายเป็นระยะเวลา 1 เดือน แล้ววิเคราะห์ดังนี้

1. สรุปรายรับ-รายจ่าย

ตอบ หากผลลัพธ์ที่ได้เป็นบวก แสดงว่ามีการใช้จ่ายน้อยกว่ารายรับที่มีอยู่ จึงยังมีเงินเหลือตามจำนวนที่คำนวณได้ และเมื่อพบว่าเงินเหลือ ก็ควรวางแผนจัดสรรว่าจะนำเงินนั้นไปทำอะไร เช่น นำไปเป็นเงินออมเพิ่มเติมจากที่ออมไปแล้วเมื่อมีรายได้เข้ามา นำไปบริจาค หรือตั้งเป็นเงินออมอีกก้อนหนึ่งเพื่อนำเงินไปลงทุน

หากผลลัพธ์ติดลบ แสดงว่ามีการใช้เงินเกินรายรับที่มีอยู่ตามจำนวนที่ติดลบ จึงต้องหาสาเหตุของการใช้เงินเกิน เช่น อาจมีค่าใช้จ่ายบางประเภทมากเกินไปหรือมากกว่าปกติ ดังนั้น จะต้องวางแผนลดรายจ่าย โดยเริ่มพิจารณาจาก “รายจ่ายไม่จำเป็น” ว่ามีรายการใดที่สามารถลดได้ หรือพิจารณาจาก “รายจ่ายจำเป็น” ว่ามีรายจ่ายที่ไม่จำเป็นแอบแฝงอยู่หรือไม่

2. วิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย

ตอบ

1) รายรับ ให้พิจารณาถึงจำนวนและความถี่ของรายรับ เช่น รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนใช้เงินว่า เงินที่ได้รับนั้นจะต้องใช้อีกกี่วัน จึงจะได้รับเงินรอบใหม่ หากมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นในวันที่ยังไม่ได้รับเงิน จะนำเงินส่วนไหนออกมาใช้จ่าย และหากจำเป็นต้องการรายได้เพิ่ม จะหารายได้เพิ่มจากแหล่งใด

2) เงินออม ให้พิจารณาถึงจำนวนและความถี่ของการออม เช่น ออมทุกวัน วันละ 20 บาท หรือออมสัปดาห์ละครั้ง ครั้งละ 500 บาท หรือเดือนละครั้ง ครั้งละ 2,500 บาท ซึ่งจะทำให้ทราบความสามารถในการออมว่า สามารถออมได้เท่าไร และสามารถออมได้ทุกวัน สัปดาห์ละครั้ง หรือเดือนละครั้ง โดยข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการออม

3) รายจ่ายไม่จำเป็น โดยเปรียบเทียบกับรายจ่ายจำเป็นว่ารายจ่ายไหนสูงกว่ากัน หากมี “รายจ่ายไม่จำเป็น” สูงกว่า “รายจ่ายจำเป็น” นั้นแสดงว่า ควรลดรายจ่ายไม่จำเป็นลง ดังนั้น ควรวางแผนลดรายจ่ายไม่จำเป็น โดยเริ่มดูว่ามีรายจ่ายไหนในกลุ่มรายจ่ายนี้สามารถ

ลดได้บ้าง เช่น ค่าห่วย ค่าเหล้า ค่าบุหรี ค่ากาแฟ และลองคำนวณดูว่าหากลดรายจ่ายเหล่านี้แล้ว ใน 1 เดือนจะมีเงินเหลือเท่าไร

4) รายจ่ายจำเป็น ให้ทบทวนรายจ่ายจำเป็นอีกครั้งว่า ทุกรายการเป็นรายจ่ายจำเป็นทั้งหมดจริงหรือไม่ หากบางรายการสามารถลดหรือซื้อของที่ถูกลงกว่ามาทดแทนได้ ก็ควรลดหรือซื้อของที่ถูกลงกว่ามาใช้แทน

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 การตั้งเป้าหมายและจัดทำแผนการเงิน

กิจกรรมที่ 4.1 ตอบคำถามต่อไปนี้

1. ประโยชน์ของการมีเป้าหมายการเงินมีอะไรบ้าง

ตอบ

- 1) ทำให้จัดทำแผนการเงินได้ง่ายขึ้น
- 2) ทำให้เกิดความมุ่งมั่นและบรรลุสิ่งที่ต้องการง่ายขึ้น
- 3) ทำให้ทราบถึงอุปสรรคที่อาจทำให้ไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
- 4) ช่วยให้อบรมเป้าหมายด้านอื่น ๆ

2. ให้ยกตัวอย่างเป้าหมายการเงินที่ควรมีในชีวิตอย่างน้อย 2 เป้าหมายในแต่ละด้านต่อไปนี้

ตอบ

เป้าหมายด้านรายรับ	เป้าหมายด้านการออม
■ เพิ่มรายได้จากการทำอาชีพเสริม เช่น ทำขนมขาย รับจ้างเย็บผ้า ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ■ ฯลฯ	■ ออมเพื่อเหตุฉุกเฉิน ■ ออมเพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ■ ออมเพื่อแต่งงาน ■ ออมเพื่อซื้อรถ/บ้าน ■ ออมเพื่อลงทุน ■ ออมเพื่อใช้จ่ายในวัยชรา ■ ออมเพื่อซื้อของที่อยากได้ ■ ฯลฯ
เป้าหมายด้านรายจ่าย	เป้าหมายด้านหนี้สิน
■ ลดรายจ่ายค่าของใช้ไม่จำเป็น เช่น ลดค่าห่วย ลดค่าเหล้า ลดค่าบุหรี ■ งดรายจ่ายไม่จำเป็น เช่น งดค่าน้ำ	■ เพื่อปลดหนี้รถ/บ้าน/อื่น ๆ ■ เพื่อลดหนี้ (จ่ายหนี้ให้มากขึ้น เพื่อให้หนี้หมดเร็วขึ้น)

สมุนไพรดัดกระหาย งดคำหวย ▪ ลดรายจ่ายจำเป็นโดยใช้สินค้าที่ราคาถูกกว่าแทน เช่น ใช้สบู่ธรรมดาแทน สบู่นำเข้าจากต่างประเทศราคาแพง ▪ ฯลฯ	▪ งดใช้บัตรเครดิตผ่อนสินค้าหรือบัตรเครดิต ▪ ก่อหนี้เฉพาะรายจ่ายจำเป็น ▪ ฯลฯ
--	---

3. เป้าหมายการเงินต่อไปนี้เป็นเป้าหมายการเงินที่ดีหรือไม่ โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในตาราง

ตอบ

เป้าหมายการเงิน	ดีหรือไม่...?
1. เด็กหญิงอ้อมจะออมเงินเพื่อซื้อบ้านราคา 10 บาทในปีหน้า โดยที่ไม่มีเงินเก็บเลยสักบาท	✗
2. นายมานะจะออมเงินวันละ 20 บาททุกวันเป็นระยะเวลา 15 ปี เพื่อให้ได้เงินออมจำนวน 108,000 บาท	✓
3. นางมาลาจะออมเงินเพื่อจ่ายหนี้	✗
4. นางมานีจะออมเงินเดือนละ 1,000 บาทเป็นเวลา 15 เดือนเพื่อซื้อเครื่องปรับอากาศราคา 15,000 บาท	✓

กิจกรรมที่ 4.2 ให้วางแผนการเงินของตนเองลงในช่องว่าง

ตอบ หลักการวางแผนการเงิน: การวางแผนการเงินสามารถทำได้ตามหลักการดังนี้

- 1) ระบุเป้าหมายการเงิน เพื่อบอกจุดมุ่งหมายของแผนทั้งหมด โดยจะต้องเป็นไปตามหลักเป้าหมายการเงินที่ดี (SMART)
- 2) ระบุจำนวนเงินที่ต้องการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยจะต้องระบุเป็นจำนวนเงินหรือตัวเลขให้ชัดเจนว่าต้องใช้เงินเท่าไร

- 3) ระบุระยะเวลาที่ต้องใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเงิน โดยระบุเป็นจำนวนวัน เดือน หรือปี
- 4) คำนวณจำนวนเงินที่ต้องออมต่อเดือน โดยคำนวณว่าต้องออมเงินเดือนละเท่าไร เพื่อให้ได้จำนวนตามที่ต้องการ สามารถคำนวณได้จากนำจำนวนเงินที่ต้องการหารด้วยระยะเวลา (เดือน) ก็จะทำให้ทราบว่าควรเก็บเงินเดือนละเท่าไรเพื่อให้ได้เงินตามจำนวนที่ต้องการ
- 5) จัดทำแผนการออม โดยกำหนดแหล่งเงินที่จะใช้เป็นเงินออมในแต่ละเดือน ซึ่งสามารถทำได้ทั้งการเพิ่มรายรับและลดรายจ่าย โดยพิจารณารายจ่ายจากการบันทึกรายรับ-รายจ่ายว่ามีรายจ่ายไม่จำเป็นใดที่สามารถลดหรือเลิกแล้วนำมาเป็นเงินออมได้หรือไม่ เช่น ลดค่ากาแฟจากที่ดื่มทุกวันเป็นดื่มวันเว้นวัน หากกาแฟราคา 30 บาทต่อแก้ว ลดค่ากาแฟจำนวน 15 วัน จะได้เงิน 450 บาท

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 5 การออม

กิจกรรมที่ 5.1 ตอบคำถามต่อไปนี้

1. ให้อธิบายความหมายของการออม

ตอบ การออมเป็นการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งในปัจจุบันไปเก็บสะสมไว้ใช้ในอนาคต ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ ตั้งแต่การเก็บสะสมด้วยตนเอง เช่น หยอดกระปุก ออมสิน เก็บสะสมไว้ที่บ้าน ไปจนถึงการนำไปฝากไว้กับสถาบันการเงิน ซึ่งมักอยู่ในรูปแบบที่มีความเสี่ยงต่อการสูญเสียเงินต้นต่ำ และได้รับผลตอบแทนไม่สูงนัก เมื่อเทียบกับการลงทุน เช่น การฝากในบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ บัญชีเงินฝากประจำ การซื้อสลากออมทรัพย์

2. ประโยชน์ของการออมมีอะไรบ้าง ให้อธิบาย

ตอบ

- 1) ช่วยแบ่งเบาภาระเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน โดยไม่ต้องก่อกวนหรือขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น
- 2) ช่วยลดความเสี่ยงที่จะมีปัญหากการเงิน เมื่อมีเหตุทำให้เงินที่มีไม่พอต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ก็สามารถนำเงินออมออกมาใช้ก่อนได้ ช่วยลดปัญหาเงินไม่พอใช้ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหากการเงินได้
- 3) ช่วยทำให้ความฝันเป็นความจริง เงินออมที่มีอาจนำไปเป็นเงินทุนเพื่อทำกิจการของตนเอง เรียนเพิ่มทักษะ คอมพิวเตอร์ ภาษา หรือปริญญาโท เป็นเงินดาวน์บ้าน ดาวน์รถ หรือเพื่อสร้างครอบครัว เช่น เพื่อจัดงานแต่งงาน เพื่อการศึกษาบุตร เพื่อท่องเที่ยวกับครอบครัว
- 4) ช่วยสร้างโอกาสให้มีรายได้มากขึ้น เช่น นำเงินออมไปซื้อหุ้น พันธบัตร กองทุนรวม หรือนำไปลงทุนซื้อห้องแถวให้เช่า ก็มีโอกาที่จะทำให้เงินที่มีอยู่อกเงยมากขึ้น

3. ให้ตั้งเป้าหมายการออมที่ดีของตนเองลงในตาราง

ตอบ อาจตั้งเป้าหมายดังต่อไปนี้

- 1) เงินออมเพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน
- 2) เงินออมเพื่อใช้จ่ายในยามชรา
- 3) เงินออมเพื่อค่าใช้จ่ายจำเป็นที่เป็นก้อนใหญ่
- 4) เงินออมเพื่อการลงทุน
- 5) เงินออมเพื่อของที่อยากได้
- 6) เงินออมเพื่อปลดหนี้

4. หลักการออมให้สำเร็จมีอะไรบ้าง ให้อธิบาย

ตอบ

- 1) ออมก่อนใช้ เมื่อได้รับเงินมา ควรแบ่งเงินไปออมไว้ทันที เพราะหากใช้ก่อนออม สุดท้ายอาจไม่เหลือเงินออมตามที่ตั้งใจไว้
- 2) แบ่งเงินเป็นส่วน ๆ ตามเป้าหมายที่ต้องการใช้ เช่น เงินออมเพื่อฉุกเฉิน เงินออมเพื่อใช้จ่ายในยามชรา เงินออมเพื่อซื้อของที่ยากได้ และใช้เงินตามวัตถุประสงค์นั้น ๆ ไม่ปะปนกัน
- 3) มีวินัยในการออม โดยใช้เทคนิคการออมที่สนุกสนาน ทำได้ง่าย เพื่อสร้างแรงจูงใจในการออมให้ได้ตามที่ตั้งใจไว้ เช่น
 - หยอดกระปุกก่อนออกจากบ้านวันละ 10 บาท
 - ผูกการออมกับพฤติกรรมที่ชอบทำ เช่น เล่นเกมชั่วโมงละ 10 บาท
 - ได้แบงก์ 50 มาเมื่อไหร่ ก็เก็บไว้ไปหยอดกระปุก ไม่นำมาใช้
 - ไม่ชอบพกเหรียญเพราะมันหนัก พอได้เหรียญทองมาก็หยอดกระปุกให้หมด
 - ซื้อของไม่จำเป็นไปเท่าไร ก็ให้นำเงินมาออมเท่านั้น เช่น ถ้าซื้อของไม่จำเป็น 1,000 บาท ก็ต้องออมเงินให้ได้ 1,000 บาท
 - ออมให้พอ ที่เหลือใช้ให้เรียบ คือ การตั้งเป้าหมายว่าจะออมเดือนละเท่าไร แล้วนำไปออมหรือลงทุนเท่าที่วางแผนไว้ เงินที่เหลือก็ใช้ได้ตามสบาย
 - ตั้งคำสั่งหักเงินเดือนอัตโนมัติไปฝากเข้าบัญชีเงินออมหรือซื้อหุ้นสหกรณ์

5. กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) คืออะไร และมีหลักการอย่างไร

ตอบ กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เป็นกองทุนสำหรับประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 – 60 ปี ซึ่งไม่อยู่ในระบบบำเหน็จบำนาญภาครัฐหรือเอกชนหรือกองทุนตามกฎหมายอื่นที่ได้รับเงินสมทบจากรัฐหรือนายจ้าง

หลักการออมแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เงินที่สมาชิกออม และเงินที่รัฐจ่ายสมทบ ซึ่งสมาชิกทุกคนไม่จำเป็นต้องส่งเงินสะสมเข้ากองทุนทุกเดือน ในกรณีที่ส่งเงินสะสมต้องไม่ต่ำกว่าครึ่งละ 50 บาท สูงสุดไม่เกิน 13,200 บาทต่อปี และรัฐจะจ่ายสมทบให้ตามช่วงอายุ ดังนี้

ช่วงอายุ	15 – 30 ปี	30 – 50 ปี	50 – 60 ปี
จำนวนเงินที่จ่ายสมทบ	50% ของเงินสะสม (ไม่เกิน 600 บาทต่อปี)	80% ของเงินสะสม (ไม่เกิน 960 บาทต่อปี)	100% ของเงินสะสม (ไม่เกิน 1,200 บาทต่อปี)

ทั้งนี้ หากเดือนใดสมาชิกไม่ส่งเงินเข้ากองทุน รัฐก็จะไม่จ่ายสมทบให้เช่นกัน

เงื่อนไขการได้รับเงินคืนของสมาชิก กอช.

- 1) กรณีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ (รวมทั้งสมาชิกที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป เมื่อครบระยะเวลา 10 ปี หรือลาออกเมื่ออายุครบ 60 ปี) หากคำนวณเงินบำนาญได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด จะได้รับเงินบำนาญตลอดชีวิต หากได้น้อยกว่าเกณฑ์จะได้รับเป็นเงินดำรงชีพเดือนละ 600 บาทจนกว่าเงินในบัญชีจะหมด
- 2) กรณีทุพพลภาพก่อนอายุครบ 60 ปี สามารถเลือกได้ว่าจะรับเงินที่สมาชิกสะสมเองพร้อมดอกผลทั้งจำนวนหรือบางส่วน โดยขอรับได้เพียงครั้งเดียว และเงินส่วนที่รัฐจ่ายสมทบพร้อมดอกผลจะจ่าย

เป็นเงินบำนาญหลังอายุครบ 60 ปี หากยังมีเงินสะสมเหลืออยู่ใน
กองทุน ก็ให้นำมาคำนวณการจ่ายบำนาญด้วย

- 3) กรณีลาออกจากกองทุน จะได้รับเงินที่สมาชิกส่งสะสมเองพร้อม
ดอกผลทั้งจำนวน แต่เงินส่วนที่รัฐสมทบจะตกเป็นของกองทุน
- 4) กรณีเสียชีวิต ผู้รับผลประโยชน์ที่สมาชิกแจ้งชื่อไว้จะได้รับเงิน
ในบัญชีทั้งหมด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

สินเชื่อ

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ประเมินความเหมาะสมก่อนการตัดสินใจก่อนนี้

กิจกรรมที่ 1.1 เลือกคำตอบที่เห็นว่าถูกต้อง

1. หนี้ใดต่อไปนี้เป็นหนี้ดี

ก) ขอกู้เงินเพื่อมาเปิดอู่รับซ่อมรถยนต์

2. หนี้ใดต่อไปนี้เป็นหนี้ฟุ้งระว้าง

ก) สมชายขอกู้เงินเพื่อไปเที่ยวเมืองนอก

3. ภาระผ่อนหนี้ต่อเดือนไม่ควรเกินเท่าใด

ก) 1 ใน 3 (33%) ของรายได้ต่อเดือน

กิจกรรมที่ 1.2 อ่านโจทย์ด้านล่างนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เห็นว่าเป็นคำตอบ
ที่มีเหตุผลสมควรที่จะก่อหนี้ หรือควรรอเก็บเงินเพื่อทำในสิ่งที่ต้องการ

โจทย์	มีเหตุผลสมควร ที่จะก่อหนี้	ควรรอเก็บเงิน
1. สมปองและภรรยาทำงานบริษัทอยู่ในตัวเมือง แต่บ้านอยู่ย่านชานเมือง ในแต่ละวันต้องนั่งรถประจำทางหลายต่อ ปัจจุบันภรรยากำลังตั้งท้อง จึงเริ่มไม่สะดวกในการเดินทางระยะไกล สมปองจึงอยากจะซื้อรถยนต์มือสองไว้ขับรับส่งภรรยาไปทำงาน และเพื่อไว้ฉุกเฉินต้องพาภรรยาไปโรงพยาบาล	✓	
2. น้ำเพชรอยากทำศัลยกรรมปรับรูปหน้าของตนเอง ซึ่งต้องใช้เงินประมาณ 40,000 บาท จึงกำลังดูว่าจะกู้เงินมาทำศัลยกรรมหรือไม่		✓
3. สายใจเปิดร้านเสริมสวย ลูกค้าเริ่มแน่นร้านจึงอยากจะขยายร้านเพื่อรับลูกค้าได้มากขึ้น ซึ่งต้องซื้ออุปกรณ์เสริมสวยเพิ่ม และจ้างคนงานอีก 1 คน	✓	

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 วิธีการป้องกันปัญหาหนี้

ทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่ดี และทำเครื่องหมาย X หน้าข้อที่เห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่ควรปรับปรุง

- ✓..... ชำระเงินเต็มจำนวนในเวลาที่กำหนด
- .X.. กู้เงินมาซ่อมแซมบ้าน แล้วแบ่งบางส่วนซื้อโทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่
- ✓..... แจ้งให้เจ้าหนี้ทราบเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่
- .X.. ชำระหนี้เมื่อถูกทวงเท่านั้น
- .X.. เมื่อมีหนี้สินหลายก้อนให้หยุดชำระหนี้บางก้อนได้

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 วิธีการแก้ปัญหาหนี้ด้วยตนเอง

ไพรวัลย์ทำงานรับเหมาก่อสร้าง มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 10,000 บาท ปัจจุบันมีหนี้บัตรเครดิตสินค้าอยู่ 40,000 บาท ซึ่งไพรวัลย์อยากจะปลดหนี้ให้หมดโดยเร็ว จึงเลือกวิธีลดรายจ่าย แต่ยังไม่รู้ว่าอะไรลดค่าใช้จ่ายอะไรได้บ้าง

ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่เห็นว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่ควรลด หรือควรงด

ค่าใช้จ่าย	ควรลด	ควรงด
1. ค่าเหล้าสังสรรค์ทุกวันศุกร์		✓
2. ค่าน้ำ ค่าไฟ	✓	
3. ค่าโทรศัพท์มือถือ	✓	
4. ค่าอาหาร	✓	
5. ค่าหอย		✓
6. ค่าบุหรี		✓

ค่าใช้จ่ายที่ควรงด เป็นสิ่งเสพติดและการพนัน จึงควรงดหรือเลิกให้ได้ จะทำให้มีเงินจำนวนมากขึ้นเพียงพอที่จะนำไปชำระหนี้ได้ ส่วน**ค่าใช้จ่ายที่ควรลด**ให้พิจารณาว่าได้ใช้หรือจ่ายเงินมากเกินไปจนเกินความจำเป็นหรือไม่ ถ้าใช่ ให้พยายามลดการใช้ลงจนเหลือเพียงเท่าที่จำเป็นต้องใช้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

สิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้บริการทางการเงิน

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 สิทธิของผู้ใช้บริการทางการเงิน

กิจกรรมที่ 1.1 ตอบคำถามต่อไปนี้

สิทธิของผู้ใช้บริการทางการเงินมีอะไรบ้าง

ตอบ

- 1) สิทธิที่จะได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง (right to be informed)
- 2) สิทธิที่จะเลือกใช้บริการและผลิตภัณฑ์ได้อย่างอิสระ (right to choose)
- 3) สิทธิที่จะร้องเรียนเพื่อความเป็นธรรม (right to be heard)
- 4) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาค่าชดเชยหากเกิดความเสียหาย (right to redress)

กิจกรรมที่ 1.2 ให้ศึกษากรณีตัวอย่างที่กำหนด แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

กรณีเงินฝากหรือประกัน: จากกรณีตัวอย่าง ผู้ใช้บริการควรใช้สิทธิข้อใดเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ตอบ สิทธิที่จะร้องเรียนเพื่อความเป็นธรรม (ปัญหานี้เกิดขึ้นจากการที่ผู้ให้บริการทางการเงินได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ใช้บริการข้อที่ 1 ด้วย)

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 หน้าที่ของผู้ให้บริการทางการเงิน

กิจกรรมที่ 2.1 ตอบคำถามต่อไปนี้

1. ผู้ให้บริการทางการเงินมีหน้าที่อะไรบ้าง

ตอบ

- 1) วางแผนการเงิน
- 2) ติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ
- 3) ศึกษารายละเอียดและเปรียบเทียบข้อมูลก่อนเลือกใช้
- 4) ตรวจสอบความถูกต้องของธุรกรรมทางการเงินทุกครั้ง
- 5) ชำระหนี้เมื่อเป็นหนี้

กิจกรรมที่ 2.2 ให้ศึกษากรณีตัวอย่างที่กำหนด แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. กรณีที่ 1 เงินด่ามีจริงหรือ: จากกรณีตัวอย่าง ปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไร

ตอบ สาเหตุ เกิดจากการไม่ติดตามข่าวสารทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ไม่ทราบถึงภัยทางการเงินที่เกิดขึ้น จึงหลงเชื่อเมื่อมีฉ้อฉลสร้างเรื่องหลอก

2. กรณีที่ 2 เพราะรถคันเดียว: จากกรณีตัวอย่าง ปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไร

ตอบ สาเหตุ เกิดจากมีประวัติค้างชำระ เมื่อขอสินเชื่อใหม่จึงถูกปฏิเสธ (กู้ไม่ผ่าน)

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 บทบาทศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน (ศคง.) และหน่วยงานที่ รับเรื่องร้องเรียนอื่น ๆ

กิจกรรมที่ 3.1 ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน (ศคง.) มีหน้าที่อย่างไร

ตอบ

- 1) ดูแลเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับบริการทางการเงินของผู้ให้บริการทางการเงินที่อยู่ภายใต้การกำกับของ ธปท.
- 2) ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับบริการทางการเงิน
- 3) ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของ ธปท. ในการกำกับดูแลให้สถาบันการเงินให้บริการแก่ลูกค้าอย่างเป็นธรรม

กิจกรรมที่ 3.2 นำตัวเลือกด้านขบวนการในช่องว่างด้านซ้ายให้มีความสัมพันธ์กัน (สามารถเลือกหน่วยงานซ้ำได้)

ตอบ

เรื่องที่ขอคำปรึกษา/ร้องเรียน	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
1. หุ่น	ง. สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)
2. ประกันภัย/ประกันชีวิต	จ. สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)
3. หนี้ในระบบ	ก. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)
4. ข้อมูลประวัติเครดิต	ค. บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (เครดิตบูโร)
5. สินค้าไม่ได้มาตรฐาน	ข. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)
6. โฆษณาเกินจริง	ข. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 ขั้นตอนการร้องเรียนและหลักการเขียนหนังสือร้องเรียน

กิจกรรมที่ 4.1 ตอบคำถามต่อไปนี้

1. การร้องเรียนเกี่ยวกับบริการทางการเงินมีขั้นตอนอย่างไร

ตอบ

- 1) ร้องเรียนที่ศูนย์บริการลูกค้า (call center) ของสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการทางการเงินนั้น ๆ เพื่อแจ้งเรื่องร้องเรียนหรือปัญหาที่พบ
- 2) หากไม่ได้รับการติดต่อกลับภายในระยะเวลาการให้บริการมาตรฐาน หรือไม่ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม สามารถขอรับคำปรึกษาหรือร้องเรียนได้ที่ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน (ศคง.) โทร. 1213 (ผู้เรียนอาจกล่าวถึงช่องทางอื่น ๆ ด้วยก็ได้ เช่น e-mail เว็บไซต์ การร้องเรียนด้วยตนเอง จดหมาย/โทรสาร)

2. การเขียนหนังสือร้องเรียนมีหลักการเขียนอย่างไร

ตอบ

- 1) เล่าเหตุการณ์สำคัญโดยมีการเรียงลำดับเหตุการณ์
- 2) ให้ข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นให้ครบถ้วน
- 3) แจ้งสิ่งที่ต้องการให้สถาบันการเงินดำเนินการ
- 4) แจ้งข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้
- 5) แนบเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน (ผู้เรียนอาจยกตัวอย่างเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาใบแจ้งหนี้)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

ภัยทางการเงิน

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ห้้นนอกระบบ

กิจกรรมที่ 1 ตอบคำถามต่อไปนี้

1. กลโกงห้้นนอกระบบมีลักษณะอย่างไร

ตอบ

- 1) ใช้ตัวเลขน้อย ๆ เพื่อดึงใจ
- 2) ให้เซ็นเอกสารที่ไม่ได้กรอกตัวเลข
- 3) ไม่ให้ลูกห้้นอ่านเอกสารที่ต้องเซ็น
- 4) บิดให้เซ็นสัญญาเงินกู้เกินจริง
- 5) ทำสัญญาขายฝากแทนสัญญาจำนอง
- 6) หลีกเลี้ยงให้กู้โดยตรง
- 7) ทวงห้้นโหด

2. มีวิธีการป้องกันห้้นนอกระบบอย่างไร

ตอบ

- 1) หยุดใช้เงินเกินตัว – ตรวจสอบพฤติกรรมการใช้เงินของตนเองโดยการจดบันทึกรายรับ-รายจ่าย แล้ววางแผนใช้เงินอย่างเหมาะสมกับรายได้และความจำเป็น
- 2) วางแผนการเงินล่วงหน้า – คำนึงถึงค่าใช้จ่ายก้อนใหญ่ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ค่าเล่าเรียนลูก แล้ววางแผนทยอยออมล่วงหน้า รวมถึงออมเงินเพื่อเหตุการณ์ฉุกเฉินด้วย
- 3) คิดให้ดีก่อนตัดสินใจก่อห้้น – ทบทวนดูความจำเป็นว่าต้องใช้เงินจริง ๆ หรือไม่ และหากต้องกู้จริง ๆ จะสามารถชำระห้้นได้หรือไม่ เพราะนอกจากดอกเบี้ยที่แสนแพงแล้ว อาจต้องเจอกับเหตุการณ์ทวงห้้นแบบโหด ๆ อีกด้วย

- 4) เลือกกู้ในระบบ – หากจำเป็นต้องกู้ ควรเลือกกู้ในระบบดีกว่า เพราะนอกจากจะมีหน่วยงานภาครัฐคอยดูแลแล้ว ยังระบุดอกเบี้ยในสัญญาชัดเจนและเป็นธรรมกว่า
- 5) ศึกษารายละเอียดผู้ให้กู้ – ดูว่าผู้ให้กู้นั้นน่าเชื่อถือหรือไม่ มีเงื่อนไขชำระเงินหรืออัตราดอกเบี้ยที่เอาเปรียบผู้กู้เกินไปหรือไม่
- 6) ศึกษาวิธีคิดดอกเบี้ย – หนี้ในระบบมักคิดอัตราดอกเบี้ยด้วยวิธีเงินต้นคงที่ (flat rate) ซึ่งทำให้ลูกหนี้ต้องจ่ายดอกเบี้ยมากกว่าการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (effective rate) เพราะดอกเบี้ยจะถูกคิดจากเงินต้นทั้งก้อนแม้ว่าจะทยอยจ่ายคืนทุกเดือนก็ตาม
- 7) หากจำเป็นต้องกู้เงินในระบบต้องใส่ใจ...
 - ไม่เซ็นสัญญาในเอกสารที่ยังไม่ได้กรอกข้อความหรือวงเงินกู้ไม่ตรงกับความจริง
 - ตรวจสอบข้อความในสัญญาเงินกู้ รวมถึงดูว่าเป็นเงื่อนไขที่เราทำได้จริง ๆ
 - เก็บสัญญาฉบับไว้กับตัวเพื่อเป็นหลักฐานการกู้
 - ทำสัญญาจ้างองแทนการทำสัญญาขายฝาก เพราะการขายฝากจะทำให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นของเจ้าหนี้ทันทีหากผู้กู้ไม่มาไถ่คืนตามกำหนด
- 8) ติดตามข่าวสารกลไกเป็นประจำ

3. หน่วยงานหรือองค์กรใดบ้างที่ให้คำปรึกษาปัญหาหนี้ในระบบ

ตอบ

- 1) ศูนย์รับแจ้งการเงินนอกระบบ กระทรวงการคลัง โทร. 1359
- 2) กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โทร. 1135
- 3) สายด่วนรัฐบาล สำนักนายกรัฐมนตรี โทร. 1111
- 4) สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุด โทร. 02 142 2034

- 5) ศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม กระทรวงยุติธรรม
โทร. 02 575 3344
- 6) ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย โทร. 1567
- 7) หน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ไม่เหมาะสม ได้แก่
กรมการปกครอง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ที่ทำการปกครองจังหวัด
กองบัญชาการตำรวจนครบาล สถานีตำรวจท้องที่ และที่ว่าการอำเภอทุกแห่ง

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 แชร่ลูกโซ่

กิจกรรม 2 ตอบคำถามต่อไปนี้

1. กลไกของแชร์ลูกโซ่ในคราบธุรกิจขายตรงมีลักษณะอย่างไร

ตอบ มิจฉาชีพจะโฆษณาชวนเชื่อให้เหยื่อทำธุรกิจขายตรงที่มีผลตอบแทนสูง โดยที่เหยื่อไม่ต้องทำอะไร เพียงแค่ชักชวนเพื่อนหรือญาติพี่น้องให้ร่วมทำธุรกิจ ไม่เน้นการขาย สาธิต หรือทำให้สมาชิกเข้าใจในตัวสินค้า เมื่อเหยื่อเริ่มสนใจ จะให้เหยื่อเข้าร่วมฟังสัมมนา และโน้มน้าวหรือหลอกล่อให้เหยื่อจ่ายค่าสมัครสมาชิก หรือซื้อสินค้าแรกเข้าไปในมูลค่าที่ค่อนข้างสูง (สินค้าส่วนมากมักไม่มีคุณภาพ) หรืออาจให้เหยื่อซื้อหุ้นหรือหน่วยลงทุนโดยไม่ต้องรับสินค้าไปขาย แล้วก็รอรับเงินปันผลได้เลย

ค่าสมัครสมาชิก ค่าซื้อสินค้าแรกเข้า ค่าหุ้นหรือค่าหน่วยลงทุนของสมาชิกใหม่ จะถูกนำมาจ่ายเป็นผลตอบแทนให้กับสมาชิกเก่า เมื่อไหร่ที่ไม่สามารถหาสมาชิกใหม่ได้ แชร์ก็จะล้มเพราะไม่สามารถหาเงินมาจ่ายผลตอบแทนและเงินที่ลงทุนคืนสมาชิกได้

ปัจจุบันยังมีการโฆษณาชักชวนผู้ลงทุนผ่านอินเทอร์เน็ตอีกด้วย โดยมีมิจฉาชีพจะหลอกล่อให้เหยื่อกรอกข้อมูลส่วนตัวในอินเทอร์เน็ต แล้วติดต่อเหยื่อเพื่อชักชวนให้เข้าร่วมงานสัมมนาโดยอ้างว่ามีบุคคลที่มีชื่อเสียงเข้าร่วมด้วย

2. มีวิธีการป้องกันภัยจากแชร์ลูกโซ่อย่างไร

ตอบ

- 1) ไม่โลภไปกับผลตอบแทนหรือสินค้าน่าดึงดูดที่นำมาหลอกล่อ เพราะผลตอบแทนยิ่งสูงยิ่งมีความเสี่ยงมากที่จะเป็นแชร์ลูกโซ่
- 2) ไม่กรอกข้อมูล หรือให้ข้อมูลส่วนตัวในเว็บไซต์ หรือตอบกลับอีเมลที่ไม่น่าเชื่อถือ เพราะอาจกลายเป็นเหยื่อแชร์ลูกโซ่
- 3) หลีกเลี่ยงการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มธุรกิจที่ไม่แน่ใจ เพราะอาจถูกหลอกลวงให้ร่วมลงทุนในธุรกิจแชร์ลูกโซ่

- 4) อย่าเกรงใจจนไม่กล้าปฏิเสธ เมื่อมีคนชักชวนทำธุรกิจที่มีลักษณะคล้ายแชร์ลูกโซ่ เพราะอาจทำให้สูญเสียเงินได้
- 5) ศึกษาที่มาที่ไปของการลงทุนหรือสินค้าให้ดีก่อนการลงทุน โดยเฉพาะธุรกิจหรือสินค้าที่ให้ผลตอบแทนสูงมากในเวลาอันสั้น หรือมีราคาถูกผิดปกติ
- 6) ติดตามข่าวสารกลไกเป็นประจำ

3. หน่วยงานหรือองค์กรใดบ้างที่ให้คำปรึกษาปัญหาแชร์ลูกโซ่

ตอบ ส่วนป้องกันปรามการเงินนอกระบบ สำนักงานนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ซอยอารีย์สัมพันธ์ ถนนพระราม 6 สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทร. 1359

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ภัยใกล้ตัว

กิจกรรมที่ 3.1

1. จากกรณีตัวอย่างที่ 1 เป็นลักษณะของกลโกงประเภทใด

ตอบ ก. เบี้ยประกันงวดสุดท้าย

2. จากกรณีตัวอย่างที่ 2 เป็นลักษณะของกลโกงประเภทใด

ตอบ ง. ตกทอง

กิจกรรมที่ 3.2 ตอบคำถามต่อไปนี้

มีวิธีการป้องกันตนเองจากภัยใกล้ตัวอย่างไร

ตอบ

- 1) ไม่โลภ ไม่อยากได้เงินรางวัลที่ไม่มีที่มา หากมีคนเสนอให้ ควรสงสัยไว้ก่อนว่าอาจเป็นภัยทางการเงิน
- 2) ไม่รู้จัก...ไม่ให้ ไม่ให้ทั้งข้อมูลส่วนตัว เช่น เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน วัน/เดือน/ปีเกิด และข้อมูลทางการเงิน เช่น เลขที่บัญชี รหัสบัตรเอทีเอ็ม/บัตรเดบิต และไมโอนเงิน แม้ผู้ติดต่อจะอ้างว่าเป็นหน่วยงานราชการหรือสถาบันการเงิน
- 3) ศึกษาหาข้อมูล ก่อนเซ็นสัญญา ตกลงจ่ายเงิน หรือโอนเงินให้ใคร ควรศึกษาข้อมูลเงื่อนไข ข้อตกลง ความน่าเชื่อถือและความน่าจะเป็นไปได้ก่อน
- 4) อ้างใคร ถามคนนั้น อ้างถึงใครให้สอบถามคนนั้น เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย โทร. 1213 หรือ DSI โทร. 1202
- 5) สงสัยให้ปรึกษา ควรหาที่ปรึกษาที่ไว้วางใจได้ หรือปรึกษาเกี่ยวกับภัยทางการเงินได้ที่ ศคช. โทร. 1213 และศูนย์รับแจ้งการเงินนอกระบบ โทร. 1359
- 6) ติดตามข่าวสารกลโกงเป็นประจำ เพื่อรู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมกลโกง

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 แก๊งคอลเซนเตอร์

กิจกรรมที่ 4 ศึกษากรณีตัวอย่างเพื่อตอบคำถามข้อที่ 1 - 3

1. จากกรณีตัวอย่าง วัลลภควรโอนเงินเพื่อยืนยันความบริสุทธิ์ของตนเองหรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบ ไม่ควร เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับวัลลภเป็นลักษณะหนึ่งของแก๊งคอลเซนเตอร์

2. มีวิธีป้องกันกลโกงแก๊งคอลเซนเตอร์อย่างไร

ตอบ

- 1) คิดทบทวน ว่าเรื่องราวที่ได้ยินมามีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน เคยทำธุรกรรมกับหน่วยงานที่ถูกอ้างถึงหรือไม่ หรือเคยเข้าร่วมชิงรางวัลกับองค์กรไหนจริงหรือเปล่า
- 2) ไม่รู้จัก ไม่คุ้นเคย ไม่ให้ข้อมูล ทั้งข้อมูลส่วนตัว เช่น เลขที่บัตรประชาชน วัน/เดือน/ปีเกิด และข้อมูลทางการเงิน เช่น เลขที่บัญชี รหัสกดเงิน
- 3) ไม่ทำรายการที่เครื่องเอทีเอ็มตามคำบอก แม้คนที่โทรมาจะบอกว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือสถาบันการเงิน เพราะหน่วยงานของรัฐและสถาบันการเงินไม่มีนโยบายสอบถามข้อมูลส่วนตัวของประชาชนหรือลูกค้าผ่านทางโทรศัพท์
- 4) ไม่โอนเงินคืนเอง หากมีคนโอนเงินผิดเข้าบัญชี ควรสอบถามโดยตรงกับสถานการณ์ถึงที่มาของเงินดังกล่าว หากเป็นเงินที่โอนผิดจริง จะต้องให้สถาบันการเงินเป็นผู้ดำเนินการโอนเงินคืนเท่านั้น
- 5) ตรวจสอบข้อมูลก่อนโอนเงิน สอบถามสถาบันการเงินหรือหน่วยงานที่ถูกอ้างถึงโดยตรง โดยติดต่อฝ่ายบริการลูกค้า (call center) หรือสาขาของสถาบันการเงินนั้น ๆ

3. หากวัลภมตกเป็นเหยื่อแก๊งคอลเซนเตอร์แล้ว ควรทำอย่างไร

ตอบ

- 1) ติดต่อฝ่ายบริการลูกค้า (call center) ของสถาบันการเงินนั้น ๆ เพื่อระงับการโอนและถอนเงิน โดยรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการขอระงับการโอนและถอนเงิน ทั้งนี้ แต่ละสถาบันการเงินมีวิธีปฏิบัติที่แตกต่างกัน ควรติดต่อสอบถามขั้นตอนจากสถาบันการเงินโดยตรง
- 2) แจ้งเบาะแสไปยังกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) เลขที่ 128 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โทร. 1202

บรรณานุกรม

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2553). **การบริหารการเงินส่วนบุคคล**. กรุงเทพฯ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2016). **รู้รอบเรื่องการเงิน**. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.

Australian Securities and Investment Commission. (2012). **Managing Your Money**.

Australia: Australian Securities and Investment Commission.

Commission for Financial Capability. (2014). **Retirement Planning**. New Zealand:

Commission for Financial Capability.

Commission for Financial Capability. (2014). **Set Your Goals**. New Zealand:

Commission for Financial Capability.

Securities and Exchange Board of India. (2011). **Financial Education for Middle**

Income. Mumbai: Securities and Exchange Board of India.

The Investor Education Center. (2014). **Financial Planning**. Hong Kong: The

Investor Education Center.

The Investor Education Center. (2014). **Retirement**. Hong Kong: The Investor

Education Center.

แหล่งอ้างอิงออนไลน์

กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:

<http://www.mfa.go.th/asean/th/other/2363> (วันที่ค้นข้อมูล: 8 มิถุนายน 2559).

กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา กระทรวงการต่างประเทศ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:

<http://sameaf.mfa.go.th/th/country/> (วันที่ค้นข้อมูล: 8 มิถุนายน 2559).

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558) การวางแผนการเงินคืออะไร. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: https://www.set.or.th/education/th/start/start_start.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล: 22 เมษายน 2559).

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. **ประเทศ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:

http://www.royin.go.th/wp-content/uploads/2015/03/419_1494.pdf
(วันที่ค้นข้อมูล: 8 มิถุนายน 2559).

Australian Securities & Investment Commission. (2016) **Spending**. [ออนไลน์]. เข้าถึง

ได้จาก: <https://www.moneysmart.gov.au/managing-your-money/budgeting/spending#create> (วันที่ค้นข้อมูล: 8 มิถุนายน 2559).

ขอขอบคุณ

กรมธนารักษ์

กองทุนการออมแห่งชาติ

บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด

สถาบันคุ้มครองเงินฝาก

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

นายสุรพงษ์ จำจด	เลขาธิการ กศน. สำนักงาน กศน.
นายประเสริฐ หอมดี	รองเลขาธิการ กศน. สำนักงาน กศน.
นางศุภธินี งามเขตต์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาหลักสูตร
นางชนาธิป จริยาวิโรจน์	ผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย
นางตรีนุช สุขสุเดช	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษาอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
นางสาวชญานิน พนมยงค์	ผู้บริหารส่วน ส่วนส่งเสริมการให้ความรู้ทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

คณะทำงาน

นายพิชญา สฤชเนตร	ธนาคารแห่งประเทศไทย
นางสาวจุฬาลักษณ์ พิบูลชล	ธนาคารแห่งประเทศไทย
นางสาวนิรัชรา ปัญญาจักร	ธนาคารแห่งประเทศไทย
นางสาวจันทร์ธิดา พัวรัตนอรุณกร	ธนาคารแห่งประเทศไทย
นางอุบลรัตน์ มีโชค	สถาบัน กศน.ภาคเหนือ
นางวิมลพรรณ กุลรัตน์นาม	สำนักงาน กศน.จังหวัดสุรินทร์
นางอนงค์ ฉันทโชติ	สำนักงาน กศน. จังหวัดพิษณุโลก
นางอมรา เหล่าวิทยา	สำนักงาน กศน. จังหวัดพิจิตร
นายบุญชนะ ล้อมสิริอุดม	กศน.เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

คณะผู้จัดทำ ชุดวิชาการเงินเพื่อชีวิต 1 ระดับประถมศึกษา

คณะทำงาน (ต่อ)

นายฉัตรฉัตรธรรม ภาควิชาพัฒนฐานกร

นางมณฑนา ภาควิชาศนุ

นางสาวอนงค์ ชูชัยมงคล

นางยุพิน อาษานอก

นางพิสมัย คำแก้ว

นางกมลวรรณ มโนวงศ์

นางสุพัตรา ณ วาโย

นางสาวพจณีย์ สวัสดิ์รัตน์

นางกัลยา หอมดี

นางสาวมนทา เกรียงทวีทรัพย์

นางสาวจรรยา สิงห์ทอง

นางพรรณทิพา ชินชัยวาล

นายสุรพงษ์ มั่นมะโน

นางญานิสสา สุขอุดม

นายศุภโชค ศรีรัตนศิลป์

นางสาววรรณพร ปัทมานนท์

นางสาวสุลาภ เพ็ชรสว่าง

กศน.เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

กศน.อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กศน.อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

กศน.อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

กศน.อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

กศน.อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

กศน.อำเภอสะเตา จังหวัดขอนแก่น

กศน.อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา

ตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษารังสิต

หน่วยศึกษานิเทศก์

กลุ่มพัฒนาระบบการทดสอบ

กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษา

ตามอัธยาศัย

กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษา

ตามอัธยาศัย

กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษา

ตามอัธยาศัย

กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษา

ตามอัธยาศัย

กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษา

ตามอัธยาศัย

คณะผู้จัดทำ ชุดวิชาการเงินเพื่อชีวิต 1 ระดับประถมศึกษา

นางกมลทิพย์ ช่วยแก้ว

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย

นางสาวทิพวรรณ วงศ์เรือน

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย

นางวรรณิ ศิริศิริวรรณกุล

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย

นางสาวชาลิณี ธรรมธิดา

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย

นางสาวชมพูนท สังข์พิชัย

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย

คณะบรรณาธิการ

นางชนาธิป จริยาวิโรจน์

ผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

นางสาวชญาณิน พนมยงค์

ผู้บริหารส่วน ส่วนส่งเสริมการให้ความรู้ทางการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย

นายพิชญา สฤณนตร

ธนาคารแห่งประเทศไทย

นางสาวจุฬาลักษณ์ พิบูลชล

ธนาคารแห่งประเทศไทย

นางสาวนิรัชรา ปัญญาจักร

ธนาคารแห่งประเทศไทย

นางสาวจันทร์ธิดา พัวรัตนอรุณกร

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ผู้ออกแบบปก

นายศุภโชค ศรีรัตนศิลป์

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย



ห้ามจำหน่าย

ชุดวิชาเล่มนี้ ลิขสิทธิ์เป็นของ สำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
และ ธนาคารแห่งประเทศไทย